

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΑΙΓΑΙΟ

LEGAL CENTRE LESVOS - 1η ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2021

**LEGAL
CENTRE
LESVOS**

www.legalcentrelesvos.org

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΙΟΙ ΕΙΜΑΣΤΕ	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ: ΟΙ ΟΜΑΔΙΚΕΣ ΑΠΕΛΑΣΕΙΣ ΩΣ ΜΙΑ ΔΙΑΡΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ	4
“Αγνοούμενες Αφίξεις” από τον Μάρτιο του 2020	6
ΜΕΡΟΣ 1ο: ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ	8
1.1 Η ομαδική απέλαση της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 2020 πλησίον της Λέσβου	8
1.2 Η ομαδική απέλαση της 21^{ης} Οκτωβρίου 2020 πλησίον της Κρήτης	10
ΜΕΡΟΣ 2ο: ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΘΟΛΟΓΙΑ ΔΡΑΣΗΣ	16
2.1 Καίρια πορίσματα από καταγεγραμμένες ομαδικές απελάσεις	16
2.2 Μεθοδολογία δράσης των ομαδικών απελάσεων στο Αιγαίο	21
2.2.1. Σε όλες τις ομαδικές απελάσεις, οι Ελληνικές αρχές αρνήθηκαν στους μετανάστες την πρόσβαση σε διαδικασίες διεκδίκησης ασύλου ή επανένωσης με τα μέλη της οικογενείας τους.	21
2.2.2. Κατά τη διάρκεια των περισσότερων ομαδικών απελάσεων, οι μετανάστες έπεσαν θύματα σωματικής βίας και άλλων απάνθρωπων τακτικών, που ορισμένες φορές ισοδυναμούσαν με βασανιστήρια, από τις Ελληνικές αρχές.	22
2.2.3. Σε όλες τις ομαδικές απελάσεις στις οποίες επιζώντες είχαν φτάσει σε κάποιο Ελληνικό νησί, οι Ελληνικές αρχές έθεσαν αυθαίρετα υπό κράτηση τους μετανάστες σε ακατάλληλες και απάνθρωπες συνθήκες.	22
2.2.4. Στις ομαδικές απελάσεις στις οποίες επιζώντες είχαν φτάσει σε Ελληνικά χωρικά ύδατα, οι Ελληνικές αρχές ακολούθησαν συνεπείς επιχειρησιακές τακτικές.	2
2.2.5. Πολλαπλοί παράγοντες αναγνωρίστηκαν για τη συστηματική τους συμμετοχή σε επιχειρήσεις επαναπροώθησης.	23
2.2.6. Σε όλες τις περιπτώσεις, οι Ελληνικές αρχές απώθησαν τους μετανάστες με συνοπτικές διαδικασίες από τα Ελληνικά εδάφη.	24
2.2.7. Το τελικό αποτέλεσμα των επιχειρήσεων ομαδικών απελάσεων των Ελληνικών αρχών είναι συνεπές σε κάθε δηλωθέν περιστατικό.	24
ΜΕΡΟΣ 3ο: ΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	25
3.1 Αναγνωρισμένα Ανθρώπινα Δικαιώματα και αρχές του Διεθνούς Δικαίου	25
3.2 Τρέχουσα ατιμωρησία	32
3.3. Οι Ελληνικές αρχές διαπράττουν Εγκλήματα κατά της Ανθρωπότητας στο Αιγαίο	36
3.3.1. Οι ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο περιλαμβάνουν εκ των πραγμάτων τη διάπραξη συγκεκριμένων εγκλημάτων που απαγορεύονται από το Καταστατικό της Ρώμης	37
3.3.2. Οι ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο είναι εκτεταμένες και συστηματικές	39
3.3.3. Μετανάστες που επιχειρούν να αναζητήσουν άσυλο στην Ελλάδα, περνώντας από την Τουρκία, αποτελούν έναν στοχοποιημένο άμαχο πληθυσμό	40
3.3.4. Οι ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο διαπράττονται κατ’ εφαρμογή ή προς εξυπηρέτηση της πολιτικής ενός Κράτους ή μιας οργάνωσης.	41
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	43

**LEGAL
CENTRE
LESVOS**

ΠΟΙΟΙ ΕΙΜΑΣΤΕ

Η ΑΜΚΕ "Legal Centre Lesbos" (Νομικό Κέντρο Λέσβος) είναι ένας αστικός, μη κερδοσκοπικός οργανισμός, με έδρα τη Μυτιλήνη, στην Ελλάδα, σε λειτουργία από τον Μάιο του 2019. Από το 2016 μέχρι το 2019 το Legal Centre έδρασε ως "Legal Centre Lesbos", μια οργάνωση βάσης υπό την αιγίδα της Βρετανικής φιλανθρωπικής οργάνωσης Prism the Gift Fund.

Η οργάνωση παρέχει δωρεάν και εξατομικευμένη νομική υποστήριξη σε μετανάστες καθώς και σε υπέρμαχους των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ίσης πρόσβασης σε νόμιμες και ασφαλείς μεταναστευτικές οδούς στη Λέσβο, στην Ελλάδα αλλά και παγκοσμίως. Επίσης ασχολούμαστε με την καταγραφή της παραβίασης των δικαιωμάτων -και την προώθηση των δικαιωμάτων- των προσφύγων και των μεταναστών στη Λέσβο αλλά και σε ολόκληρη την Ελλάδα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΟΙ ΟΜΑΔΙΚΕΣ ΑΠΕΛΑΣΕΙΣ ΩΣ ΜΙΑ ΔΙΑΡΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Οι Ελληνικές αρχές διενεργούν διαρκώς και συστηματικά ομαδικές απελάσεις στα χερσαία και τα θαλάσσια σύνορα της Ελλάδας, θέτοντας τις ζωές των μεταναστών σε σοβαρό κίνδυνο και παραβιάζοντας τα δικαιώματά τους, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος αναζήτησης ασύλου.

Πέρα από τα περιστατικά που έχουν καταγραφεί στην πρώτη αναφορά του Legal Centre Lesvos (LCL) σχετικά με τις ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο από τον Μάρτιο μέχρι τον Ιούνιο του 2020¹, η διαρκώς αυξανόμενη δημοσιογραφική κάλυψη², αναφορές από την Κοινωνία των Πολιτών³ και άλλες έρευνες⁴ έχουν καταγράψει δεκάδες περαιτέρω ομαδικές απελάσεις τους τελευταίους μήνες. Αυτές οι έρευνες έχουν επίσης αποκαλύψει ότι ο Frontex, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, καθώς και πόροι και δυναμικό που ανήκουν στον Οργανισμό Βορειοατλαντικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ) έχουν βρεθεί στην περιοχή όπου λαμβάνουν χώρα ομαδικές απελάσεις, έχουν υπάρξει γνώστες αυτών, ή ακόμη έχουν άμεση συμμετοχή σε αυτές.⁵

¹ Legal Centre Lesvos, 'Collective Expulsions Documented in the Aegean Sea: March - June 2020', 13 July 2020, διαθέσιμο στο: <http://legalcentrelesvos.org/wp-content/uploads/2020/07/Collective-Expulsions-in-the-Aegean-July-2020-LCL.pdf>.

² Δείτε, για παράδειγμα:

Patrick Kingsley and Karam Shoumali, 'Taking Hard Line, Greece Turns Back Migrants by Abandoning Them at Sea', The New York Times, 14 August 2020, <https://www.nytimes.com/2020/08/14/world/europe/greece-migrants-abandoning-sea.html>; Border Violence Monitoring Network (BVMN), 'BVMN Visual Investigation: Analysis of video footage showing involvement in Hellenic Coast Guard in maritime pushback', 21 August 2020, διαθέσιμο στο: <https://www.borderviolence.eu/bvmn-investigations-analysis-of-video-footage-showing-involvement-of-hellenic-coast-guard-in-maritime-pushback/>;

Henrique Valadares, 'UN, rights groups accuse Greece of using pandemic to 'step up' migration restrictions', France 24, 23 August 2020, διαθέσιμο στο:

<https://www.france24.com/en/20200823-un-rights-groups-accuse-greece-of-using-pandemic-to-step-up-migration-restrictions>.

³ Δείτε, για παράδειγμα: Oxfam, WeMove Europe, 'Complaint to the European Commission concerning infringements of EU law by Greece', 22 September 2020, διαθέσιμο στο:

<https://oi-files-d8-prod.s3.eu-west-2.amazonaws.com/s3fs-public/2020-09/wemove-oxfam-complaint-to-ec-asylum-greece-eu.pdf>; Human Rights Watch, et al (including LCL), 'Open Letter to Members of the Hellenic Parliament Calling for an Investigation into Border Abuses', 6 October 2020, διαθέσιμο στο: https://www.gcr.gr/media/k2/attachments/20201006_letter_en.pdf.

⁴ Refugee Support Aegean, 'Push backs and violations of human rights at sea: a timeline', 29 December 2020, διαθέσιμο στο:

<https://rsaegcan.org/en/push-backs-and-violations-of-human-rights-at-sea-a-timeline/>.

⁵ Δείτε, για παράδειγμα: Katy Fallon, 'EU border force 'complicit' in illegal campaign to stop refugees landing', The Guardian, 24 October 2020, διαθέσιμο στο:

<https://www.theguardian.com/global-development/2020/oct/24/eu-border-force-complicit-in-campaign-to-stop-refugees-landing>;

Giorgos Christides et al, 'EU Border Agency Frontex Complicit in Greek Refugee Pushback Campaign', Spiegel International, διαθέσιμο στο: <https://www.spiegel.de/international/europe/eu-border-agency-frontex-complicit-in-greek-refugee-pushback-campaign-a-4b6cba29-35a3-4d8c-a49f-a12daad450d7>;

Nick Waters et al, 'Frontex at Fault: European Border Force Complicit in 'Illegal' Pushbacks', bellingcat, 23 October 2020, διαθέσιμο στο: <https://www.bellingcat.com/news/2020/10/23/frontex-at-fault-european-border-force-complicit-in-illegal-pushbacks/>;

Das Erste, 'Video: Frontex complicit in push-back campaign', 27 October, 2020, διαθέσιμο στο:

<https://www.daserste.de/information/politik-weltgeschehen/fakt/videosextern/frontex-complicit-in-push-back-campaign-100.html>.

Η παρούσα αναφορά συνεισφέρει σε αυτό το σύνολο στοιχείων τόσο για να αποτελέσει πόρο για επιζώντες ομαδικών απελάσεων και φορείς αλληλεγγύης, όσο και για να καταδείξει τη διαρκή και συστηματική φύση της πρακτικής αυτής το περασμένο έτος. Βασίζεται σε πρόσφατα επιπρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία που μοιράστηκαν με το LCL επιζώντες ομαδικών απελάσεων και αναλύει τις παραβιάσεις που διαπράττουν οι Ελληνικές αρχές δίνοντας εντολή για τις ομαδικές απελάσεις. Αναγνωρίζει τον συστηματικό τρόπο διεξαγωγής των ομαδικών απελάσεων στα σύνορα του Αιγαίου, ο οποίος αποδεικνύει τόσο τη εκτεταμένη και συστηματική φύση των «επαναπροωθήσεων» ως μια επίθεση ενάντια στους μετανάστες, όσο και την πολιτική κατ' εφαρμογή ή προς εξυπηρέτηση της οποίας η επίθεση αυτή λαμβάνει χώρα: ισοδυναμώντας με εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας που διαπράττονται από τις Ελληνικές αρχές σύμφωνα με τα κριτήρια του Άρθρου 7 του Καταστατικού της Ρώμης για το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο (Rome Statute of the International Criminal Court). Πρέπει να επισημανθεί, ωστόσο, ότι δεν αποτυπώνει τα χρόνια των συστηματικών πρακτικών επαναπροώθησης που διενεργεί η Ελλάδα τόσο στα χερσαία όσο και στα θαλάσσια σύνορά της με την Τουρκία.⁶ Για χρόνια, Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και Ευρωπαϊκοί οργανισμοί έχουν παραμείνει απαράδεχτα σιωπηλοί μπροστά στη σωρεία αποδείξεων για τις σκανδαλώδεις παραβάσεις σε βάρος των μεταναστών.

Σε αυτή την αναφορά χρησιμοποιούμε τους όρους «ομαδικές απελάσεις» και «επαναπροωθήσεις» ως ισοδύναμες. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (European Court of Human Rights) ορίζει την ομαδική απέλαση ως **κάθε μέτρο που αναγκάζει αλλοδαπούς, ως ομάδα, να εγκαταλείψουν μια χώρα, χωρίς μια λογική και αντικειμενική εξέταση της συγκεκριμένης περίπτωσης κάθε αλλοδαπού της ομάδας ξεχωριστά.**⁷

Ο τωρινός Ειδικός Εισηγητής του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα των Μεταναστών, Felipe González Morales, περιγράφει τις «επαναπροωθήσεις» ως **«ποικιλία μέτρων που λαμβάνουν τα Κράτη και τα οποία έχουν ως αποτέλεσμα οι μετανάστες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αναζητούν άσυλο, να εξαναγκάζονται με συνοπτικές διαδικασίες να επιστρέψουν πίσω στη χώρα από την οποία επιχειρήσαν να περάσουν ή έχουν περάσει ένα διεθνές σύνορο χωρίς πρόσβαση στη διεθνή προστασία ή τις διαδικασίες ασύλου ή τους αρνείται κάθε εξατομικευμένη αξιολόγηση των αναγκών τους για προστασία, που μπορεί να οδηγήσει σε παραβίαση της αρχής της μη επαναπροώθησης».**⁸

6 Δείτε, π.χ. Amnesty International, 'FRONTIER EUROPE: Human Rights abuses on Greece's border with Turkey', July 2013, διαθέσιμο στο <https://www.amnesty.org/download/Documents/12000/eur250082013en.pdf>; ProAsyl, 'Pushed back: systematic human rights violations against refugees in the Aegean sea and the Greek-Turkish land border', November 2013, διαθέσιμο στο:

<https://www.proasyl.de/en/material/pushed-back-systematic-human-rights-violations-against-refugees-in-the-aegean-sea-and-the-greek-turkish-land-border/>; Human Rights Watch, 'Greece: Attacks on Boats Risk Migrant Lives', 22 October 2015, διαθέσιμο στο:

<https://www.hrw.org/news/2015/10/22/greece-attacks-boats-risk-migrant-lives#>; Human Rights Watch, 'Greece: Violent Pushbacks at Turkey Border – Summary Returns, Unchecked Violence', 18 December 2018, διαθέσιμο στο:

<https://www.hrw.org/news/2018/12/18/greece-violent-pushbacks-turkey-border>; Greek Council for Refugees, ARSIS-Association for the Social Support of Youth, 'The New Normality: Continuous Push-backs of Third Country Nationals on the Evros River',

HumanRights360, διαθέσιμο στο:

<https://www.humanrights360.org/the-new-normality-continuous-push-backs-of-third-country-nationals-on-the-evros-river/>; Mobile Info Team. 'Illegal Pushbacks at the Border: Denying Refugees the Right to Claim Asylum', 15 November 2019, διαθέσιμο στο:

<https://www.mobileinfoteam.org/pushbacks>.

Forensic Architecture, 'Pushbacks Across The Evros/ Meriç River: The Case Of Ayşe Erdoğan', διαθέσιμο στο:

<https://forensic-architecture.org/investigation/pushbacks-across-the-evros-meric-river-the-case-of-ayse-erdogan>,

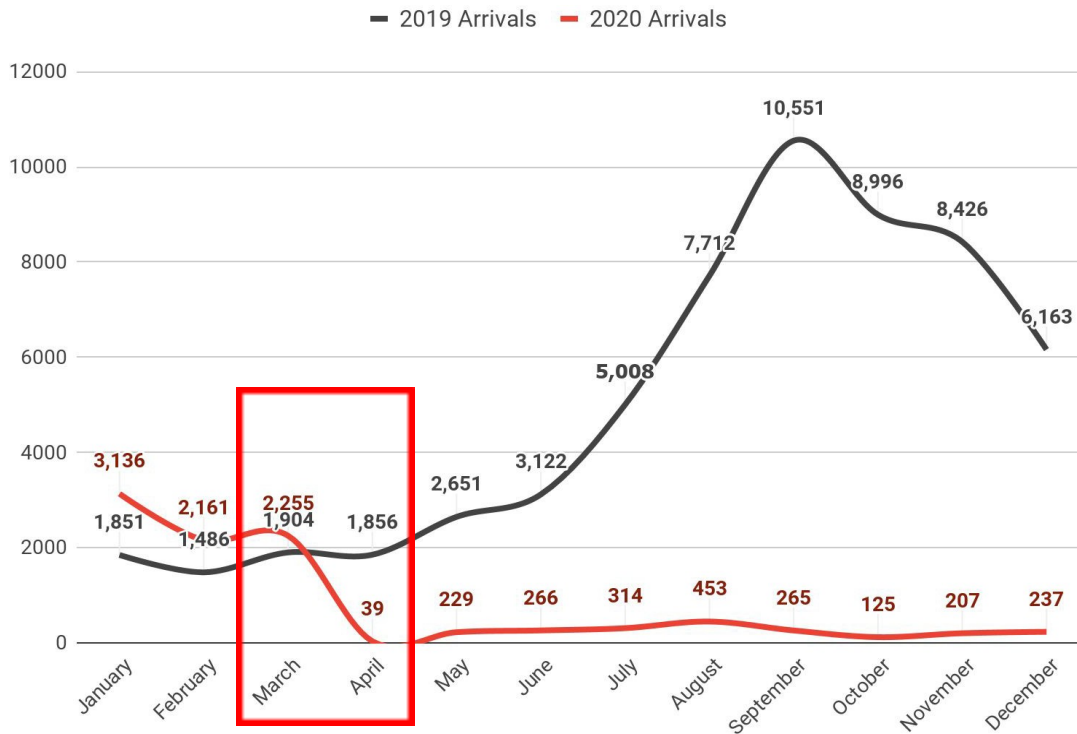
7 Δείτε, για παράδειγμα: *Khlaifia and Others v. Italy* [GC], no. 16483/12, ECHR 2016, § 237; *Georgia v. Russia (I)* [GC], no. 13255/07 ECHR 2014, § 167; *Çonka v. Belgium*, no. 51564/99 ECHR 2002-I, § 59.

8 Special Rapporteur on the human rights of migrants, 'Call for inputs for the Special Rapporteur's report on pushback practices and their impact on the human rights of migrants', διαθέσιμο στο:

<https://www.ohchr.org/EN/Issues/Migration/SRMigrants/Pages/Pushback-practices.aspx>.

“Αγνοούμενες Αφίξεις” από τον Μάρτιο του 2020

Από τον Μάρτιο του 2020, ενώ οι καταθέσεις και οι αποδείξεις για παράνομες «επαναπροωθήσεις» μεταναστών στην Τουρκία αυξάνονται διαρκώς, ο επίσημος αριθμός αφίξεων μεταναστών στην Ελλάδα μέσω θαλάσσης έχει μειωθεί σημαντικά. Ο Επιχειρηματίας της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) αναφέρει ότι μόλις λίγοι περισσότεροι από 9.600 μετανάστες έφτασαν στην Ελλάδα μέσω θαλάσσης ολόκληρο το 2020, αριθμός που αποτελεί μείωση της τάξης του 85% σε σύγκριση με το 2019⁹ – και ισοδύναμος με τον αριθμό των αφίξεων στα Ελληνικά νησιά τον Νοέμβριο του 2019 μονάχα (βλ. Γράφημα 1).

Γράφημα 1. Αριθμός «επίσημων» αφίξεων στα Ελληνικά νησιά σύμφωνα με δεδομένα της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) το 2019 (γκρι γραμμή) και το 2020 (κόκκινη γραμμή)¹⁰.

Τα δεδομένα της UNHCR, ωστόσο, βασίζονται στην επίσημη καταγραφή αφίξεων των μεταναστών και αποτυγχάνουν να αποτυπώσουν τον αριθμό των μεταναστών που, στη διάρκεια της ίδιας αυτής περιόδου, έχουν φτάσει στην Ελλάδα και έχουν απελαθεί ομαδικά από την Ελληνική επικράτεια (είτε στη στεριά είτε στη θάλασσα) χωρίς να τους δοθεί η ευκαιρία να αιτηθούν για άσυλο. Ως απάντηση σε αυτό που περιγράφεται ως «μια συνεχής ροή αναφορών ότι κάποιες Ευρωπαϊκές χώρες περιορίζουν την πρόσβαση στη διαδικασία χορήγησης ασύλου, επαναπροωθώντας ανθρώπους αφού έχουν φτάσει στα εδάφη ή τα χωρικά τους ύδατα, και χρησιμοποιώντας βία εναντίον τους στα σύνορα», η UNHCR ζητά «να συγκροτηθούν εθνικοί ανεξάρτητοι μηχανισμοί επίβλεψης για να εξασφαλιστεί η πρόσβαση στη διαδικασία χορήγησης ασύλου, για να αποφευχθούν παραβάσεις δικαιωμάτων στα σύνορα και για να εξασφαλιστεί η λογοδοσία».¹¹

⁹ Το 2019, 59.726 μετανάστες έφτασαν στην Ελλάδα μέσω θαλάσσης. UNHCR Operational Portal, ‘Mediterranean Situation’, διαθέσιμο στο: <https://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean/location/5179>.

¹⁰ Το γράφημα βασίζεται σε δεδομένα της UNHCR, *Ibid.* n. 9.

¹¹ UNHCR, ‘UNHCR warns asylum under attack at Europe’s borders, urges end to push backs and violence against refugees’, 28 January 2021, διαθέσιμο στο:

Ενώ ο επίσημος αριθμός αφίξεων μεταναστών στην Ελλάδα έχει μειωθεί σημαντικά το 2020, ο αριθμός των θανάτων και των αγνοούμενων είναι μεγαλύτερος από το περασμένο έτος¹². Τους πρώτους τρεις μήνες του 2020 πέθαναν στην Ανατολική Μεσόγειο περισσότεροι μετανάστες από κάθε άλλη χρονιά, εκτός του 2016, όταν οι αφίξεις μεταναστών στην Ελλάδα κορυφώθηκαν.¹³ **Αυτό αποτελεί απόδειξη ότι η διέλευση μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας έχει γίνει ακόμη πιο επικίνδυνη για τους μετανάστες το 2020.** Στις 2 Μαρτίου 2020, έναν τετράχρονο παιδί¹⁴ και ένα μωρό δεκαπέντε ημερών πέθαναν¹⁵ στα ανοιχτά της Λέσβου αφού οι Ελληνικές αρχές, σύμφωνα με μαρτυρίες, φοβέρισαν το φουσκωτό τους σκάφος, δημιουργώντας μεγάλα και επικίνδυνα κύματα πριν, εν τέλει, διασώσουν τους επιζώντες.

Τέτοιου είδους τραγικά περιστατικά δεν είναι μεμονωμένα ή τυχαία: αποτελούν μέρος της νεκροπολιτικής της Ελλάδας και της Ευρώπης για την, πάση θυσία, οχύρωση των συνόρων τους. Μέσα για την επίτευξη αυτού του σκοπού αποτελούν ο θάνατος ως φόβητρο και οι συστηματικές, βίαιες ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο, όπως περιγράφονται στα μέρη 1 και 2 παρακάτω.

<https://www.unhcr.org/news/press/2021/1/601121344/unhcr-warns-asylum-under-attack-europes-borders-urges-end-pushbacks-violence.html>; δείτε περαιτέρω:

UNHCR, 'UNHCR concerned by pushback reports, calls for protection of refugees and asylum-seekers', 21 August 2020, διαθέσιμο στο:

<https://www.unhcr.org/gr/en/16207-unhcr-concerned-by-pushback-reports-calls-for-protection-of-refugees-and-asylum-seekers.html>;

UNHCR, 'UNHCR calls on Greece to investigate pushbacks at sea and land borders with Turkey', 12 June 2020, διαθέσιμο στο:

<https://www.unhcr.org/news/briefing/2020/6/5ee33a6f4/unhcr-calls-greece-investigate-pushbacks-sea-land-borders-turkey.html>.

¹² Το 2020 δηλώθηκαν 102 νεκροί και αγνοούμενοι, ενώ το 2019 υπήρχαν 71, σύμφωνα με δεδομένα της UNHCR, *Ibid* n. 9

¹³ Arthur Scott-Geddes, 'Migrant deaths rise in Eastern Mediterranean as EU readies new patrols', *The National News*, 30 March 2020, διαθέσιμο στο:

<https://www.thenationalnews.com/world/europe/migrant-deaths-rise-in-eastern-mediterranean-as-eu-readies-new-patrols-1.999286>.

¹⁴ Helena Smith, 'Child dies off Lesbos in first fatality since Turkey opened border', *The Guardian*, 2 March 2020, διαθέσιμο στο:

<https://www.theguardian.com/world/2020/mar/02/child-dies-as-boat-carrying-migrants-capsizes-off-lesbos>.

¹⁵ Legal Centre Lesvos, 'Iraqi infant's death at sea off coast of Lesbos unreported by Greek authorities, exposed by Al Jazeera', δημοσίευση στο Facebook, 9 April 2020, διαθέσιμο στο: <https://fb.watch/35eE5p43EI/>.

ΜΕΡΟΣ 1^ο: ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

Από τον Μάρτιο του 2020, η Legal Centre Lesvos έχει έρθει σε επαφή με περισσότερους από πενήντα επιζώντες δεκαεπτά ομαδικών απελάσεων. Εννιά από αυτές τις ομαδικές απελάσεις καταγγέλλθηκαν στην LCL από επιζώντες μετά τη δημοσίευση της τελευταίας της αναφοράς τον Ιούλιο του 2020.¹⁶ Όλες οι ομαδικές απελάσεις που εκτελέστηκαν στα θαλάσσια σύνορα είχαν ως αποτέλεσμα οι Ελληνικές αρχές να θέσουν σε σοβαρό κίνδυνο τις ζωές των μεταναστών, εγκαταλείποντάς τους στη μέση του Αιγαίου.

Αριετοί επιζώντες εξήγησαν ότι είχαν βιώσει πολλαπλές ομαδικές απελάσεις, είτε στο χερσαίο είτε στο θαλάσσιο σύνορο. Οι Ελληνικές αρχές κατάσχουν συνήθως τα κινητά τηλέφωνα των μεταναστών στις ομαδικές απελάσεις, στερώντας από τους ανθρώπους τη γνώση της ώρας και της ημερομηνίας· το ίδιο αποτέλεσμα έχει και το γεγονός ότι οι επιζώντες τίθενται υπό κράτηση στην Τουρκία, συχνά χωρίς πρόσβαση σε κινητά τηλέφωνα¹⁷, για ποικίλα χρονικά διαστήματα μετά τις επαναπροωθήσεις. Με βάση τα παραπάνω, μόνο οι επαναπροωθήσεις για τις οποίες έχουμε επιβεβαιωμένες ημερομηνίες και τοποθεσίες συμπεριλαμβάνονται στην ανάλυσή μας.

Οι ακόλουθες περιπτωσιολογικές μελέτες βασίζονται σε καταθέσεις και στοιχεία που μοιράστηκαν με την LCL επιζώντες ομαδικών απελάσεων. Οι επιζώντες έχουν συναίνεση, εν επιγνώσει, με τη δημοσίευση των εμπειριών τους· σε ορισμένες περιπτώσεις, η LCL τους εκπροσωπεί σε νομικές διαδικασίες. Όλα τα τεκμήρια και τα βίντεο τα οποία παρατίθενται εντός του παρόντος έχουν ληφθεί απευθείας από τα άτομα αυτά ή από άλλα άτομα τα οποία έχουν βιώσει την ίδια ομαδική απέλαση.

1.1.1.1 Η ομαδική απέλαση της 3ης Σεπτεμβρίου 2020 πλησίον της Λέσβου

Στις 3 Σεπτεμβρίου 2020, τις πρώτες πρωινές ώρες, περίπου στις 2 π.μ., μια ομάδα περίπου 55 μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων ατόμων από τη Σομαλία και τη Συρία, και τουλάχιστον δώδεκα παιδιών, έφτασε στα Ελληνικά χωρικά ύδατα πλησίον της Λέσβου, σε μια φουσκωτή βάρκα μήκους εννέα μέτρων, με μικρό κινητήρα. Ορισμένοι επιζώντες που βρισκόνταν επάνω στο φουσκωτό εξήγησαν στην LCL ότι η Λέσβος ήταν ορατή στον ορίζοντα, και οι μετανάστες πάνω στο σκάφος είδαν στα GPS τους, ότι το φουσκωτό βρισκόταν σε Ελληνικά χωρικά ύδατα.

Ένας επιζώντας κατέθεσε στην LCL ότι, περίπου στις 2:30 π.μ., είδε ένα μεσαίου μεγέθους, γκρι σκάφος της Ελληνικής Ακτοφυλακής, σε απόσταση περίπου εκατό μέτρων από το φουσκωτό τους. Μπορούσε να δει την Ελληνική σημαία στο σκάφος. Ένα ταχύπλοο ξεκίνησε από το σκάφος της Ακτοφυλακής, το οποίο ήταν γκρι, πλαστικό και είχε δύο μηχανές. Κατευθύνθηκε προς το φουσκωτό, και έκανε τον κύκλο του πριν σταματήσει πλάι του. Οι επιζώντες κατέθεσαν ότι υπήρχαν τέσσερις άνδρες με μάσκες πάνω στο ταχύπλοο, φορώντας σκούρες μπλε στολές.

Ένας από τους άντρες με τις μάσκες πήδηξε στο φουσκωτό, πλάι στον κινητήρα· οι άλλοι τρεις άνδρες χρησιμοποίησαν φακούς για να τυφλώσουν τους μετανάστες που βρισκόνταν στο φουσκωτό. Ο άνδρας με τη μάσκα χτύπησε τον επιζώντα που καθόταν δίπλα στον κινητήρα, στο στομάχι και στα πόδια. Ο άνδρας με τη μάσκα τότε έβγαλε ένα μαχαίρι από μια τσέπη στο δεξί μπατζάκι του παντελονιού του, χρησιμοποιώντας το για να κόψει τα καλώδια ηλεκτρισμού δίπλα στη μηχανή. Τότε ο άνδρας με τη μάσκα χρησιμοποίησε ένα μικρό μεταλλικό εργαλείο για να απενεργοποιήσει τη μηχανή και ύστερα αφαίρεσε το ντεπόζιτο από το φουσκωτό και το πέταξε στην κατεύθυνση των ανδρών που επέβαιναν στο ταχύπλοο. Ο άνδρας με τη μάσκα βρισκόταν πάνω στο φουσκωτό για περίπου δύο λεπτά.

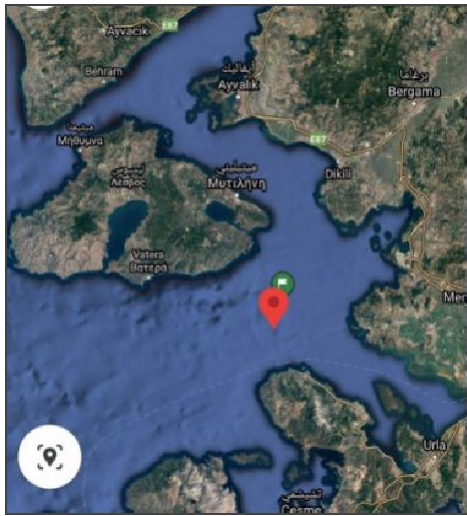
Το ταχύπλοο της Ελληνικής Ακτοφυλακής έκανε ελιγμούς γύρω από το φουσκωτό όσο ο άνδρας με τη μάσκα βρισκόταν πάνω του. Το ταχύπλοο συγκρούστηκε με δύναμη με την πίσω πλευρά του φουσκωτού, προοιωνίζοντας του ζημιά. Ενώσω τα δύο σκάφη βρισκόνταν κοντά, ο άνδρας με τη μάσκα πήδηξε πίσω στο ταχύπλοο της Ελληνικής Ακτοφυλακής.

¹⁶ *Ibid* n.1.

¹⁷ Asylum Information Database (AIDA), 'Country report: Turkey, 2018 Update', pp. 31 and 40, διαθέσιμο στο: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/aida_tr_2018update.pdf.

Η Ελληνική Ακτοφυλακή τότε αποχώρησε, εγκαταλείποντας τους μετανάστες στο πλέον αχρηστεμένο τους φουσκωτό. Οι μετανάστες φώναζαν στην Ελληνική Ακτοφυλακή ζητώντας «βοήθεια» στα Αγγλικά. Το φουσκωτό έβαζε νερό και οι μετανάστες φοβούνταν ολοένα και περισσότερο. Οι συντεταγμένες τους (GPS), οι οποίες δημοσιοποιήθηκαν αργότερα από το Consolidated Rescue Group, δείχνουν ότι βρισκόνταν στη θάλασσα ανάμεσα στη Λέσβο και την Τουρκία (Εικόνα 1). Η Τουρκική Ακτοφυλακή κατέφθασε λίγο αργότερα και έσωσε τους μετανάστες. Ένας από τους επιζώντες αναγνώρισε τον εαυτό του στη φωτογραφία που τραβήξε η Τουρκική Ακτοφυλακή κατά τη διάρκεια της επιχείρησης διάσωσης (Εικόνα 2).

Εικόνα 1. (Αριστερά) Screenshot των συντεταγμένων (GPS) της τοποθεσίας απ' όπου διασώθηκαν οι μετανάστες από την Τουρκική Ακτοφυλακή, δημοσιευμένες από το Consolidated Rescue Group.¹⁸

Εικόνα 2. (Δεξιά) Εικόνα του φουσκωτού των μεταναστών που δημοσιεύτηκε από την Τουρκική Ακτοφυλακή.¹⁹

¹⁸ Consolidated Rescue Group, δημοσίευση στο Facebook στις 09/09/20, διαθέσιμη στο: <https://www.facebook.com/UnifiedRescue/posts/1000890707035075>.

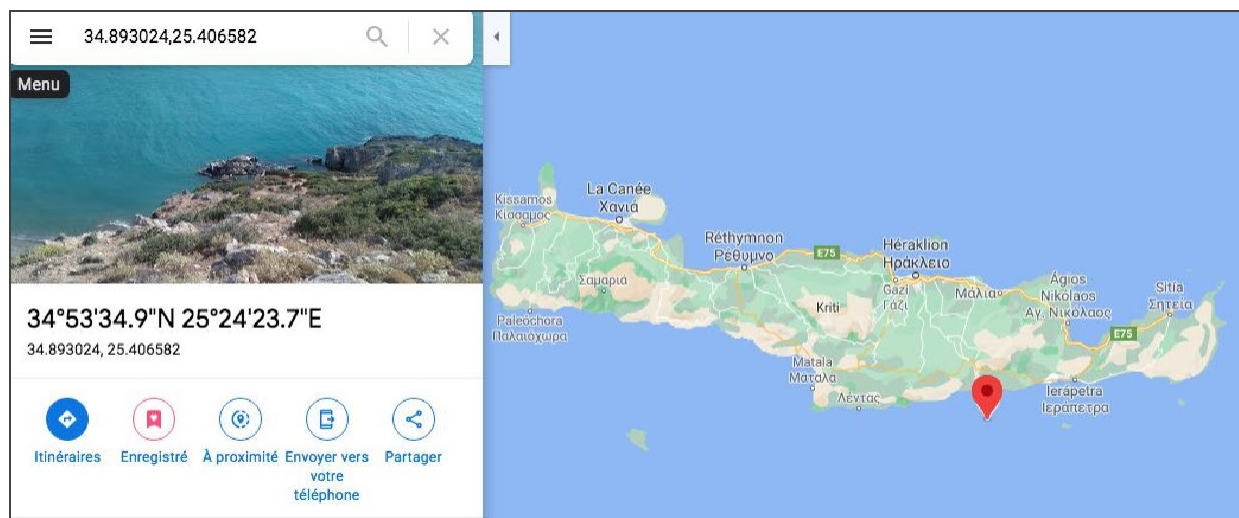
¹⁹ Βλέπε: Turkish Coast Guard Command, Search and Rescue Operations of 21 October 2020, διαθέσιμο στο: <https://en.sg.gov.tr/current-operation-04-06-september-2020>

1.2 1.2 Η ομαδική απέλαση της 21ης Οκτωβρίου 2020 πλησίον της

Σε αυτό το περιστατικό, το οποίο έχει καταγγελθεί και από άλλες ΜΚΟ²⁰, μια ομάδα 180-200 ατόμων, συμπεριλαμβανομένων τουλάχιστον 40 παιδιών και αρκετών βρεφών, η οποία ταξίδευε με ένα παλιό αλιευτικό σκάφος, επαναπροωθήθηκε από τα Ελληνικά χωρικά ύδατα κοντά στο νησί της Κρήτης πίσω στην Τουρκία, στις 21 Οκτωβρίου του 2020. Η ομάδα απαρτιζόταν από άτομα ποικίλων εθνικοτήτων, συμπεριλαμβανομένων Σύριων, Ανιθαγενών Κούρδων από το Κουρδιστάν Συρίας (Rojava) και το Ιρακινό Κουρδιστάν (Bashur), Σομαλών, Αφγανών, Παλαιστίνων, Λιβανέζων, Ιρανών και Τσετσένων από τη Ρωσία. Από όλα τα περιστατικά επαναπροώθησης που καταγγέλλθηκαν στην LCL από επιζώντες, αυτό το περιστατικό περιλάμβανε τον μεγαλύτερο αριθμό ατόμων που απελάθηκαν ταυτόχρονα. Επαναπροωθώντας την ομάδα αυτή των σχεδόν 200 ατόμων, οι Ελληνικές Αρχές εκτέλεσαν δύο ταυτόχρονες επιχειρήσεις επαναπροώθησης, στις οποίες εμπλεκόταν τουλάχιστον ένα ναυαγοσωστικό σκάφος, τέσσερα σκάφη της Ελληνικής Ακτοφυλακής και δύο ταχύπλοα.

Οι επιζώντες της επαναπροώθησης εξήγησαν στην LCL ότι κατευθύνονταν από την Τουρκία στην Ιταλία, όπου σκόπευαν να κάνουν αίτηση για άσυλο. Εξαιτίας της έντονης κακοκαιρίας, η οποία ειδηλώθηκε περίπου στις 12 μ.μ. στις 20 Οκτωβρίου, το σκάφος τους αντιμετώπισε δυσκολίες και δεν μπορούσε να συνεχίσει στην προκαθορισμένη του πορεία. Καθώς το σκάφος της ομάδας βρισκόταν κοντά στην Κρήτη εκείνη την ώρα, κάλεσαν την Ελληνική Ακτοφυλακή και ζήτησαν βοήθεια. Ωστόσο, αντί να διασωθούν, η ομάδα έλαβε οδηγίες από την Ελληνική Ακτοφυλακή να εισέρθουν σε Ελληνικά χωρικά ύδατα, πλησιέστερα στην ακτή της Κρήτης. Η ομάδα κατάφερε να φτάσει στα Ελληνικά χωρικά ύδατα, όπου προσεγγίστηκε από τις Ελληνικές Αρχές στη θάλασσα –πρώτα από ένα Ελληνικό ναυαγοσωστικό σκάφος και ύστερα από την Ελληνική Ακτοφυλακή– οι οποίες τους εμπόδισαν να συνεχίσουν το ταξίδι τους προς την Ιταλία αλλά και να φτάσουν στην Κρήτη. Οι Ελληνικές αρχές παραπλάνησαν τους μετανάστες, διαβεβαιώνοντάς τους πολλάκις ότι θα έπρεπε να περιμένουν μέχρι τις 9 μ.μ. οπότε και θα κατέφθανε ένα μεγαλύτερο πλοίο για να τους μεταφέρει στην Ιταλία.

Οι μετανάστες δεν πίστεψαν τις πληροφορίες που τους παρείχαν οι Ελληνικές αρχές αλλά δεν μπορούσαν να συνεχίσουν το ταξίδι τους λόγω της κακοκαιρίας. **Περίπου στις 4:30 μ.μ.**, κάποιοι επιβαίνοντες στο σκάφος κοινοποίησαν την τοποθεσία τους σε συγγενείς, επιβεβαιώνοντας ότι βρισκόνταν περίπου 5 με 10 χιλιόμετρα μακριά από τις ακτές της Κρήτης, γεγονός που σημαίνει ότι το σκάφος τους βρισκόταν αναμφίβολα σε Ελληνικά χωρικά ύδατα, κοντά στην περιοχή της Ιεράπετρας. (Εικόνα 3)

Εικόνα 3. Screenshot της τοποθεσίας GPS, όπως κοινοποιήθηκε από έναν από τους επιζώντες με τους συγγενείς του/της στις 21 Οκτωβρίου 2020, στις 4:23 μ.μ., 34°53'34.9"N 25°24'23.7"E (Νότιο Κρητικό Πέλαγος, Ελλάδα).

²⁰ Aegean Boat Report (ABR), δημοσίευση στο Facebook στις 23/10/2020, διαθέσιμη στο:

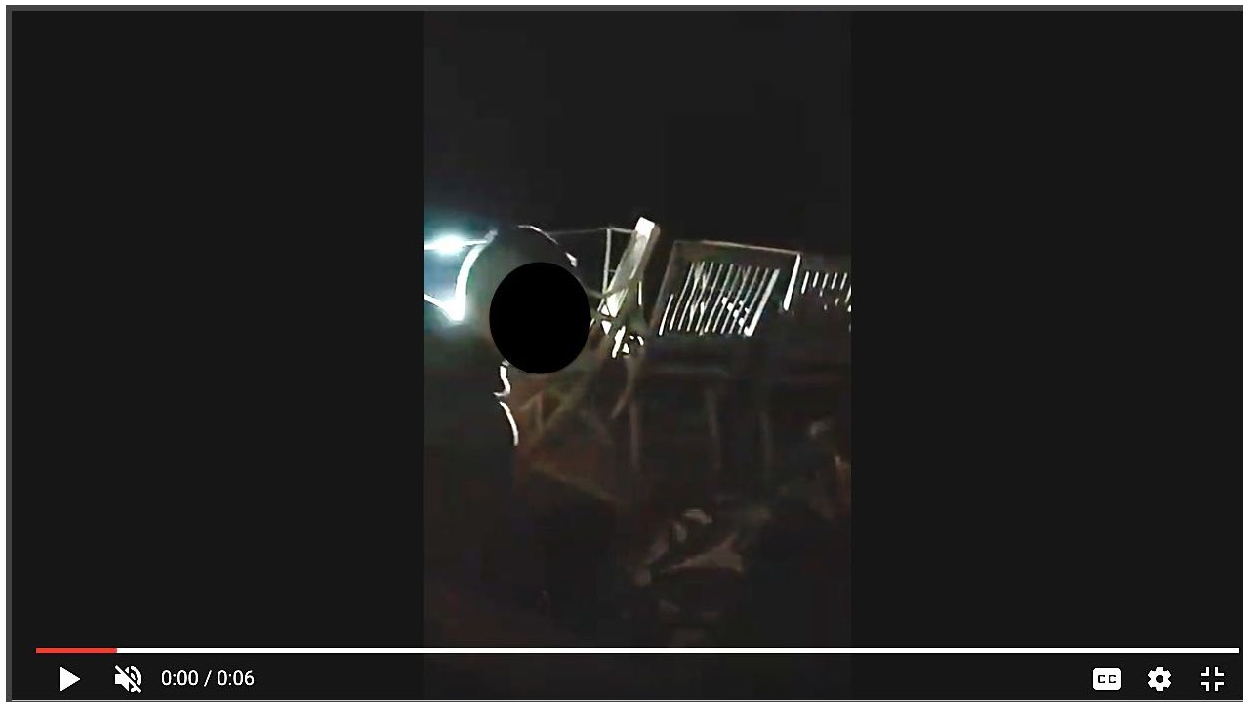
<https://www.facebook.com/AegeanBoatReport/posts/951612422028529>

and Alarm Phone, '197 People Pushed Back 200 Nautical Miles from Crete to Turkey', 27 November 2020, διαθέσιμο στο:

<https://alarmphone.org/en/2020/11/27/197-people-pushed-back-to-turkey/>.

Περίπου στις 9 μ.μ. ένα αγνώστου ταυτότητας μαύρο ταχύπλοο πλησίασε το σκάφος των μεταναστών και 4 με 6 οπλισμένοι άνδρες με καλυμμένα τα πρόσωπά τους και φορώντας στολές* πήδηξαν στο σκάφος της ομάδας. Πληθώρα ατόμων της ομάδας εξήγησαν στην LCL ότι «ξαφνιάστηκαν» από τους καταδρομείς, που κατέφθασαν άξαφνα και πήδηξαν στο σκάφος τους «μέσα σε δευτερόλεπτα». Μόλις βρέθηκαν πάνω στο αλιευτικό σκάφος, οι καταδρομείς χρησιμοποίησαν αναλάμποντες φανούς για να τυφλώσουν την ομάδα καθώς τους φώναζαν, καθοδηγώντας τους να γονατίσουν και να στρέψουν τα κεφάλια τους στο δάπεδο.

Ένα σύντομο βίντεο της εφόδου καταγράφηκε από έναν από τους επιζώντες. Το σύντομο βίντεο τραβήχτηκε από το πάνω κατάστρωμα του αλιευτικού σκάφους, όπου βρίσκεται η καμπίνα του καπετάνιου. Δείχνει έναν άντρα στα γόνατα, σκυμμένο, με το κεφάλι του στραμμένο στο δάπεδο, και μερικές φωτεινές αναλαμπές να κινούνται πίσω του. (Εικόνα 4)

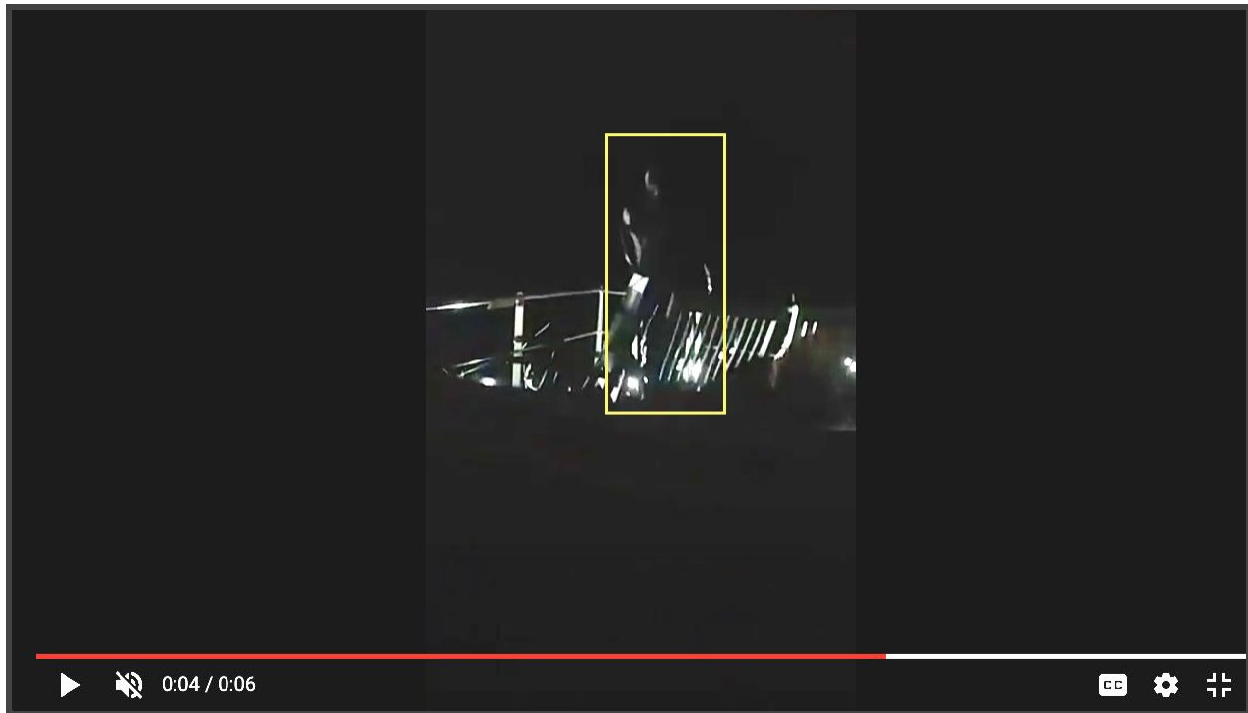

Εικόνα 4. Στιγμιότυπο από το βίντεο που καταγράφηκε από έναν επιζώντα, απαθανατίζοντας έναν άνδρα με το κεφάλι του σκυμμένο προς το έδαφος.

Μερικά δευτερόλεπτα αργότερα, ένας άνδρας ακούγεται να φωνάζει «Ει παιδιά...» στα Ελληνικά και ένας άλλος φαίνεται και ακούγεται να ανεβαίνει τη μεταλλική σκάλα που οδηγεί στο πάνω κατάστρωμα του πλοίου, όπου τραβήχτηκε το βίντεο.

* Η αναφορά σε «καταδρομείς» γίνεται εξαιτίας του τρόπου που οι επιζώντες περιέγραψαν την ομάδα των οπλισμένων και κουκουλοφόρων ανδρών. Ωστόσο, είναι πιθανό να είχαν τη στήριξη του Κράτους, όπως φαίνεται από τη συνεργασία τους με τις Κρατικές αρχές, την πρόσβασή τους σε εξοπλισμό όπως όπλα και πλοία της Ελληνικής Ακτοφυλακής και τις κινήσεις τους, οι οποίες υποδηλώνουν ότι ήταν καλά εκπαιδευμένοι στη χρήση βίας στη θάλασσα.

Στιγμιότυπα από το βίντεο αποκαλύπτουν τη σιλουέτα ενός άνδρα που φοράει μπαλακλάβα και σκουρόχρωμα στρατιωτικά ρούχα να καταφθάνει στο πάνω κατάστρωμα του αλιευτικού σκάφους. Το δεξί του χέρι απλώνεται εμφανώς προς τη δεξιά πλευρά της ζώνης του, σαν να βγάζει κάποιο κλόμπ ή κάποιο άλλο όπλο. (Εικόνες 5.1 και 5.2).

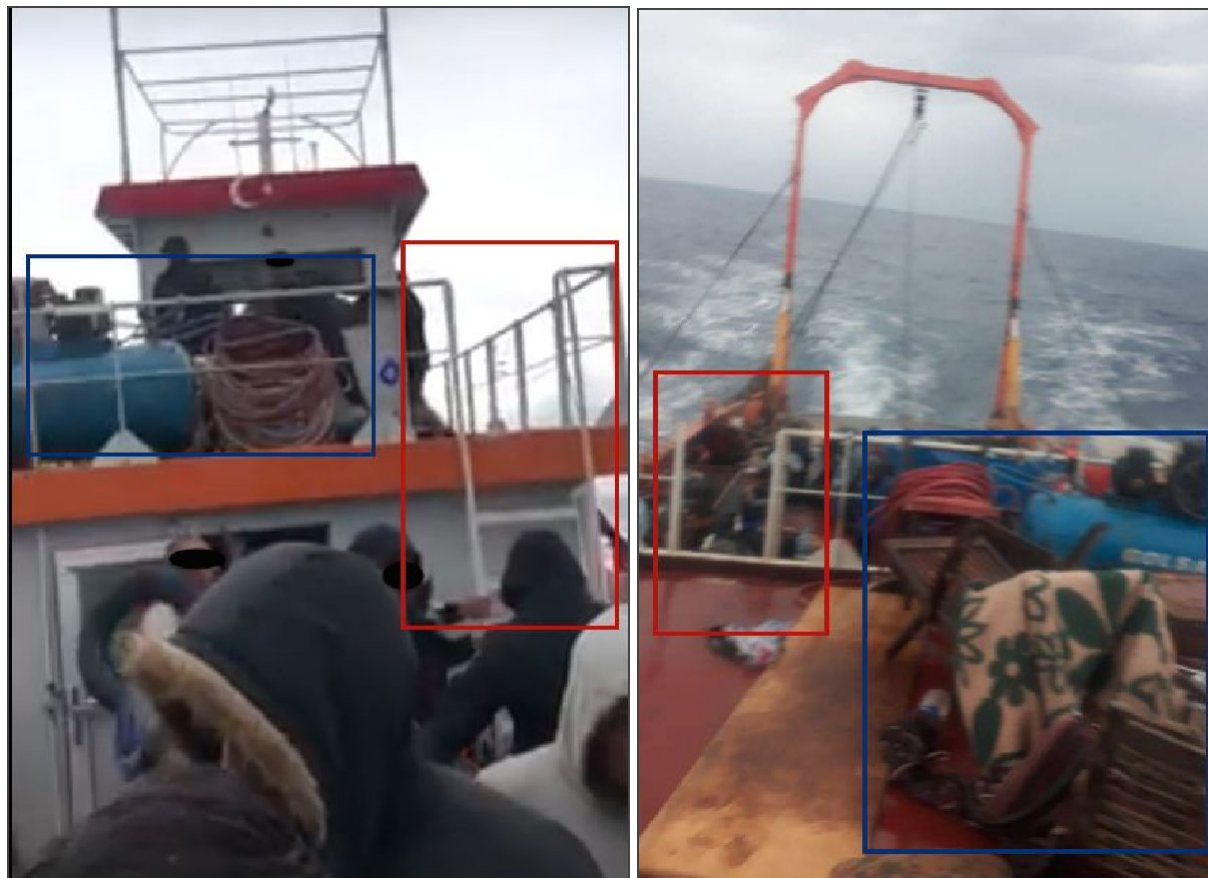

Εικόνα 5.1. Στιγμιότυπο από το βίντεο που δείχνει έναν άντρα με καλυμμένο το πρόσωπο και φορώντας μαύρη στολή στην κορυφή της μεταλλικής σκάλας που οδηγεί στο πάνω κατάστρωμα του αλιευτικού σκάφους.

Εικόνα 5.2. Μεγέθυνση της εικόνας 5.1 (πάνω).

Οι καρέκλες που διακρίνονται στην Εικόνα 4, καθώς και η μεταλλική σκάλα και οι καρέκλες που διακρίνονται στην Εικόνα 5.1, φαίνεται να είναι οι ίδιες καρέκλες και η ίδια μεταλλική σκάλα που διακρίνονται στις φωτογραφίες που τραβήχτηκαν στο αλιευτικό σκάφος την ημέρα πριν την επίθεση (Εικόνες 6 και 7).

Εικόνα 6. Φωτογραφία που τραβήχτηκε στο κάτω κατάστρωμα του αλιευτικού σκάφους και απεικονίζει τη μεταλλική σκάλα.

Εικόνα 7. Φωτογραφία που τραβήχτηκε στο πάνω κατάστρωμα του αλιευτικού σκάφους και απεικονίζει τη μεταλλική σκάλα και τις καρέκλες μπροστά της.

Ενώ οι καταδρομείς βρίσκονταν πάνω στο σκάφος της ομάδας, χτύπησαν και προκάλεσαν σωματικές βλάβες σε πολλά άτομα, παρόλο που οι επιβαίνοντες ήταν ειρηνικοί και άοπλοι. Οι καταδρομείς έσπασαν τα παράθυρα των καμπινών στο κάτω κατάστρωμα του σκάφους όπως και της καμπίνας του καπετάνιου στο πάνω κατάστρωμα. Επιτέθηκαν με βία, χτύπησαν και προσέβαλαν το άτομο που ταυτοποίησαν ως οδηγό του πλοίου των μεταναστών. **Πολλοί επιζώντες της επαναπροώθησης σηματοδεύτηκαν ιδιαίτερα από τη βία της εφόδου των καταδρομέων στο πλοίο τους και εξακολούθησαν να έχουν εφιάλτες και ανακλήσεις τρεις μήνες μετά το συμβάν.**

Είπαν στην LCL ότι τους μεταχειρίστηκαν σαν να ήταν «τρομοκράτες» και περιέγραψαν τους καταδρομείς ως «χειρότερους από την αστυνομία στη Συρία». Κάποιοι συγγενείς των επιζώντων που επικοινωνήσαν με την LCL επιβεβαίωσαν ότι έχασαν την επαφή με την ομάδα λίγο μετά τις 9 μ.μ. Ένα από τα άτομα της ομάδας έστειλε ένα τελευταίο μήνυμα στον γιό του/της στις 21 Οκτωβρίου 2020, στις 9:07 μ.μ λέγοντας: «η αστυνομία είναι στο πλοίο και άνθρωποι ξυλοκοποούνται».

Ύστερα από αυτό, οι καταδρομείς ανάγκασαν την ομάδα να χωριστεί στα δύο με τη βία, αρπάζοντάς τους από τα ρούχα και σπρώχνοντάς τους. Όλοι αναγκάστηκαν να αφήσουν τις τσάντες και τα υπάρχοντά τους πίσω στο αλιευτικό σκάφος, πριν μεταφερθούν με τη βία σε σκάφη της Ελληνικής Αιτοφυλακής. Οι καταδρομείς προσπάθησαν να χωρίσουν τους άντρες απ' τις γυναίκες, ακόμη και μέλη της ίδιας οικογένειας. Οι επιζώντες υπολογίζουν ότι πήρε περίπου μιάμιση ώρα μέχρι και οι δυο ομάδες να μεταφερθούν στα δύο μεγαλύτερα, γκρι, στρατιωτικού σχήματος πλοία της Ελληνικής Αιτοφυλακής, **δηλαδή μέχρι περίπου τις 10:30 ή 11 μ.μ.**

Ουδέποτε πάρηταν τα δακτυλικά αποτυπώματα κανενός εκ των ατόμων της ομάδας ούτε ερωτήθηκε κανένας εάν επιθυμούσε να κάνει αίτηση για άσυλο.

Η πρώτη ομάδα που απαρτιζόταν από περίπου 120 άτομα (κυρίως άνδρες και ελάχιστες γυναίκες) πέρασε τη νύχτα στο σκάφος της Ελληνικής Ακτοφυλακής. Νωρίς το πρωί της 21^{ης} Οκτωβρίου 2020, λίγο πριν την ανατολή, οι αρχές του πλοίου επιτέθηκαν με βία στην ομάδα, επιδιώκοντας να τους αναγκάσουν να τρέξουν και να πηδήξουν από την πίσω πλευρά του μεγαλύτερου πλοίου, ένας-ένας, σε 2 γκιρι, φουσκωτές σωσίβιες λέμβους (Εικόνα 8) και σε μία σωσίβια λέμβο που ήταν πορτοκαλί στην κορυφή και μαύρη στη βάση της. Καμία από τις λέμβους αυτές δεν είχε κινητήρα.

Το σκάφος της Ελληνικής Ακτοφυλακής τους άφησε και απομακρύνθηκε. Η πρώτη ομάδα διασώθηκε από την Τουρκική Ακτοφυλακή η οποία αναφέρθηκε ότι είχε σώσει 3 σωσίβιες λέμβους με 121 άτομα στην περιοχή νότια του Μούγγλα και της Μαρμαρίδας στις 8:30 π.μ. την 21^η Οκτωβρίου 2020²¹. Η πρώτη ομάδα προσήχθη στο αστυνομικό τμήμα της Μαρμαρίδας, στην Τουρκία, όπου παρέμειναν υπό κράτηση μέχρι την επόμενη ημέρα.

Εικόνα 8. Φωτογραφία από τη διάσωση μέρους της πρώτης ομάδας, m.r.c./خلية الإنقاذ والمتابعة, 21 Οκτωβρίου 2020.²²

²¹ Βλέπε Turkish Coast Guard Command, Search and Rescue Operations, 21 October 2020, διαθέσιμο στο: <https://en.sg.gov.tr/current-operation-21-october-2020>.

²² m.r.c./خلية الإنقاذ والمتابعة, δημοσίευση στο Facebook στις 22/10/2020, διαθέσιμο στο: <https://www.facebook.com/call122/posts/2575363976019341>.

Η δεύτερη ομάδα, η οποία απαρτιζόταν από περίπου 80 άτομα (κυρίως γυναίκες και οικογένειες) μεταφέρθηκε με βία σε ένα δεύτερο, μεγάλο, στρατιωτικού-τύπου σκάφος της Ελληνικής Ακτοφυλακής. Μόλις επιβιβάστηκαν, τους έψαξαν όλους και κατέσχεσαν όλα τα τηλέφωνα. Δεν τους παρασχέθηκε καθόλου φαγητό ενώ το νερό ήταν ανεπαρκές. Οι Αιτούντες δεν μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν την τουαλέτα και έπρεπε να ουρούν στη θάλασσα, στην πίσω πλευρά του πλοίου. Το σκάφος της Ελληνικής Ακτοφυλακής πλοηγήθηκε μέχρι που έφτασε κοντά σε Τουρκικά χωρικά ύδατα **το απόγευμα της 21^{ης} Οκτωβρίου 2020**. Οι επιζώντες εξήγησαν ότι οι Ελληνικές Αρχές πάνω στο πλοίο τότε «άνοιξαν τέσσερις μεγάλες πορτοκαλί τσάντες που ήταν πάνω στο σκάφος εξαρχής» στο πίσω μέρος του σκάφους της Ελληνικής Ακτοφυλακής, κάτω από λευκά φουσκωτά ταχύπλοα. Οι τσάντες περιείχαν τετράγωνες, τεντοειδείς, σωσίβιες λέμβους, με πορτοκαλί κορυφή και μαύρη βάση, χωρίς κινητήρα και με υπολογιζόμενη χωρητικότητα έως 20 άτομα. Η ομάδα τότε εξαναγκάστηκε να κατέβει, ένας-ένας, από μια σκάλα στο τέλος του μεγαλύτερου σκάφους της Ακτοφυλακής στις σωσίβιες λέμβους που βρισκόνταν στη θάλασσα (Εικόνα 9). Το πλοίο της Ελληνικής Ακτοφυλακής τους άφησε εκεί και απομακρύνθηκε.

Εικόνα 9. Φωτογραφία της διάσωσης της δεύτερης ομάδας, m.r.c./خلية الإنقاذ و المتابعة, 21 Οκτωβρίου 2020.²³

Η Τουρκική Ακτοφυλακή αναφέρεται να διέσωσε 4 σωσίβιες λέμβους με 76 άτομα πλησίον της ακτής του Μούγυλα/ Datça στις 21 Οκτωβρίου 2020, οι οποίες ανταποκρίνονται στην περιγραφή της δεύτερης ομάδας²⁴. Οι επιζώντες εξήγησαν ότι μόλις έφτασαν στην Τουρκία, παρέμειναν υπό κράτηση για μία νύχτα στο αστυνομικό τμήμα του Datça.

²³ *Ibid.* n. 22.

²⁴ See Turkish Coast Guard Command, Search and Rescue Operations, 21 October 2020, διαθέσιμο στο: <https://en.sg.gov.tr/current-operation-21-october-2020>.

ΜΕΡΟΣ 2ο: ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΔΡΑΣΗΣ

Οι ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο ακολουθούν μια συστηματική μεθοδολογία από τον Μάρτιο του 2020. Το επιχειρησιακό μοτίβο των Ελληνικών Αρχών στην εκτέλεση επαναπροωθήσεων στο Αιγαίο τεκμαίρεται από τις καταθέσεις που γνωστοποιήθηκαν στην LCL σε σχέση με τα στοιχεία που ειπώθηκαν στην προηγούμενη μας αναφορά καλύπτοντας **οκτώ ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο από τον Μάρτιο του 2020 μέχρι τον Ιούνιο του 2020**,²⁵ **εννέα ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο ανάμεσα στον Ιούλιο του 2020 και τον Δεκέμβριο του 2020**, και υπογραμμίζεται περαιτέρω από τα στοιχεία επιπρόσθετων επαναπροωθήσεων που καταγράφηκαν από άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, μη κυβερνητικές οργανώσεις και τον τύπο, οι οποίες επιβεβαιώνουν συστηματικά τη μεθοδολογία δράσης που παρατίθεται παρακάτω.²⁶

2.1 Καίρια πορίσματα από καταγεγραμμένες ομαδικές απελάσεις

Τα δεδομένα που παρατίθενται παρακάτω περιλαμβάνουν μόνο τα περιστατικά ομαδικών απελάσεων που καταγγέλλθηκαν από επιζώντες απευθείας στην LCL. Για κάθε μία από αυτές τις απελάσεις υπάρχουν ουσιαστικά στοιχεία, που συχνά περιλαμβάνουν φωτογραφίες, βίντεο, και αποθηκευμένες συντεταγμένες GPS, και επιβεβαιώνουν καταγγελίες που δημοσιεύτηκαν από άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ή/και τα Μ.Μ.Ε. Για κάθε ομαδική απέλαση που αναφέρεται, λάβαμε κατ' ελάχιστο άμεση κατάθεση επιζώντων της επαναπροώθησης, που παρείχαν πληροφορίες για την απέλαση.

Πίνακας Επαναπροωθήσεων που Καταγγέλλθηκαν στην LCL

- ✓ = Καταγγελλθείσες
- Κενό = Δεν αναφέρθηκαν σε καταγγελίες επιζώντων στην LCL
- = Επαναπροώθηση μετά από άφιξη στη στεριά
- = Επαναπροώθηση μετά από σύλληψη στη θάλασσα
- A/A = Άνευ Αντικειμένου

²⁵ *Ibid* n.1

²⁶ Δείτε, για παράδειγμα:

Nick Waters et al, 'Frontex at Fault: European Border Force Complicit in 'Illegal' Pushbacks', Bellingcat, 23 October 2020, διαθέσιμο στο : <https://www.bellingcat.com/news/2020/10/23/frontex-at-fault-european-border-force-complicit-in-illegal-pushbacks/>;
Patrick Kingsley and Karam Shoumali, 'Taking Hard Line, Greece Turns Back Migrants by Abandoning Them at Sea', The New York Times, 14 August 2020, διαθέσιμο στο: <https://www.nytimes.com/2020/08/14/world/europe/greece-migrants-abandoning-sea.html>;
Itamar Mann and Niamh Keady-Tabbal, 'Torture by Rescue: Asylum-Seeker Pushbacks in the Aegean', Just Security, 26 October 2020, διαθέσιμο στο: <https://www.justsecurity.org/72955/torture-by-rescue-asylum-seeker-pushbacks-in-the-aegean/>;
Human Rights Watch (HRW), 'Greece: Investigate Pushbacks, Collective expulsions: EU Should Press Athens to Halt Abuses', 16 July 2020, διαθέσιμο στο: <https://www.hrw.org/news/2020/07/16/greece-investigate-pushbacks-collective-expulsions>.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΠΑΝΑΠΡΟΩΘΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΚΑΤΑΓΓΕΛΟΗΚΑΝ ΣΤΗ LEGAL CENTRE LESVOS

Ημέρα και Μέρος	Απουσία Καταγραφής	Κατάσχεση Υπαρχόντων	Χρήση σωματικής βίας	Άλλες απάνθρωπες πράξεις	Καταστροφή φουσκωτού	Αυθαίρετη κράτηση στη στεριά	Βίαιη μεταφορά προς τα Τουρκικά θαλάσσια σύνορα	Εγκλιτάλειψη στη θάλασσα
5 Μαρτίου 2020 Χίος	✓	✓ Κινητά	✓ Ξυλοδαρμός, σπρωξιματα, πέταγμα σε φουσκωτό.	✓ Λεκτική κακοποίηση. Ψευδής διαβεβαίωση μεταφοράς στην Αθήνα. Κράτηση για ~ 65 ημέρες στην Τουρκία μετά την επαναπροώθηση.	A/A - επαναπροώθηση μετά από άφιξη στη στεριά.	✓ Σε μια αποθήκη κοντά στο λιμάνι για 2 ημέρες.	✓ Σε σκάφος των αρχών από άνδρες που φορούσαν μπαλακλάβες.	✓ Σε ένα φουσκωτό χωρίς κινητήρα, στο οποίο τους πέταξαν άνδρες με καλυμμένα πρόσωπα.
23 Μαρτίου 2020 (I) Σάμος	✓	✓		✓ Κράτηση στην Τουρκία μετά την επαναπροώθηση.	A/A	✓	✓	✓ Στο ίδιο φουσκωτό με το οποίο κατέφθασαν.
23 Μαρτίου 2020 (II) Σύμη	✓ Ένα ασυνόδευτο ανήλικο και τουλάχιστον ένα άτομο που του αρνήθηκε η δυνατότητα αίτησης για οικογενειακή επανένωση.	✓ Τηλέφωνα, διαβατήρια, ταυτότητες, ιατρικά έγγραφα, χρήματα.	✓ Ξυλοδαρμός με τα χέρια, κλόμπ και λαβές όπλων, κλοτσιές, πνίξιμο, και πέταγμα στο φουσκωτό.	✓ Λεκτική κακοποίηση. Στέρηση φαγητού, νερού, καταφυγίου, υγιεινής, συνταγογραφούμενων φαρμάκων, ιατρικής περίθαλψης. Ψευδής διαβεβαίωση μεταφοράς στην Αθήνα. Κράτηση για ~ 2 μήνες στην Τουρκία σε απάνθρωπες συνθήκες μετά την επαναπροώθηση και απέλαση ενός ασυνόδευτου ανήλικου (15 ετών) στη Συρία κατόπιν της κράτησης. Τώρα ζει σε ένα κέντρο κράτησης εσωτερικά εκτοπισμένων ατόμων στο Idlib, στη Συρία.	A/A	✓ Για 2 μέρες και 2 νύχτες σε έναν ανεπίσημο λιμενικό χώρο. Οι κρατούμενοι περιλάμβαναν παιδιά με χρόνιες ασθένειες, ασυνόδευτα ανήλικα και άτομα με αντιληπτικές και σωματικές αναπηρίες.	✓ Σε σκάφος της Ελληνικής Ακτοφυλακής από άνδρες με καλυμμένα πρόσωπα.	✓ Σε πορτοκαλί σωσίβιας λέμβους χωρίς κινητήρα, στις οποίες τους έριξαν άνδρες με καλυμμένα πρόσωπα, από ύψος περίπου τριών μέτρων.
27 Μαρτίου 2020 Χίος	✓	✓ Τηλέφωνα, χρήματα.	✓ Απειλές με κλομπ. Πέταγμα στο φουσκωτό.	✓ Συνοπτικοί έλεγχοι. Στέρηση φαγητού, νερού, υγιεινής, ιατρικής περίθαλψης. Ψευδείς διαβεβαιώσεις μεταφοράς στο «κέντρο κράτησης» και στην Αθήνα Κράτηση για ~ 2 μήνες στην Τουρκία μετά την επαναπροώθηση.	A/A	✓ Σε μια αποθήκη κοντά στο λιμάνι για 2 μέρες και 1 νύχτα.	✓ Σε σκάφος της Ελληνικής Ακτοφυλακής με άνδρες με καλυμμένα πρόσωπα που φορούσαν μπαλακλάβες	✓ Σε πορτοκαλί σωσίβιας λέμβους χωρίς κινητήρα, στις οποίες τους έριξαν άνδρες με καλυμμένα πρόσωπα, από ύψος τουλάχιστον ενός μέτρου.

Ημέρα και Μέρος	Απουσία Καταγραφής	Κατάσχεση Υπαρχόντων	Χρήση σωματικής βίας	Άλλες απάνθρωπες πράξεις	Καταστροφή φουσκωτού	Αυθαιρετή κράτηση στη στεριά	Βίαιη μεταφορά προς τα Τουρκικά θαλάσσια σύνορα	Εγκατάλειψη στη θάλασσα
29 Μαρτίου 2020 Λέσβος	✓	✓ Τηλέφωνα, άλλα προσωπικά αντικείμενα		✓ Κράτηση για ~15 ημέρες στην Τουρκία μετά την επαναπροώθηση.	A/A	✓ Σε μια στάση λεωφορείου / αποθήκη κοντά στο λιμάνι.	✓	✓
13 Μαΐου 2020 (κοντά στη Σάμο)	✓	✓	✓ Ευλοδαρμός, πυροβολισμοί.	✓ Χωρίς πρόσβαση σε φαγητό/νερό. Κράτηση για ~18 ημέρες στην Τουρκία μετά την επαναπροώθηση.	✓	A/A - επαναπροώθηση μετά από σύλληψη στη θάλασσα	✓ Μεταφορά σε 2 κατεστραμμένες πορτοκαλί σωσίβιες λέμβους και ρυμούλληση αυτών από «αταδρομείς» σε σκάφος της Ελληνικής Λιτοφυλακής.	✓ Σε πορτοκαλί σωσίβιες λέμβους χωρίς κινητήρα.
5 Ιουνίου 2020 (κοντά στη Λέσβο)	✓	✓	✓ Ευλοδαρμός με κλοπή από «αταδρομείς» σε σκάφος της Ελληνικής Λιτοφυλακής.	✓ Στέρηση φαγητού και νερού (στους ενήλικες). Ψευδής διαβεβαίωση μεταφοράς στη Λέσβο.	✓	A/A	✓ Σε σκάφος της Ελληνικής Λιτοφυλακής από «αταδρομείς».	✓ Σε κατεστραμμένο φουσκωτό (που έβαζε νερό) στο οποίο «αταδρομείς» τους έριξαν από ύψος 3 μέτρων.
12 Ιουνίου 2020 (κοντά στη Λέσβο)	✓	✓	✓ Ευλοδαρμοί.	✓ Στέρηση φαγητού, νερού και υγιεινής. Ψευδής διαβεβαίωση μεταφοράς στην Ελλάδα. Κράτηση στην Τουρκία μετά την επαναπροώθηση.		A/A	✓ Σε σκάφος της Ελληνικής Λιτοφυλακής για περίπου 8 ώρες.	✓ Σε πορτοκαλί σωσίβιες λέμβους χωρίς κινητήρα.
19 Ιουνίου 2020 (κοντά στη Λέσβο)	✓			✓ Ψευδής διαβεβαίωση μεταφοράς στην Αθήνα.		A/A	✓ Ρυμούλληση του ήδη κατεστραμμένου φουσκωτού από σπλισμένους άνδρες με «στρατιωτικού τύπου στολές» σε σκάφος της Ελληνικής Λιτοφυλακής.	✓ Σε κατεστραμμένο φουσκωτό.

Ημέρα και Μέρος	Απουσία Καταγραφής	Κατάσχεση Υπαρχόντων	Χρήση σωματικής βίας	Άλλες απάνθρωπες πράξεις	Καταστροφή φουσκωτού	Αυθαιρέτη κράτηση στη στεριά	Βίαιη μεταφορά προς τα Τουρκικά θαλάσσια σύνορα	Εγκατάλειψη στη θάλασσα
7 Ιουλίου 2020 (κοντά στη Λέσβο)	✓		✓	✓ Άνδρες με μπαλακιάβες και μαύρες στολές σε ένα ταχύπλοο μετέφεραν τους μετανάστες σε ένα ακατοίκητο νησί ανάμεσα στη Λέσβο και την Τουρκία και τους εγκατέλειψαν χωρίς φαγητό, νερό ή καταφύγιο για τουλάχιστον μια νύχτα πριν τους διασώσει η Τουρκική Ακτοφυλακή.*	✓	A/A	✓ Στο σκάφος μιας άγνωστης αρχής από άνδρες με μπαλακιάβες και μαύρες στολές.	✓ Σε ένα ακατοίκητο νησί ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία.
28 Ιουλίου 2020 (κοντά στη Λέσβο)	✓		✓ Απειλή με μαχαίρι.		✓	A/A	✓ Ρυμούλκηση του κατεστραμμένου φουσκωτού από άνδρες με μπαλακιάβες και μαύρες στολές σε ταχύπλοα.	✓ Στο κατεστραμμένο φουσκωτό.
9/10 Αυγούστου 2020 Λέσβος	✓	✓ Τηλέφωνα, τσάντες, χρήματα.	✓ Ευλοδαρμοί.	✓ Ψευδείς διαβεβαιώσεις για ασφάλεια, μεταφορά στο στρατόπεδο συγκέντρωσης.	A/A	✓ Σε ένα αμάξι.	✓	✓ Σε πορτοκαλί σωσίβιας λέμβους χωρίς κινητήρα.
11 Αυγούστου 2020 Λέσβος	✓	✓ Τηλέφωνα, έγγραφα, χρήματα.	✓ Ευλοδαρμοί, κλοσιές, χρήση βίας, σπρώξιμο για να πηδήξουν σε σωσίβιας λέμβους.	✓ Συνοπτικοί έλεγχοι. Διαχωρισμός παιδιών από τη μητέρα τους. Ψευδείς διαβεβαιώσεις.	A/A	✓ Σε ένα βαν και στην ακτή, φρουρούμενοι από τις Ελληνικές αρχές.	✓ Στο σκάφος των αρχών.	✓ Σε πορτοκαλί σωσίβιας λέμβους χωρίς κινητήρα που παρείχει το Γερμανικό πλοίο του NATO, A1411.

* Αυτό αναφέρθηκε και σε ένα περιστατικό στη Χίο στις 31 Απριλίου 2020, όπου μια ομάδα που είχε φτάσει στη στεριά σύμφωνα με μαρτυρίες, «εξαφανίστηκε» και δεν μπορούσε να εντοπιστεί, μέχρι που μερικές μέρες αργότερα η Τουρκική Ακτοφυλακή ανέφερε ότι διέσωσε μια ομάδα 14 ατόμων από μια ακατοίκητη βραχονησίδα κοντά στην ακτή της Σμύρνης/Τσεσμέ, που είναι σχεδόν απέναντι από τη Χίο, βλέπε: Katy Fallon and Alexia Kalaitzi, “Boats arrive, people disappear: one Greek’s search for missing refugees”, 19 June 2020, διαθέσιμο στο:

[https://www.theguardian.com/global-development/2020/jun/19/boats-arrive-people-disappear-a-lone-search-for-missing-refugees-in-greece;](https://www.theguardian.com/global-development/2020/jun/19/boats-arrive-people-disappear-a-lone-search-for-missing-refugees-in-greece)

Turkish Coast Guard Command, ‘Search and Rescue Operations, 30 April - 03 May 2020’, διαθέσιμο στο: [https://en.sg.gov.tr/current-operation-30-april-03-may-2020.](https://en.sg.gov.tr/current-operation-30-april-03-may-2020)

Ημέρα και Μέρος	Απουσία Καταγραφής	Κατάσχεση Υπαρχόντων	Χρήση σωματικής βίας	Άλλες απάνθρωπες πράξεις	Καταστροφή φουσκωτού	Αυθαίρετη κράτηση στη στεριά	Βίαιη μεταφορά προς τα Τουρκικά θαλάσσια σύνορα	Εγκατάλειψη στη θάλασσα
3 Σεπτεμβρίου 2020 (κοντά στη Λέσβο)	✓		✓	Ξυλοδαρμός από άνδρες με καλυμμένα πρόσωπα και «σκούρες μπλε στολέφ».	✓	A/A	✓	✓
20/21 Οκτωβρίου 2020 (κοντά στην Κρήτη)				Στέρηση φαγητού, νερού, καταφύγιου, υγιεινής, ιατρικής περιθαλψής. Ψευδείς διαβεβαιώσεις για μεταφορά στην Ελλάδα και την Ιταλία.		A/A	✓	✓
24 Νοεμβρίου 2020 Σάμος	✓	✓			A/A	✓	✓	✓
17 Δεκεμβρίου 2020 Χίος	✓				A/A	✓	✓	✓
Σύνολο (από τα 17)	17	12	12	13	5 (από 8 συλλήψεις στη θάλασσα)	9 (από 9 επαναπροωθήσεις μετά από άφιξη στη στεριά)	17	17

2.2 2.2 Μεθοδολογία δράσης των ομαδικών απελάσεων στο Αιγαίο

Οι ομαδικές απελάσεις που καταγράφηκαν από τη Legal Centre τους τελευταίους 10 μήνες με βάση καταθέσεις και στοιχεία από περισσότερους από πενήντα επιζώντες επαναπροωθήσεων στο Αιγαίο συνάδουν με αυτές που καταγράφηκαν από άλλους παράγοντες,²⁷ και ταιριάζουν σε ένα συστηματικό, καλά τεκμηριωμένο και εκτεταμένο επιχειρησιακό μοτίβο από πλευράς των Ελληνικών αρχών.

Ως στοιχεία κλειδιά της μεθοδολογίας δράσης σε ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο αναγνωρίζονται τα ακόλουθα:

221. Σε όλες τις ομαδικές απελάσεις, οι Ελληνικές αρχές αρνήθηκαν στους μετανάστες την πρόσβαση σε διαδικασίες διεκδίκησης ασύλου ή επανένωσης με τα μέλη της οικογενείας τους.

Σε κάθε ένα από τα 17 περιστατικά ομαδικών απελάσεων, οι Ελληνικές αρχές απέτυχαν να καταγράψουν την άφιξη των ατόμων και τα προσωπικά τους στοιχεία. Οι Ελληνικές αρχές δεν παρείχαν κανενός είδους πληροφορίες σχετικά με την πρόσβαση στη διαδικασία αίτησης ασύλου, πόσο μάλλον τη δυνατότητα να καταγράψουν πιθανές αιτήσεις. Παρόλο που σε όλα τα περιστατικά, επιζώντες εξήγησαν στην LCL ότι εξέφρασαν την πρόθεσή τους να αναζητήσουν άσυλο (και στα Αγγλικά) στις Ελληνικές αρχές, αυτό αγνοήθηκε σταθερά από τις αρχές.

Επιπρόσθετα, σε κάθε περιστατικό στο οποίο επιζώντες ήρθαν σε άμεση επαφή με τις Ελληνικές αρχές, στο σκάφος των αρχών ή σε κάποιο νησί, τα υπάρχοντά τους κατάσχονταν συστηματικά, συμπεριλαμβανομένων των εγγράφων ταυτότητας και των προσωπικών τους αντικειμένων: εμποδίζοντας τα άτομα να καταγράψουν το έγκλημα που διαπραττόταν εναντίον τους, αλλά ταυτόχρονα στερώνοντας από τα άτομα τον τρόπο να αποδείξουν την ταυτότητά τους και τις συγγενικές τους σχέσεις σε πιθανές μελλοντικές αιτήσεις για διεθνή προστασία. Σε ένα περιστατικό της 23^{ης} Μαρτίου 2020, το οποίο περιγράφεται αναλυτικότερα στο προηγούμενο έντυπο της LCL, ένα ασυνόδετο ανήλικο ήταν μέρος μιας ομάδας που απελάθηκε ομαδικά από τη Σύμη και δεν του δόθηκε η δυνατότητα πρόσβασης στις διαδικασίες ασύλου, αν και πληρούσε τις προϋποθέσεις για τη διαδικασία οικογενειακής επανένωσης, για να επανενωθεί με τους στενούς συγγενείς του στην Ευρώπη βάσει του κανονισμού ΕU 604/2013 (ο «Κανονισμός Δουβλίνου»)²⁸. Η περίπτωση αυτή αποτυπώνει μέρος των σοβαρών συνεπειών και των παραβιάσεων των δικαιωμάτων στις οποίες μπορεί να οδηγήσει μια ομαδική απέλαση, πέρα από το αυτούσιο γεγονός.

²⁷ Δείτε, ανάμεσα σε άλλα:

Refugee Support Aegean, 'Push backs and violations of human rights at sea: a timeline', 29 December 2020, διαθέσιμο στο:

<https://rsaegean.org/en/push-backs-and-violations-of-human-rights-at-sea-a-timeline/>;

Bashar Deeb, 'Samos and the Anatomy of a Maritime Push-Backs', Bellingcat, 20 May 2020, διαθέσιμο στο:

<https://www.bellingcat.com/news/uk-and-europe/2020/05/20/samos-and-the-anatomy-of-a-maritime-push-back/>;

Bashar Deeb and Leone Hadavi, 'Masked Men on a Hellenic Coast Guard Boat Involved in a Pushback Incident', Bellingcat, 23 June

2020, διαθέσιμο στο:

<https://www.bellingcat.com/news/uk-and-europe/2020/06/23/masked-men-on-a-hellenic-coast-guard-boat-involved-in-pushback-incident/>;

Giorgos Christides and Steffen Lüdke, 'Greece Suspected of Abandoning Refugees at Sea', Spiegel International, 16 June, 2020,

διαθέσιμο στο: <https://www.spiegel.de/international/europe/videos-and-eyewitness-accounts-greece-apparently-abandoning-refugees-at-sea-a-84c06c61-7f11-4e83-ae70-3905017b49d5>;

HRW, et al (including LCL), Open Letter to Members of the Hellenic Parliament Calling for an Investigation into Border Abuses, 6

October 2020, διαθέσιμο στο:

https://www.hrw.org/sites/default/files/media_2020/10/ENG%20Joint%20NGO%20Letter%20to%20Parliament.pdf; HRW, 'Greece: Investigate

Pushbacks, Collective Expulsions', 16 July 2020, διαθέσιμο στο: <https://www.hrw.org/news/2020/07/16/greece-investigate-pushbacks-collective-expulsions>.

²⁸ Δείτε *Ibid.* n. 1, page 7, for example, the expulsion of a husband who had planned to apply for family reunification with his wife

pursuant to the Dublin Regulation, c.f Itamar Mann and Niamh Keady-Tabbal, 'Torture by Rescue: Asylum-Seeker Pushbacks in the

Aegean', Just Security, 26 October 2020, διαθέσιμο στο: <https://www.justsecurity.org/72955/torture-by-rescue-asylum-seeker-pushbacks-in-the-aegean/>.

222. Κατά τη διάρκεια των περισσότερων ομαδικών απελάσεων, οι μετανάστες έπεσαν θύματα σωματικής βίας και άλλων απάνθρωπων τακτικών, που ορισμένες φορές ισοδυναμούσαν με βασανιστήρια, από τις Ελληνικές αρχές.²⁹

Στην πλειοψηφία των περιστατικών ομαδικών απελάσεων (12 από τα 17) οι καταθέσεις των επιζώντων περιλάμβαναν καταγγελίες σωματικής βίας, συμπεριλαμβανομένων ξυλοδαρμών, χρήσης όπλων, κλομπ, πνίξιμο, και πέταγμα ανθρώπων από το κατάρωμα του σκάφους της Ελληνικής Ακτοφυλακής σε σωσίβιες λέμβους. **Σε κάθε επαναπροώθηση που καταγγέλθηκε στην LCL, ανάμεσα στους επιζώντες υπήρχαν παιδιά –ακόμη και βρέφη σε ορισμένες περιπτώσεις–** καταδεικνύοντας περαιτέρω την πλήρη αδιαφορία των αρχών για τις ζωές και την ασφάλειά τους. Στην πλειοψηφία των καταγγελλθέντων περιστατικών επαναπροώθησης (13 από τα 17) οι επιζώντες κατήγγειλαν άλλες απάνθρωπες πράξεις όπως στέρξη επαρκούς φαγητού, νερού, ιατρικής περίθαλψης και υγιεινής, ψευδείς διαβεβαιώσεις για μεταφορά στην Ελληνική επικράτεια, διαχωρισμός οικογενειών, συνοπτικοί έλεγχοι, λεκτική βία, άλλες πράξεις εξευτελισμού και έκθεση σε σοβαρό κίνδυνο.

Ένας επιζών μιας ομαδικής απελάσης που καταγράφηκε από την LCL (στις 23 Μαρτίου 2020) απελάθηκε από την Τουρκία στη Συρία, κατόπιν της επαναπροώθησης από την Ελλάδα. Το άτομο αυτό ταξίδευε ως ασυνόδευτο ανήλικο (15 ετών) και τώρα ζει σε ένα κέντρο κράτησης εσωτερικά εκτοπισμένων ατόμων στο Idlib, στη Συρία.

223. Σε όλες τις ομαδικές απελάσεις στις οποίες επιζώντες είχαν φτάσει σε κάποιο Ελληνικό νησί, οι Ελληνικές αρχές έθεσαν αυθαίρετα υπό κράτηση τους μετανάστες σε ακατάλληλες και απάνθρωπες συνθήκες.³⁰

Ανεπίσημοι χώροι κράτησης και οχήματα των αρχών χρησιμοποιήθηκαν σύμφωνα με καταθέσεις για την αυθαίρετη κράτηση μεταναστών σε όλες τις ομαδικές απελάσεις από Ελληνικά νησιά (9 στα 9 περιστατικά που καταγγέλθηκαν). Οι χώροι κράτησης –σε τέσσερα διαφορετικά Ελληνικά νησιά– περιλάμβαναν παραλίες, αποθήκες και λιμενικές περιοχές. Οι επιζώντες κατέθεσαν ότι κρατήθηκαν μέχρι και δύο ημέρες και δύο νύχτες από τις Ελληνικές αρχές, και σε 2 περιπτώσεις δεν είχαν πρόσβαση σε επαρκές φαγητό, νερό, εγκαταστάσεις υγιεινής ή καταφύγιο για την περίοδο εκείνη. Κανένας από τους επιζώντες δεν ενημερώθηκε από τις Ελληνικές αρχές για τους λόγους ή για τη διάρκεια της κράτησής τους. Σε κανένα από τα περιστατικά οι Ελληνικές αρχές δεν πραγματοποίησαν κανενός είδους αξιολόγηση τρωτότητας για να αναγνωρίσουν τις ηλικίες και την κατάσταση υγείας των κρατούμενων μεταναστών.

Σε κάθε μία από τις 9 ομαδικές απελάσεις, ανήλικα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων και ασυνόδευτων ανήλικων, τέθηκαν υπό κράτηση με ομάδες μη συγγενικών τους ενήλικων ατόμων. Σε τουλάχιστον ένα περιστατικό, ένα παιδί με χρόνια ασθένεια, ένας άνδρας με νοητική αναπηρία και ένας μεγαλύτερος άνδρας με σωματική αναπηρία κρατήθηκαν στις ίδιες αυτές συνθήκες και τους αρνήθηκε η πρόσβαση σε συνταγογραφούμενα φάρμακα.

224. Στις ομαδικές απελάσεις στις οποίες επιζώντες είχαν φτάσει σε Ελληνικά χωρικά ύδατα, οι Ελληνικές αρχές ακολούθησαν συνεπείς επιχειρησιακές τακτικές.

Σε 5 από τα 8 καταγγελλθέντα περιστατικά επαναπροώθησης στη θάλασσα, οι Ελληνικές αρχές κατέστρεψαν το φουσκωτό στο οποίο ταξίδευαν οι επιζώντες, αφαιρώντας παράλληλα τον κινητήρα του φουσκωτού. Σε 3 περιπτώσεις, οι Ελληνικές αρχές χρησιμοποίησαν το πλέον κατεστραμμένο φουσκωτό ως σκάφος της ομαδικής απελάσης, είτε εγκαταλείποντάς το στη θάλασσα, είτε δένοντάς το με σχοινί για να το ρυμουλκήσουν προς την Τουρκία. Αρκετά βίντεο που μοιράστηκαν επιζώντες με την LCL, δείχνουν αναγνωρίσιμα σκάφη της Ελληνικής Ακτοφυλακής να ρυμουλκούν τα φουσκωτά των επιζώντων προς τη θάλασσα. Σε 5 περιπτώσεις, οι Ελληνικές αρχές μετέφεραν τους επιζώντες από το φουσκωτό τους στα σκάφη των αρχών ή απευθείας σε πορτοκαλί σωσίβιες λέμβους.

²⁹ Η χρήση σωματικής βίας στις επαναπροωθήσεις έχει καταγραφεί εκτενώς, δείτε για παράδειγμα:

Refugee Support Aegean, 'Push backs and violations of human rights at sea: a timeline', 29 December 2020, διαθέσιμο στο:

[https://rsaegean.org/en/push-backs-and-violations-of-human-rights-at-sea-a-timeline/;](https://rsaegean.org/en/push-backs-and-violations-of-human-rights-at-sea-a-timeline/)

HRW, et al (including LCL), 'Open Letter to Members of the Hellenic Parliament Calling for an Investigation into Border Abuses', 6 October 2020, διαθέσιμο στο:

[https://www.hrw.org/sites/default/files/media_2020/10/ENG%20Joint%20NGO%20Letter%20to%20Parliament.pdf;](https://www.hrw.org/sites/default/files/media_2020/10/ENG%20Joint%20NGO%20Letter%20to%20Parliament.pdf)

HRW, 'Greece: Investigate Pushbacks, Collective Expulsions', 16 July 2020, διαθέσιμο στο:

[https://www.hrw.org/news/2020/07/16/greece-investigate-pushbacks-collective-expulsions.](https://www.hrw.org/news/2020/07/16/greece-investigate-pushbacks-collective-expulsions)

³⁰ This was also documented by Human Rights Watch, see:

HRW, 'Greece: Investigate Pushbacks, Collective Expulsions', 16 July 2020, διαθέσιμο στο:

[https://www.hrw.org/news/2020/07/16/greece-investigate-pushbacks-collective-expulsions.](https://www.hrw.org/news/2020/07/16/greece-investigate-pushbacks-collective-expulsions)

225. Πολλαπλοί παράγοντες αναγνωρίστηκαν για τη συστηματική τους συμμετοχή σε επιχειρήσεις επαναπροώθησης.

- Ελληνική Ακτοφυλακή (HCG): Σε 13 από τα 17 περιστατικά που περιγράφηκαν παραπάνω, πλοία της Ελληνικής Ακτοφυλακής αναγνωρίστηκαν από επιζώντες ή σε βίντεο και φωτογραφίες ως καθοριστικά στην εκτέλεση της ομαδικής απέλασης.³¹ Σε ένα από τα περιστατικά (περίληψη υπόθεσης ν.2, άνωθεν) επιζώντες προσεγγίστηκαν από κάποιο Ελληνικό σκάφος αναζήτησης και διάσωσης (τύπου «Lambro Halmatic 60») που δρούσε υπό τις εντολές της Ελληνικής Ακτοφυλακής, και το οποίο αντί να προχωρήσει στη διάσωσή τους, παρείχε παραπλανητικές πληροφορίες και ζήτησε στην ομάδα των μεταναστών να περιμένει έως ότου η Ελληνική Ακτοφυλακή και οι «καταδρομείς» της προχώρησαν στην ομαδική τους απέλαση.
- Ελληνική αστυνομία: Σε 6 από τα 9 περιστατικά ομαδικής απέλασης που περιλάμβαναν άφιξη σε κάποιο Ελληνικό νησί, οι επιζώντες κατήγγειλαν συγκεκριμένα την εμπλοκή των δυνάμεων της Ελληνικής αστυνομίας.³²
- Οπλισμένοι «καταδρομείς» με καλυμμένα πρόσωπα και σκούρες στολές: Σε 9 περιστατικά, επιζώντες κατέθεσαν ότι απωθήθηκαν από «καταδρομείς» με σκούρες στολές, με καλυμμένα πρόσωπα ή/και οπλισμένους.³³
- NATO: Μέλη των Γερμανικών ένοπλων δυνάμεων στο πλοίο EGV *Berlin*, με Γερμανική σημαία, που δρα εντός της Standing Task Force 2 (τακτικής στρατιωτικής δύναμης) του NATO στο Αιγαίο, καταγγέλλουν ότι έχουν γίνει μάκρυτες τουλάχιστον τριών ομαδικών απελάσεων στο Αιγαίο.³⁴ Στην ομαδική απέλαση της 19^{ης} Ιουνίου 2020, ένα πλοίο που προσομοιάζει στο πλοίο EGV *Berlin* A1411 του NATO είναι ορατό στον γύρω χώρο της ομαδικής απέλασης και ένας επιζών του περιστατικού της 11^{ης} Αυγούστου αναφέρει στην LCL την παρουσία ενός μεγάλου σκάφους με τον αριθμό 1411 γραμμένο στη μια του πλευρά, το οποίο παρείχε στις Ελληνικές αρχές σωσίβιες λέμβους.
- Frontex: Έρευνες που δημοσιεύτηκαν τον Μάρτιο και τον Οκτώβριο του 2020, αναφέρουν ότι περιουσιακά στοιχεία του Frontex είτε βρισκόνταν στην περιοχή είτε συμμετείχαν ενεργά σε έξι περιστατικά επαναπροώθησης από τον Μάρτιο και ότι επίσης συμμετείχαν σε δράση η οποία έθεσε σε κίνδυνο ένα σκάφος μεταναστών στις 8 Ιουνίου 2020, δημιουργώντας επικίνδυνα κύματα και εμποδίζοντας ένα φουσκωτό να συνεχίσει την πορεία του.³⁵ Οι επιβαίνοντες μετανάστες στη συνέχεια υποβλήθηκαν σε ομαδική απέλαση από τις Ελληνικές αρχές.

³¹ Η Ελληνική Ακτοφυλακή αναγνωρίστηκε ως συμμετέχουσα σε όλες τις αναφορές που παρατέθηκαν στο ν.27.

³² Η συμμετοχή της Ελληνικής Αστυνομίας σε επαναπροώθησεις αναφέρθηκε σε ένα γράμμα από σημαντικό αριθμό ΜΚΟ προς την Ελληνική Βουλή: HRW, et al (including LCL), 'Open Letter to Members of the Hellenic Parliament Calling for an Investigation into Border Abuses', 6 October 2020, διαθέσιμο στο:

https://www.hrw.org/sites/default/files/media_2020/10/ENG%20Joint%20NGO%20Letter%20to%20Parliament.pdf.

³³ Αυτό έχει καταγραφεί εκτενώς αλλού, δείτε για παράδειγμα::

Refugee Support Aegean, 'Push backs and violations of human rights at sea: a timeline', 29 December 2020, διαθέσιμο στο:

<https://rsaegean.org/en/push-backs-and-violations-of-human-rights-at-sea-a-timeline/>;

Bashar Deeb and Leone Hadavi, 'Masked Men on a Hellenic Coast Guard Boat Involved in a Pushback Incident', Bellingcat, 23 June 2020, διαθέσιμο στο:

<https://www.bellingcat.com/news/uk-and-europe/2020/06/23/masked-men-on-a-hellenic-coast-guard-boat-involved-in-pushback-incident/>;

Giorgos Christides and Steffen Lüdke, 'Greece Suspected of Abandoning Refugees at Sea', Spiegel International, 16 June, 2020, διαθέσιμο στο: <https://www.spiegel.de/international/europe/videos-and-eyewitness-accounts-greece-apparently-abandoning-refugees-at-sea-a-84c06c61-7f11-4e83-ae70-3905017b49d5>;

HRW, et al (including LCL), 'Open Letter to Members of the Hellenic Parliament Calling for an Investigation into Border Abuses', 6 October 2020, διαθέσιμο στο:

https://www.hrw.org/sites/default/files/media_2020/10/ENG%20Joint%20NGO%20Letter%20to%20Parliament.pdf;

HRW, 'Greece: Investigate Pushbacks, Collective Expulsions', 16 July 2020, διαθέσιμο στο:

<https://www.hrw.org/news/2020/07/16/greece-investigate-pushbacks-collective-expulsions>.

³⁴ Δείτε:

Andrej Hunko, 'Questions from Andrej Hunko to the Federal Government, Written question about pushbacks in the Aegean', 6 August 2020, διαθέσιμο στο (German): <https://www.andrej-hunko.de/en/bt-en/fragen/5045-schriftliche-frage-zu-pushbacks-in-der-aegeais>;

German Bundestag, 'Written questions in the week of June 22, 2020, responses received from the Federal Government', § 26, διαθέσιμο στο (German): <https://dip21.bundestag.de/dip21/btd/19/203/1920374.pdf>.

Andrej Hunko, 'Questions from Andrej Hunko to the Federal Government, Written question about further pushbacks in the Aegean', 26 August 2020, διαθέσιμο στο (German):

<https://www.andrej-hunko.de/en/bt-en/fragen/5044-schriftliche-frage-zu-weiteren-pushbacks-in-der-aegeais>;

Info Migrants, 'German soldiers report pushbacks in Aegean waters', 11 August 2020, διαθέσιμο στο:

<https://www.infomigrants.net/en/post/26573/german-soldiers-report-pushbacks-in-aegean-waters>.

³⁵ Nick Waters et al, 'Frontex at Fault: European Border Force Complicit in 'Illegal' Pushbacks', Bellingcat, 23 October 2020, διαθέσιμο στο: <https://www.bellingcat.com/news/2020/10/23/frontex-at-fault-european-border-force-complicit-in-illegal-pushbacks/>;

Laurie Tritschler, 'Danish boat in Aegean refused order to push back rescued migrants', Politico, 6 March 2020, διαθέσιμο στο:

226. Σε όλες τις περιπτώσεις, οι Ελληνικές αρχές απώθησαν τους μετανάστες με συνοπτικές διαδικασίες από τα Ελληνικά εδάφη μετακινώντας τους βίαια προς τα Τουρκικά ύδατα και εν τέλει εγκαταλείποντάς τους στη θάλασσα, θέτοντας τις ζωές τους σε σοβαρό κίνδυνο.

Αφού έδεναν το κατεστραμμένο φουσκωτό στο σκάφος τους ή αφού μετέφεραν τους μετανάστες στο σκάφος τους, οι Ελληνικές αρχές μετακινούσαν με τη βία τους επιζώντες προς τα Τουρκικά χωρικά ύδατα. Οι Ελληνικές αρχές τότε εγκατέλειπαν το κατεστραμμένο φουσκωτό, ή ανάγκαζαν τους μετανάστες να πηδήξουν σε σωσίβιες λέμβους ή φουσκωτά χωρίς κινητήρα στη θάλασσα από κάτω. Οι Ελληνικές αρχές συχνά χτυπούσαν και έσπρωχναν τους μετανάστες προς την άκρη του καταστρώματος του σκάφους, που βρισκόταν αρκετά μέτρα πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας, πριν τους αναγκάσουν να πηδήξουν ή τους πετάξουν στις φουσκωτές βάρκες από κάτω. Δεν προικαλεί εντύπωση το γεγονός ότι οι μετανάστες συχνά τραυματιζόνταν από την πτώση και υπέφεραν από μακροχρόνια ψυχικά τραύματα

227. Το τελικό αποτέλεσμα των επιχειρήσεων ομαδικών απελάσεων των Ελληνικών αρχών είναι συνεπές σε κάθε δηλωθέν περιστατικό.

- Οι μετανάστες **εμποδίζονταν με τη βία να αποκτήσουν πρόσβαση στα Ελληνικά και Ευρωπαϊκά εδάφη** και συνεπώς από το να **αποκτήσουν πρόσβαση στις διαδικασίες αίτησης ασύλου.**
- Οι ζωές τους **εκτίθεντο σε σοβαρό και σκόπιμο κίνδυνο** μέσω της εγκατάλειψής τους στη θάλασσα σε **μη αξιόπλοα σκάφη χωρίς κινητήρα.**³⁶
- Οι επιζώντες διασώζονταν εν τέλει από την Τουρκική Ακτοφυλακή και **επιστρέφονταν στην Τουρκία.**
- Σε περισσότερα από τα μισά (9 από τα 17) περιστατικά επαναπροώθησης, οι επιζώντες καταγγέλλουν ότι **τέθηκαν αυθαίρετα υπό κράτηση σε απάνθρωπες και υποβαθμισμένες συνθήκες στην Τουρκία**³⁷ **κατόπιν της επαναπροώθησης, για χρονικά διαστήματα που κυμαίνονταν από αρκετές ώρες έως και 2 μήνες.**

Η τακτικότητα και η συνέπεια της βίαιης μεθοδολογίας δράσης που περιγράφηκε παραπάνω: τα αξιοσημείωτα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν από τις Ελληνικές αρχές για να εφαρμόσουν αυτές τις παράνομες πρακτικές – συμπεριλαμβανομένου του συντονισμού πολλαπλών φορέων και αρχών, τη χρήση ειδικά εκπαιδευμένου προσωπικού και συνεπούς εξοπλισμού– και η συνέπεια των αποτελεσμάτων της υποδεικνύουν ότι το Ελληνικό κράτος **εφαρμόζει μια ανεπίσημη μεν, εξαιρετικά συντονισμένη δε, Κρατική πολιτική ομαδικών απελάσεων μεταναστών.**

<https://www.politico.eu/article/danish-frontex-boat-refused-order-to-push-back-rescued-migrants-report/>;
Nikolaj Nielsen, 'Revealed: Official Greek order to illegally pushback migrants', euobserver, 18 November 2020, διαθέσιμο στο:
<https://euobserver.com/migration/150099>.

Επιπρόσθετα, ο Frontex διενέργησε εσωτερική έρευνα τον Οκτώβριο του 2020 κατόπιν των παραπάνω καταγγελιών, δείτε: Statewatch, 'Frontex to carry out "internal inquiry" into allegations of direct involvement in pushbacks', 27 October 2020, διαθέσιμο στο:
<https://www.statewatch.org/news/2020/october/frontex-to-carry-out-internal-inquiry-into-allegations-of-direct-involvement-in-pushbacks/>.
Ο Ευρωπαϊκός Διαμεσολαβητής (European Ombudsman) διενέργησε έρευνα σχετικά με το πώς ο Frontex διαχειρίζεται τις υπόνοιες παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δείτε: Ombudsman, 'Ombudsman opens inquiry to assess European Border and Coast Guard Agency (Frontex) 'Complaints Mechanism'', 12 November 2020, διαθέσιμο στο: <https://www.ombudsman.europa.eu/en/news-document/en/134739>.

Στις 11 Ιανουαρίου 2020, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης ανακοίνωσε ότι είχε ξεκινήσει έρευνες για τη συγκλήψη από πλευράς του Frontex ισχυρισμών για παράνομες επαναπροωθήσεις και φημολογείται ότι έχει διεξάγει εφόδους στα γραφεία του Γενικού Διευθυντή και του Προϊσταμένου του Ιδιαίτερου Γραφείου του Frontex σχετικά με την έρευνα:

Nikolaj Nielsen, 'EU anti-fraud office launches probe into Frontex', 11 January 2021, διαθέσιμο στο:
<https://euobserver.com/migration/150574>.

Στις 27 Ιανουαρίου 2021, μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου από την Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών (LIBE) συμφώνησαν να συστήσουν μια ομάδα εντατικού ελέγχου εργασίας για τον Frontex, με σκοπό την έρευνα καταγγελιών για συμμετοχή του Frontex σε επαναπροωθήσεις.

The Greens/EFA in the European Parliament, 'New Frontex Scrutiny Working Group', 29 January 2021, διαθέσιμο στο:
<https://www.greens-efa.eu/en/article/news/new-frontex-scrutiny-working-group-quote-from-tineke-strik-mep/>

³⁶ Η εγκατάλειψη σε μη αξιόπλοα σκάφη έχει καταγραφεί εκτενώς αλλού, δείτε αναφορές που παρατίθενται στο ν.27

³⁷ Πέρα από την απάνθρωπη μεταχείριση που κατήγγειλαν επιζώντες στην LCL, έχουν επίσης καταγραφεί βίαιες επιστροφές μεταναστών, φυσική κακοποίηση κρατούμενων από το προσωπικό, κράτηση παιδιών και οικογενειών, συνωστισμός, κοριοί στα κελιά, στέρξη πρόσβασης σε κινητά και στέρξη πρόσβασης σε δικηγόρους σε κέντρα κράτησης στην Τουρκία. Δείτε, για παράδειγμα:

Asylum Information Database (AIDA), 'Country Report: Turkey, 2019 Update', 29 April 2020, διαθέσιμο στο:
http://www.asylumineurope.org/sites/default/files/report-download/aida_tr_2019update.pdf.

ΜΕΡΟΣ 3ο: ΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

3.1 Αναγνωρισμένα Ανθρώπινα Δικαιώματα και αρχές του Διεθνούς Δικαίου

Οι ομαδικές απελάσεις είναι πάντοτε παράνομες, ανεξαρτήτως του τρόπου εκτέλεσής τους. Παραβιάζουν ρητά διεθνείς νόμους, νόμους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εθνικούς νόμους του ανθρωπιστικού δικαίου και απαγορεύονται από έναν αριθμό συμβάσεων και συνθηκών από τις οποίες δεσμεύεται η Ελλάδα. Η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ έχει επιβεβαιώσει ότι **καμία υποτίμηση της απαγόρευσης ομαδικών απελάσεων δεν επιτρέπεται, ακόμη και σε κατάσταση ειτάκτου ανάγκης**.³⁸

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CFREU)	Το Άρθρο 19(1) του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CFREU), της οποίας μέλος είναι η Ελλάδα, απαγορεύει ρητά τις ομαδικές απελάσεις.
Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ECHR)	Το Άρθρο 4 του Πρωτοκόλλου ν. 4 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ECHR) απαγορεύει κατηγορηματικά τις ομαδικές απελάσεις. Ενώ η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ούτε έχει υπογράψει ούτε έχει επικυρώσει το Πρωτόκολλο ν.4 στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου μέχρι σήμερα, ³⁹ οι ομαδικές απελάσεις απαγορεύονται ρητά από όλες τις σημαντικές συνθήκες ανθρωπίνων δικαιωμάτων ⁴⁰ και η απαγόρευση αυτή θεωρείται μια αρχή του εθιμικού διεθνούς δικαίου από το οποίο δεσμεύονται όλα τα Κράτη. ⁴¹
Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ICCPR)	Η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ έχει δηλώσει ότι «νόμοι ή αποφάσεις υπέρ των ομαδικών ή μαζικών απελάσεων» συνεπάγονται παραβίαση του Άρθρου 13 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, ⁴² το οποίο εξασφαλίζει ότι «ένας αλλοδαπός που βρίσκεται νόμιμα στα εδάφη ενός συμβαλλόμενου κράτους του συμφώνου μπορεί να απελαθεί από αυτό <u>μόνο</u> σε εκτέλεση απόφασης που εκδόθηκε σύμφωνα με την προβλεπόμενη από το νόμο διαδικασία». (Η υπογράμμιση είναι του συντάκτη του παρόντος κειμένου).

³⁸ General Comment No. 29, States of Emergency, CCPR, UN Doc. CCPR/C/21/Rev.1/Add.11, 31 August 2001, §13d.

³⁹ Council of Europe, Chart of signatures and ratifications of Treaty 046, διαθέσιμο στο:

https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/046/signatures?p_auth=9l9hfQ2i.

⁴⁰ Οι απαγορεύσεις της συνθήκης για τις ομαδικές απελάσεις περιλαμβάνονται στο Άρθρο 4 του Πρωτοκόλλου 4 της ECHR αλλά επίσης και στο Άρθρο 12.5 του Αφρικανικού Χάρτη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Λαών, στο Άρθρο 22.9 της Αμερικανικής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, στο Άρθρο 26.2 του Αραβικού Χάρτη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και στο Άρθρο 22.1 της Διεθνούς Σύμβασης για την προστασία όλων των διακινούμενων εργαζομένων

⁴¹ UN General Assembly, *Third report on the expulsion of aliens by Maurice Kamto, Special Rapporteur*, 19 April 2007, A/CN.4/581, paragraph 115, διαθέσιμο στο: http://legal.un.org/ilc/documentation/english/a_cn4_581.pdf;

UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on the Human Rights of Migrants, Jorge Bustamante*, 25 February 2008, A/HRC/7/12, §49 note 36.

⁴² International Covenant on Civil and Political Rights, General Comment No. 15, §10.

<p>Διεθνής Σύμβαση για την κατάργηση κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων (CERD)</p>	<p>Η Επιτροπή της CERD παρατήρησε ότι οι ομαδικές απελάσεις παραβιάζουν το Άρθρο 5(α) και 6 της Σύμβασης,⁴³ που εξασφαλίζουν το δικαίωμα σε ίση μεταχείριση ενώπιων δικαστηρίων ή άλλων οργάνων απονομής δικαιοσύνης – χωρίς φυλετικές, χρωματικές, εθνικές ή εθνοτικές διακρίσεις, και αποτελεσματική προστασία και αντιμετώπιση ενάντια σε κάθε είδους πράξεις φυλετικής διάκρισης.</p>
---	--

Επιπρόσθετα, ο βίαιος και απάνθρωπος τρόπος με τον οποίο οι Ελληνικές Αρχές διεξάγουν ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο Πέλαγος, όπως έχει πλέον καταγραφεί ευρέως από την LCL και άλλους παράγοντες,⁴⁴ αποτελεί αυτός καθυπότακτος μια παράνομη πρακτική.

Είναι αδιάφευστο γεγονός ότι η εγκατάλειψη ανθρώπων σε μη αξιόπλοα σκάφη χωρίς κινήτρα στη μέση της θάλασσας – συχνά έχοντας πρωτότερα επιτεθεί σε αυτούς και έχοντας θέσει αυτούς υπό κράτηση σε απάνθρωπες συνθήκες – είναι τόσο παράνομη όσο και βάνναυση.

Η Ελλάδα είναι υποχρεωμένη να προστατέψει τα ακόλουθα δικαιώματα και αρχές του Διεθνούς Δικαίου. Όλα τους έχουν παραβιαστεί αποκάλυπτα στη διεξαγωγή ομαδικών απελάσεων στο Αιγαίο.

<p>Αναγνωρισμένα Ανθρώπινα Δικαιώματα και αρχές του Διεθνούς Δικαίου</p>	<p>Νομικές Υποχρεώσεις</p>	<p>Καταγεγραμμένες παραβιάσεις δικαιωμάτων</p>
<p>Το δικαίωμα στη ζωή</p>	<p>ECHR Άρθρο 2· CFREU Άρθρο 2· Ελληνικό Σύνταγμα Άρθρο 5(2).</p>	<p>Παραβιάστηκε καθώς άνθρωποι εξαναγκάστηκαν, εντός της Ελληνικής επικράτειας, να επιβιβαστούν σε σωσίβιες λέμβους χωρίς κινήτρα στα ανοιχτά της θάλασσας ή/και αρνήθηκε η παροχή βοήθειας σε ανθρώπους επιβαίνοντες σε κατεστραμμένο φουσκωτό, αντ' αυτού ρυμουλκώντας τους στα ανοιχτά της θάλασσας, όπου εγκαταλείφθηκαν χωρίς διαβεβαίωση σωτηρίας.⁴⁵ Ο κίνδυνος επιτείνεται από τη μη παροχή σωσιβίων γιλέκων και την κατάσχεση όλων των μέσων κλήσης για διάσωση. Ευάλωτα άτομα, συμπεριλαμβανομένων παιδιών και ανθρώπων με αναπηρίες, βρίσκονται σε αυξημένο κίνδυνο.</p> <p>Βλέπε, συγκεκριμένα, τα μέρη 2.2.6 και 2.2.7 άνωθεν.</p>

⁴³ UN Committee on the Elimination of Racial Discrimination (CERD), *Consideration of reports submitted by States parties under article 9 of the Convention: International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination: concluding observations of the Committee on the Elimination of Racial Discrimination: Dominican Republic*, 16 May 2008, CERD/C/DOM/CO/12, διαθέσιμο στο: <https://www.refworld.org/docid/4885cf9dd.html>, §13.

⁴⁴ *Ibid.* n. 1-4.

⁴⁵ *Hirsi Jamaa and Others v. Italy* [GC], no. 27765/09 ECHR 2012, §§ 81-82; *Makaratzis v. Greece* [GC], no. 50385/99 ECHR 2004-XI, §§ 49-60.)

<p>Το δικαίωμα αποφυγής των βασανιστηρίων και της σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης</p>	<p>ECHR Άρθρο 3· CFREU Άρθρο 4· Ελληνικό Σύνταγμα Άρθρο 7(2).</p>	<p>Παραβιάστηκε μέσω της αυθαιρέτης κράτησης μεταναστών σε απάνθρωπες συνθήκες, χωρίς πρόσβαση σε επαρκές φαγητό, νερό, καταφύγιο ή εγκαταστάσεις υγιεινής· μέσω της βίας ενάντια στους μετανάστες, πνευματική και φυσική· μέσω ψευδών διαβεβαιώσεων για διάσωση· και μέσω της εγκατάλειψης των μεταναστών στη θάλασσα, θέτοντας τις ζωές τους σε σοβαρό κίνδυνο.⁴⁶</p> <p>Η υποβολή ευάλωτων ομάδων, όπως είναι τα παιδιά (παρόντα σε κάθε επαναπροώθηση που καταγράφηκε από την LCL) σε αυτές τις πράξεις αποτελεί μια ιδιαίτερα σκανδαλώδη παραβίαση του Άρθρου 3 της ECHR, δεδομένης της εγγενούς «κατάστασης εξαιρετικής αδυναμίας» των ανήλικων παιδιών.⁴⁷ Γενικότερα, μετανάστες πρόθυμοι να αναζητήσουν άσυλο θεωρούνται μια «διαίτερα ευάλωτη» ομάδα εξαιτίας «των τραυματικών εμπειριών που πιθανόν έχουν βιώσει προηγουμένως», που αποτελούν έναν επιβαρυντικό παράγοντα στη σοβαρότητα των πράξεων που υπέστησαν σε παράβαση του Άρθρου 3.⁴⁸</p> <p>Δείτε, συγκεκριμένα, τα μέρη 2.2.2, 2.2.3, 2.2.6 άνωθεν.</p>
<p>Η αρχή της μη επαναπροώθησης.</p>	<p>Σύμβαση για το καθεστώς των προσφύγων (1951) Άρθρο 33· ECHR Άρθρο 3·⁴⁹ CFREU Άρθρο 19(2)· Κώδικας συνόρων του Σενγκεν Άρθρο 3 και⁵⁰ Ελληνικός Νόμος 4636/2019 Άρθρο 21.</p> <hr/> <p><i>Ibid.</i> και Άρθρο 38(1) της Οδηγίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις διαδικασίες Ασύλου.⁵¹</p>	<p>Παραβιάστηκε μέσω της συνοπτικής απομάκρυνσης μεταναστών από την Ελληνική επικράτεια χωρίς την ατομική ταυτοποίηση και καταγραφή τους και, συνεπώς, την παρεμπόδιση τους από τη διεκδίκηση ασύλου στην Ελλάδα. Οι Ελληνικές αρχές δεν διεξάγουν λογική και ατομική αξιολόγηση των κινδύνων της κακοποίησης ή επαναπροώθησης που υπάρχουν στη χώρα στην οποία τα άτομα διώχονται, δεδομένης της ιδιαιτερότητας της περίπτωσης του καθενός, που απαιτείται από το νόμο ακόμη κι αν η εν λόγω χώρα θεωρείται ασφαλής τρίτη χώρα.⁵²</p> <p>Δείτε, συγκεκριμένα, τα μέρη 2.2.1, 2.2.6, 2.2.7 άνωθεν.</p> <hr/> <p>Παραβιάζεται μέσω της έκθεσης των μεταναστών στον κίνδυνο «αλυσιδωτής» ή «έμμεσης» επαναπροώθησης μέσω της απέλασης τους στην Τουρκία, απ' όπου μπορεί να επαναπροωθηθούν σε μια χώρα όπου η ζωή ή η ελευθερία τους θα διατρέχει κίνδυνο – και πάλι, χωρίς ορθή αξιολόγηση της αίτησης του ατόμου για διεθνή προστασία. Η υποχρέωση αυτή ισχύει παρά την ύπαρξη της συμφωνίας Ευρώπης-Τουρκίας.⁵³</p>

⁴⁶ *Selmouni v. France*, no. 25803/94, § 99, ECHR 1999-V, § 99. See also *Sonko v. Spain*, UN Doc CAT/C/47/D/368/2008 (20 February 2012), §10.4.

⁴⁷ *Rabimi v. Greece*, no. 8687/08, ECHR 2011, § 87; *SH.D. and others v. Greece et. al*, no. 14165/16, ECHR 2019, §56.

⁴⁸ *M.S.S. v. Belgium and Greece*, no. 30696/09, ECHR 2011, §§ 232-233; *Kanagaratnam and Others v. Belgium*, no. 15297/09, ECHR 2012, § 67. ⁴⁹ Για τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σχετικά με το Άρθρο 3 της ECHR που περιλαμβάνει μια απαγόρευση σχετικά με την επαναπροώθηση, δείτε συγκεκριμένα: *Saering v. United Kingdom*, no. 14038/88, ECHR 1989-A161; *Vilvarajah and Others v. United Kingdom* [GC], nos. 13163/87, 13164/87, 13165/87, 13447/87, 13448/87, ECHR 1991-A215; *Chahal v. United Kingdom* [GC], no. 22414/93, ECHR 1996-V.

⁵⁰ Ο «Κώδικας συνόρων του Σενγκεν» αντιστοιχεί στον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/399 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9ης Μαρτίου 2016 περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα. Το Άρθρο 3α του «Κώδικα Συνόρων του Σενγκεν» εισήχθη από τον Κανονισμό (ΕΕ) No. 610/2013 της 26ης Ιουνίου 2016, τροποποιώντας των Κώδικα Συνόρων του Σενγκεν, ΕΕ 2013, L 182, σ. 1

⁵¹ Η οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας. Το Άρθρο 38 (1) προβλέπει ότι: «Τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν την έννοια των ασφαλών τρίτων χωρών μόνο εφόσον οι αρμόδιες αρχές κρίνουν ότι η μεταχείριση του αιτούντος διεθνή προστασία στην οικεία τρίτη χώρα θα πληροί τα εξής κριτήρια: Αυτές είναι ότι (α) δεν απειλούνται η ζωή και η ελευθερία λόγω φυλής, θρησκείας, ιθαγένειας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων· (β) ότι δεν υπάρχει κίνδυνος σοβαρής βλάβης, όπως ορίζεται στην οδηγία 2011/95/ΕΕ· (γ) ότι τηρείται η αρχή της μη επαναπροώθησης σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης· (δ) ότι τηρείται η απαγόρευση της απομακρύνσεως κατά παράβαση του δικαιώματος αποφυγής των βασανιστηρίων και της σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης, όπως ορίζεται στο διεθνές δίκαιο· (ε) και ότι υπάρχει δυνατότητα να ζητηθεί το καθεστώς πρόσφυγα και, στην περίπτωση που ο αιτών αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, να του χορηγηθεί προστασία σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης».

⁵² *Hirsi Jamaa and Others v. Italy* [GC], no. 27765/09, ECHR 2012, §198; *Shamayev and Others v. Georgia and Russia*, no. 36378/02, ECHR 2005-III, §448.

<p>Η αρχή της μη επαναπροώθησης (συνέχεια)</p>		<p>Δεδομένων πρόσφατων αξιολογήσεων τη κατάσταση των μεταναστών εκεί,⁵⁴ η Τουρκία δεν μπορεί να θεωρείται μια «ασφαλής τρίτη χώρα» καθώς:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι Τουρκικές αρχές συστηματικά επαναπροωθούν αιτούντες ασύλου,⁵⁵ εντός ενός ψευδούς πλαισίου νομιμότητας⁵⁶ σε εφαρμογή του Τουρκικού Νόμου Νο. 7070/2018⁵⁷ και Νο. 6458/2013.⁵⁸ Βλέπε, συγκεκριμένα, το μέρος 2.2.7 άνωθεν. • Η πρόσβαση των μεταναστών στη διεθνή προστασία όσο βρίσκονται στην Τουρκία είναι επίσης περιορισμένη, τόσο νομικά, εξαιτίας του περιοριστικού πλαισίου της Τουρκίας σχετικά με τη διεθνή προστασία, συγκεκριμένα τον γεωγραφικό της περιορισμό σχετικά με τη Σύμβαση για το Καθεστώς των Προσφύγων (1951),⁵⁹ και πρακτικά, εξαιτίας του κλεισίματος των γραφείων καταγραφής σε πολλές από τις μεγάλες πόλεις της Τουρκίας.⁶⁰ Με βάση το έγκυρο διάταγμα της 29ης Οκτωβρίου 2016, οι Τουρκικές αρχές έχουν την άδεια να παρεκκλίνουν από την αρχή της μη επαναπροώθησης «για λόγους όπως η δημόσια τάξη, η ασφάλεια και η τρομοκρατία» και έχουν πράγματι πραγματοποιήσει χιλιάδες απελάσεις.⁶¹
--	--	---

⁵³ *Ibid.*

⁵⁴ Δείτε, για παράδειγμα:

HRW, 'Human Rights Watch World Report 2021 - Turkey', 13 January 2021, διαθέσιμο στο:

<https://www.ecoi.net/en/document/2043511.html>;

Asylum Information Database (AIDA), 'Country Report: Turkey, 2019 Update', 29 April 2020, διαθέσιμο στο:

https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2020/04/report-download_aida_tr_2019update.pdf; Global Detention Project, 'Turkey Immigration Detention Profile', October 2019, διαθέσιμο στο: <https://www.globaldetentionproject.org/countries/europe/turkey#country->

⁵⁵ Δείτε, για παράδειγμα: Amnesty International, 'Sent to a War Zone: Turkey's illegal deportations of Syrian Refugees', 2019, διαθέσιμο στο:

<https://www.amnesty.org/download/Documents/EUR4411022019ENGLISH.pdf>;

The Syria Campaign, 'Stop illegal forced returns to Syria', διαθέσιμο στο:

<https://thesyriacampaign.org/refugee-returns/#:~:text=Over%20the%20past%20year%2C%20Lebanon,the%20Syrian%20regime%20and%20Russia;>

Refugees International, 'Insecure future: Deportations and Lack of Legal Work for Refugees in Turkey', 19 September 2019, διαθέσιμο στο:

<https://www.refugeesinternational.org/reports/2019/9/18/insecure-future-deportations-and-lack-of-legal-work-for-refugees-in-turkey>;

Jesse Marks, 'Why Syrian refugees are at risk of a forced return to Syria', Washington Post, 13 February 2019, διαθέσιμο στο:

<https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2019/02/12/syrian-refugees-face-growing-pressure-to-return-to-insecure-conditions-heres-why/>;

Jesse Marks, 'Pushing Syrian Refugees to Return', Carnegie Endowment for International Peace, 1 March 2018, διαθέσιμο στο:

<https://carnegieendowment.org/sada/75684>.

⁵⁶ Δείτε *Ibid.* n.56 and; Asylum Information Database (AIDA) and the European Council on Refugees and Exiles (ECRE), 'Removal and Refoulement - Turkey', 30 November 2020, διαθέσιμο στο:

<https://www.asylumineurope.org/reports/country/turkey/removal-and-refoulement>;

Sertan Sanderson, 'Istanbul expels more than 15,000 undocumented migrants', InfoMigrants, 1 August 2019, διαθέσιμο στο:

<https://www.infomigrants.net/en/post/18545/istanbul-expels-more-than-15-000-undocumented-migrants>.

⁵⁷ Asylum Information Database (AIDA) and the European Council on Refugees and Exiles (ECRE), 'Removal and Refoulement - Turkey', 30 November 2020, διαθέσιμο στο: <https://www.asylumineurope.org/reports/country/turkey/removal-and-refoulement>.

⁵⁸ Article 54(1)(h) of Turkish Law 6458 of 2013, states that "a removal decision shall be issued in respect of those

foreigners listed below who . . . breach the terms and conditions for legal entry into or exit from Turkey."

⁵⁹ Η Τουρκία εφαρμόζει τη Σύμβαση για το Καθεστώς των Προσφύγων μόνο σε αιτούντες ασύλου που προέρχονται από Ευρωπαϊκές χώρες.

Βλέπε: Asylum Information Database (AIDA) and the European Council on Refugees and Exiles (ECRE), 'Introduction to the Asylum Context in Turkey', 30 November 2020, διαθέσιμο στο: <https://www.asylumineurope.org/reports/country/turkey/introduction-asylum-context-turkey>.

⁶⁰ Asylum Information Database (AIDA) and the European Council on Refugees and Exiles (ECRE), 'Registration under Temporary Protection - Turkey', 30 November 2020, διαθέσιμο στο: <https://www.asylumineurope.org/reports/country/turkey/registration-under-temporary-protection>.

<p>Το δικαίωμα στο άσυλο</p>	<p>Άρθρο 14 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου· Σύμβαση για το Καθεστώς των Προσφύγων (1951)· Άρθρο 18 του CFREU · Οδηγία της Ε.Ε. σχετικά με τις διαδικασίες ασύλου (2013/32/ΕΕ) Άρθρο 6 και αιτιολογική σκέψη 26; Ελληνικός Νόμος 4636/2019 Άρθρο 65.</p>	<p>Παραβιάστηκε μέσω της άρνησης πρόσβασης σε διαδικασίες αίτησης ασύλου στους μετανάστες που έχουν φτάσει στην Ελληνική επικράτεια, είτε στη θάλασσα είτε στη στεριά, ανεξαρτήτως των συνθηκών με τις οποίες πέρασαν τα σύνορα.⁶² Αρνήθηκε συνεπώς στους επιζώντες ομαδικών απελάσεων η πρόσβαση σε ή η έναρξη διαδικασιών μέσω των οποίων θα μπορούσαν να διεκδικήσουν άσυλο, παρόλο που εξέφρασαν τη σχετική τους πρόθεση στις Ελληνικές αρχές.</p> <p>Βλέπε, συγκεκριμένα, μέρος 2.2.1 άνωθεν.</p>
<p>Το δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια.</p>	<p>Άρθρο 5 της ECHR· και Άρθρο 6 του CFREU· Άρθρο 6 του Ελληνικού Συντάγματος.</p>	<p>Παραβιάστηκε μέσω της συστηματικής κράτησης μεταναστών, είτε σε ανεπίσημες μονάδες κράτησης στα Ελληνικά νησιά, σε βαν ή σε εθνικά θαλάσσια σκάφη, χωρίς την έκδοση καμίας εντολής κράτησης ή απέλασης, και χωρίς να παρέχονται κανενός είδους πληροφορίες σχετικά με τους λόγους και τη διάρκεια της κράτησης των μεταναστών. Η κράτηση των μεταναστών πραγματοποιείται με μόνο σκοπό την παράνομη απέλαση μεταναστών από την Ελλάδα χωρίς καταγραφή τους ή επεξεργασία του αιτήματός τους για άσυλο, πρακτικά θέτοντάς τους σε μια κατάσταση στην οποία δεν μπορούν να ασκήσουν κανένα από τα δικαιώματά τους. Σε όλες τις περιπτώσεις, αυτό συνέβη χωρίς εξατομικευμένη αξιολόγηση για την ταυτοποίηση αδυναμιών, όπως η ηλικία των παιδιών ή οι ιατρικές ανάγκες κάθε υπό κράτηση ατόμου, το οποίο είναι επίσης απαραίτητο για να αποφευχθεί η αυθαίρετη κράτηση.⁶³</p> <p>Δείτε, συγκεκριμένα, το μέρος 2.2.3 άνωθεν.</p>
<p>Το δικαίωμα στην προσωπική και οικογενειακή ζωή.</p>	<p>Άρθρο 8 της ECHR; Άρθρο 7 του CFREU· Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 (ο «Κανονισμός Δουβλίνο»)· Άρθρο 21 του Ελληνικού Συντάγματος; Ελληνικός Νόμος 4636/2019 Άρθρο 23.</p>	<p>Παραβιάστηκε καθότι παρεμποδίστηκε η πρόσβαση των μεταναστών στις διαδικασίες αίτησης ασύλου και πιο συγκεκριμένα στο δικαίωμά τους να επανενωθούν με τα μέλη της οικογένειάς τους σε εφαρμογή του «Κανονισμού Δουβλίνο» ή «Κανονισμού του Δουβλίνου» (ΕΕ 604/2013).</p> <p>Δείτε, συγκεκριμένα, τα μέρη 2.2.1 και 2.2.2 άνωθεν.</p>

⁶¹ Global Detention Project, 'Turkey Immigration Detention Profile', October 2019, διαθέσιμο στο: <https://www.globaldetentionproject.org/countries/europe/turkey#country-report>; Amnesty International, 'Turkey: Thousands of Afghans Swept Up In Ruthless Deportation Drive,' 24 April 2018, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/04/turkey-thousands-of-afghans-swept-up-in-ruthless-deportation-drive/>; Asylum Information Database (AIDA), 'Turkey: Country Report', 16 March 2019, διαθέσιμο στο: <https://www.asylumineurope.org/reports/country/turkey/>;

M. Zoetewij, 'The State of Emergency, Non-Refoulement and the Turkish Constitutional Court,' Verfassungsblog, 9 May 2018, διαθέσιμο στο: <https://verfassungsblog.de/the-state-of-emergency-non-refoulement-and-the-turkish-constitutional-court/>.

⁶² European Commission, 'Press remarks by Vice-President Schinas on immediate actions to support Greece, 4 March 2020, διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=celex%3A32013L0032>; see also, for analysis, Itamar Mann and Niamh Keady-Tabbal, 'Torture by Rescue: Asylum-Seeker Pushbacks in the Aegean', Just Security, 26 October 2020, διαθέσιμο στο: <https://www.justsecurity.org/72955/torture-by-rescue-asylum-seeker-pushbacks-in-the-aegean/>.

⁶³ *Rabimi v. Greece*, no. 8687/08, ECHR 2011, §§ 108-110; *Housein v. Greece*, no. 71825/11, ECHR 2013, § 76.

<p>Το δικαίωμα σε αποτελεσματικά μέσα ένδικης προστασίας</p>	<p>Άρθρο 13 της ECHR· Άρθρα 19 και 47 του CFREU· Άρθρο 20 του Ελληνικού Συντάγματος.</p>	<p>Παραβιάστηκε μέσω της σκόπιμης έκθεσης των μεταναστών σε μια συνθήκη στην οποία δεν είχαν –σε καμία περίπτωση– πρόσβαση σε μέσα ένδικης προστασίας στην Ελλάδα για να προσβάλλουν κάθε πιθανή παραβίαση των δικαιωμάτων τους. Η πρακτική αυτή αποτελεί πυρήνα των ομαδικών απελάσεων. Επιζώντες ομαδικών απελάσεων στο Αιγαίο έχουν προβεί σε πληθώρα καταγγελιών ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου,⁶⁴ με την ελπίδα να αποζημιωθούν και να αναγνωριστεί η ευθύνη των Ελληνικών αρχών για την παραβίαση των δικαιωμάτων των μεταναστών.</p> <p>Δείτε, συγκεκριμένα, το μέρος 2.2.1 άνωθεν.</p>
<p>Η απαγόρευση των διακρίσεων</p>	<p>Άρθρο 14 της ECHR· Άρθρο 21 του CFREU· Άρθρο 5 (2) του Ελληνικού Συντάγματος· και όλες οι διεθνείς συνθήκες ανθρωπίνων δικαιωμάτων</p>	<p>Παραβιάστηκε μέσω της συγκεκριμένης στόχευσης των μεταναστών που εισήρθαν στην Ελλάδα και της αδικαιολόγητης διαφοράς μεταχείρισεως η οποία βασίζεται πιθανότατα στο φυλετικό τους προφίλ, την εθνική τους καταγωγή, και το καθεστώς τους ως μετανάστες, διαμορφωμένη από τις γενικότερες κοινωνικές, δομικές και θεσμικές διακρίσεις σε βάρος των μεταναστών στην Ελλάδα.⁶⁵</p> <p>Οι επαναπροωθήσεις ενέχουν την ομαδική απέλαση αλλοδαπών ή απατρίδων ατόμων από την Ελλάδα ως αποτέλεσμα της εθνικότητάς τους ή του γεγονότος ότι ανήκουν σε μια συγκεκριμένη φυλετική ή εθνική ομάδα, και όχι ως αποτέλεσμα της κρίσης με βάση τις ιδιαίτερες συνθήκες των ατομικών τους περιπτώσεων, γεγονός που αποτελεί παραβίαση της απαγόρευσης των διακρίσεων.</p>

⁶⁴ Η LCL έχει εκπροσωπήσει άτομα σε τέσσερις διαφορετικές υποθέσεις που κατατέθηκαν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων· επιπρόσθετα, έχει αναφερθεί ότι έχει υποβληθεί αίτημα εις μέρος του Δ.Ν., ενός/μιας επιζώντα μιας ομαδικής απέλασης από τη Σάμο.

NUI Galway, 'Press Release: New Complaint at the European Court of Human Rights', Irish Centre for Human rights, 18 November 2020, διαθέσιμο στο:

<http://www.nuigalway.ie/irish-centre-human-rights/newsevents/press-release-new-complaint-at-the-european-court-of-human-rights>.

⁶⁵ Olga Demetriou, 'Materiality, imbrication, and the longue durée of Greco-Turkish borders', in *The Political Materialities of Borders: New Theoretical Directions*, 2018, edited by Olga Demetriou and Rozita Dimova, Manchester: Manchester University Press, pp. 16-35; Racist Violence Recording Network, 'Annual Report 2018', April 2019: "Το 2018, το Δίκτυο Καταγραφής Ρατσιστικής Βίας (RVRN) κατέγραψε μια αύξηση σε περιστατικά ρατσιστικής βίας, ειδικά σε βάρος προσφύγων και μεταναστών. Το RVRN κατέγραψε 74 περιστατικά όπου τα θύματα ήταν μετανάστες ή πρόσφυγες και στοχοποιήθηκαν εξαιτίας της εθνικής τους καταγωγής, της θρησκείας τους, του χρώματός τους και των συσχετίσεων τους με υπηκόους τρίτων χωρών." διαθέσιμο στο: <https://fra.europa.eu/en/databases/anti-muslim-hatred/node/4303>, accessed on 8 January 2021.

<p>Καθήκον διάσωσης στη θάλασσα</p>	<p>Άρθρο 98 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θαλάσσης (UNCLOS)· Ελληνικός Νόμος 2321/1995 (ΦΕΚ 136, τ. Α') Άρθρο 98· Έγγραφο της Επιτροπής Θαλάσσιας Ασφάλειας σχετικά με τις κατευθυντήριες για τη μεταχείριση ατόμων που διασώζονται στη θάλασσα: MSC 78/26/Add.2 Παράρτημα 34 Παρ. 2.5, 6.12-6.13, 6.17 και 6.20· Προεδρικό Διάταγμα 137/2007 (ΦΕΚ 174/Α' 31.7.2007) Παράρτημα 3.</p>	<p>Οι Ελληνικές αρχές θέτουν σκοπίμως τις ζωές των ανθρώπων σε σοβαρό κίνδυνο εγκαταλείποντάς τους στη μέση του Αιγαίου πελάγους, σε παραβίαση της υποχρέωσής τους να «να παρέχουν βοήθεια σε οποιοδήποτε πρόσωπο είναι στη θάλασσα και κινδυνεύει να πνιγεί».⁶⁶ Αντί, ωστόσο, να τηρήσουν την υποχρέωση τους να παρέχουν στους μετανάστες ένα ασφαλές σημείο αποβίβασης, εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, όπου οι ζωές των μεταναστών δεν θα διατρέχουν πλέον κίνδυνο και όπου οι βασικές ανθρώπινες ανάγκες τους μπορούν να ικανοποιούνται,⁶⁷ οι Ελληνικές αρχές επιτίθενται στους μετανάστες στη θάλασσα, θέτοντάς τους αυθαίρετα υπό κράτηση στη στεριά, και εγκαταλείποντάς τους σε μη αξιόπλοα σκάφη στη μέση της θάλασσας. Δείτε, συγκεκριμένα, τα μέρη 2.2.4-2.2.7. Άλλοι παράγοντες, όπως ο Frontex και το NATO, παραβιάζουν εξίσου σκανδαλωδώς την υποχρέωσή τους να παρέχουν βοήθεια σε ανθρώπους που βρίσκονται σε κίνδυνο στη θάλασσα, όπου έχουν γίνει μάρτυρες ή έχουν συμμετάσχει άμεσα σε επαναπροωθήσεις. Δείτε το μέρος 2.2.5, <i>Ibid.</i> ν. 34-35.</p>
<p>Ευθύνη για συνέργεια και απόπειρα</p>	<p>Κατευθυντήριες αρχές του ΟΗΕ για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, Αρχή 17· Ελληνικός Νόμος 4619/2019 (Ποινικός Κώδικας), Άρθρο 47.</p>	<p>Σε τουλάχιστον 9 από τις 17 περιπτώσεις που καταγράφηκαν από την LCL, σωσίβια λέμβοι –με την αρχικώς προβλεπόμενη χρήση τους να έχει επαναπροσδιοριστεί– έχουν χρησιμοποιηθεί εκτενώς στη διεξαγωγή επαναπροωθήσεων. Επί σειρά μηνών, αναφορές από την LCL και άλλους παράγοντες⁶⁸ έχουν περιγράψει εκτενώς τη χρήση σωσίβιων λέμβων για τον φαύλο αυτό σκοπό. Δεδομένης της δημοσιότητας που έχει τραβήξει η υλική χρήση των σωσίβιων λέμβων για τη διάπραξη των εν εξελίξει αυτών εγγλημάτων στο Αιγαίο, οι πάροχοι των σωσίβιων λέμβων αυτών στην Ελληνική Ακτοφυλακή σε τούτο το σημείο «παρέχουν εν γνώσει τους πρακτική βοήθεια»,⁶⁹ για τη διάπραξη αυτών των εγγλημάτων και υπέχουν και οι ίδιοι εγγληματική ευθύνη.⁷⁰</p>

⁶⁶ Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θαλάσσης (UNCLOS), Άρθρο 98.

⁶⁷ MSC 78/26/Add.2 ANNEX 34 RESOLUTION MSC.167(78), 'Guidelines on the treatment of persons rescued at sea', 20 May 2004, βλεπε παρ. 2.5 και 6.12-6.13, διαθέσιμο στο: <https://www.refworld.org/pdfid/432acb464.pdf>.

⁶⁸ Δείτε, για παράδειγμα:

Bashar Deeb, 'Samos and the Anatomy of a Maritime Push-Backs', Bellingcat, 20 May 2020, διαθέσιμο στο:

<https://www.bellingcat.com/news/uk-and-europe/2020/05/20/samos-and-the-anatomy-of-a-maritime-push-back/>;

Giorgos Christides and Steffen Lüdke, 'Greece Suspected of Abandoning Refugees at Sea', Spiegel International, 16 June, 2020, διαθέσιμο στο:

<https://www.spiegel.de/international/europe/videos-and-eyewitness-accounts-greece-apparently-abandoning-refugees-at-sea-a-84c06c61-7f11-4e83-ae70-3905017b49d5>;

HRW, et al (including LCL), 'Open Letter to Members of the Hellenic Parliament Calling for an Investigation into Border Abuses', 6 October 2020, διαθέσιμο στο:

https://www.hrw.org/sites/default/files/media_2020/10/ENG%20Joint%20NGO%20Letter%20to%20Parliament.pdf;

Human Rights Watch (HRW), 'Greece: Investigate Pushbacks, Collective expulsions: EU Should Press Athens to Halt Abuses', 16 July 2020, διαθέσιμο στο: <https://www.hrw.org/news/2020/07/16/greece-investigate-pushbacks-collective-expulsions>.

⁶⁹ Κατευθυντήριες αρχές του ΟΗΕ για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, Αρχή 17, τις οποίες ενέκρινε ομόφωνα το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών τον Ιούνιο του 2011, A/HRC/17/31, διαθέσιμο στο: <https://www.ohchr.org/documents/issues/business/a.hrc.17.31.pdf>.

⁷⁰ Ελληνικός Νόμος 4619/2019, Article 47 (όποιος ίσως «πρόσφερε με πρόθεση σε άλλον οποιαδήποτε συνδρομή πριν από την τέλεση ή κατά την τέλεση της άδικης πράξης που διέπραξε, τιμωρείται με μειωμένη ποινή»).

3.2 3.2 Τρέχουσα ατιμωρησία

Η παραπάνω λίστα των συνεχών παραβάσεων που συνεπάγεται η μεθοδολογία δράσης στις ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο μονάχα τονίζει την αναποτελεσματικότητα των υπαρχόντων μηχανισμών λογοδοσίας. Ένας μεγάλος αριθμός εκτενώς τεκμηριωμένων παραπόνων σχετικά με τις ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο έχουν ήδη υποβληθεί στα Ελληνικά Δικαστήρια,⁷¹ το Ελληνικό Κοινοβούλιο,⁷² την Ελληνική Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (GNCHR),⁷³ την Ευρωπαϊκή Επιτροπή,⁷⁴ άλλους θεσμούς της ΕΕ⁷⁵ και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου από πληθώρα οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και νομικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της LCL,⁷⁶ ωστόσο οι ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο συνεχίζονται με πλήρη ατιμωρησία. Επιπρόσθετα, το Ελληνικό Δίκαιο και ο Ελληνικός Ποινικός Κώδικας δεν περιλαμβάνουν διατάξεις που να ποινικοποιούν τις ομαδικές απελάσεις συγκεκριμένα, εν αντιθέσει με τη συντριπτική πλειοψηφία των Ευρωπαϊκών Κρατών που έχουν επικυρώσει το Πρωτόκολλο Ν. 4 της ECHR. Αυτές οι διαρθρωτικές αδυναμίες και εμπόδια, παρεμποδίζουν τα θύματα των ομαδικών απελάσεων από τη δυνατότητα ασκήσεως αποτελεσματικής προσφυγής στο Ελληνικό νομικό σύστημα σχετικά με τη βλάβη που υπέστησαν και καταδεικνύει τους τρόπους με τους οποίους η συστηματική πρακτική συνοπτικών απελάσεων των Ελληνικών αρχών προστατεύεται και διευκολύνεται από μια περιφρόνηση προς το κράτος δικαίου. **Υπάρχουν όρια στις φορές που νομικές οργανώσεις και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να απαριθμήσουν και να πινακοποιήσουν αυτές τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, λαμβάνοντας ως απάντηση εκκωφαντική σιωπή και αδράνεια, πριν η ίδια αυτή στάση γίνει τεκμήριο της Ελληνικής και Ευρωπαϊκής ευθύνης για τις ομαδικές απελάσεις ως μια κατάφωρη επίθεση κατά των ζωών των μεταναστών.**

Οι Ελληνικές αρχές ταλαντεύονται μεταξύ της κατάφωρης άρνησης των ομαδικών απελάσεων και του εγκωμιασμού για τον «αποτελεσματικό έλεγχο των συνόρων» στη μείωση του αριθμού αφίξεων.⁷⁷ Ως απάντηση σε μια έρευνα που αποκάλυψε ότι περισσότεροι από 1000 άνθρωποι απελάθηκαν στην Τουρκία σε περίπου 31 ξεχωριστά περιστατικά, ο Έλληνας Πρωθυπουργός Μητσοτάκης συνέχισε να αρνείται την ύπαρξη επαναπροωθήσεων στη θάλασσα.⁷⁸ Στο μεταξύ, η Ευρωπαϊκή Επίτροπος Εσωτερικών Υποθέσεων Ylva Johansson αποφεύγει την ευθύνη στρέφοντας το

⁷¹ Lizan Nijkraake, 'Greek prosecutor investigating allegations of 'systematic' violence against migrants at Evros River', CBC News, 6 March 2019, διαθέσιμο στο:

<https://www.cbc.ca/news/world/greek-prosecutor-investigating-allegations-of-systematic-violence-againstmigrants-at-evros-river-1.5043460>; Human Rights Watch, 'Ελλάδα: Να διερευνηθούν οι Επαναπροωθήσεις και οι Συλλογικές Απελάσεις', July 2019, available under: <https://www.hrw.org/el/news/2020/07/16/375802#>.

⁷² HRW, et al (including LCL), 'Open Letter to Members of the Hellenic Parliament Calling for an Investigation into Border Abuses', 6 October 2020, διαθέσιμο στο:

https://www.hrw.org/sites/default/files/media_2020/10/ENG%20Joint%20NGO%20Letter%20to%20Parliament.pdf

⁷³ Greek National Commission for Hellenic Republic (GNCHR), 'Reference Report on the Refugee and Migrant Issue (Part B), 24 September 2020', p. 13, διαθέσιμο στο: https://www.nchr.gr/images/English_Site/PROSFYGES/Reference_Report_Refugees.pdf.⁷⁴ Oxfam and We Move Europe, Complaint to the European Commission Concerning Infringements of EU Law by Greece, 22 September 2020, διαθέσιμο στο:

<https://oi-files-d8-prod.s3.eu-west-2.amazonaws.com/s3fs-public/2020-09/wemove-oxfam-complaint-to-ec-asylum-greece-eu.pdf>

⁷⁵ Δείτε, για παράδειγμα:

HRW, 'Greece: Investigate Pushbacks, Collective expulsions: EU Should Press Athens to Halt Abuses', 16 July 2020, διαθέσιμο στο:

<https://www.hrw.org/news/2020/07/16/greece-investigate-pushbacks-collective-expulsions>;

Border Violence Monitoring Network, 'The Black Book of Pushbacks', December 2020, διαθέσιμο στο:

Volume I: <https://documentcloud.adobe.com/link/track?uri=urn:aaid:scds:US:3f809f15-bada-4d3f-adab-f14d9489275a#pageNum=1>

Volume II: <https://documentcloud.adobe.com/link/track?uri=urn:aaid:scds:US:b10a04a4-25dd-45f1-8b2d-c9c25946cb44#pageNum=1>

⁷⁶ Η LCL έχει πραγματοποιήσει καταγγελίες στην GNCHR, και έχει αντιπροσωπεύσει άτομα σε τέσσερις ξεχωριστές υποθέσεις που υποβλήθηκαν στο ECtHR: επιπρόσθετα, έχει αναφερθεί ότι έχει υποβληθεί αίτημα εκ μέρους του Α.Ν., ενός/μιας επιζώντα μιας ομαδικής απελάσεως από τη Σάμο.. NUI Galway, 'Press Release: New Complaint at the European Court of Human Rights', Irish Centre for Human rights, 18 November 2020, διαθέσιμο στο: <http://www.nuigalway.ie/irish-centre-human-rights/newsevents/press-release-new-complaint-at-the-european-court-of-human-rights.ht ml>

⁷⁷ Proto Thema, 'Μηταράκης: Η χώρα μας φυλάσσει τα σύνορά της με απόλυτο σεβασμό στο διεθνές δίκαιο', 24 October 2020, διαθέσιμο στο: <https://www.protothema.gr/politics/article/1058361/mitarakis-i-hora-mas-fulassei-ta-sunora-tis-me-apoluto-sevasmo-sto-diethnes-dikaio>

⁷⁸ Youtube video of the Prime Minister Mitsotakis's interview, The Pappas Post, 'Greek PM Mitsotakis Categorically Denies New York Times Story', 20 August 2020, διαθέσιμο στο: <https://www.youtube.com/watch?v=u-blgKqe7Is>

⁷⁹ European Commission, 'Intervention in the European Parliament LIBE Committee on the situation at the Greek/Turkish border and respect for fundamental rights', 6 July 2020, διαθέσιμο στο:

https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/johansson/announcements/intervention-european-parliament-libe-committee-situation-greecturkish-border-and-respect_en

βάρος στις εθνικές αρχές και υποστηρίζοντας ότι δεν έχει «τη δυνατότητα να διερευνήσει» τις ομαδικές απελάσεις,⁷⁹ παρόλο που προεδρεύει ενός θεσμού που έχει τη δυνατότητα κινήσεως της διαδικασίας διαπιστώσεως παραβάσεως όταν Κράτη Μέλη παραβιάζουν το Ευρωπαϊκό Δίκαιο.⁸⁰ Τον Μάρτιο του 2020, όταν η Ελλάδα ανέστειλε μονομερώς το δικαίωμα για άσυλο και διεξήγαγε συστηματικές επαναπροωθήσεις κάνοντας χρήση θανάσιμης βίας,⁸¹ αντί να αναλάβει δράση ενάντια σε τέτοιες αναίσχυρες παραβιάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαίου, η Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ursula von der Leyen, ευχαρίστησε την Ελλάδα για τη δράση της ως «ασπίδα» της Ευρώπης.⁸² Λίγο μετά την παράνομη αναστολή του δικαιώματος ασύλου από την Ελλάδα, η Επιτροπή ανακοίνωσε επιπλέον κονδύλι 700 εκ. ευρώ για «τη διαχείριση των συνόρων και της μετανάστευσης στην Ελλάδα», δηλώνοντας ότι «η Ελλάδα είναι το σύνορο της Ευρώπης»⁸³ και τον Ιούνιο το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας της ΕΕ απένειμε στην Ελλάδα ακόμη 10.75 εκ. ευρώ για την «Ισχυροποίηση των Ανατολικών Ελληνικών Συνόρων».⁸⁴ Ο αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχει έκτοτε αναφέρει το παράδειγμα του «Εβρου στις αρχές Μαρτίου» ως απόδειξη του γεγονότος ότι η «Ευρώπη μπορεί πλέον να διασφαλίσει αποτελεσματικά τη διαχείριση των συνόρων».⁸⁵

Η καταγεγραμμένη συμμετοχή ποικίλων εθνικών και διεθνών αρχών στις συστηματικές ομαδικές απελάσεις μονάχα επιδεινώνει την κατάσταση ατιμωρησίας. Οι ποικίλες αρχές που αναγνωρίστηκαν από επιζώντες ως συμμετέχουσες σε ομαδικές απελάσεις, όπως αναπτύχθηκε στο μέρος 2.2.5 άνωθεν, δρουν όλες στο Αιγαίο έχοντας διαφορετικές νομικές βάσεις: η Ελληνική αστυνομία ελέγχεται από την Αστυνομική Δομή και τις Διατάξεις του Κανονισμού της⁸⁶ η Ελληνική Ακτοφυλακή ελέγχεται από τον Ελληνικό Στρατιωτικό Ποινικό Κώδικα⁸⁷ ο Frontex διέπεται από κανονισμούς της ΕΕ και τους δικούς του κώδικες⁸⁸ ενώ κατ' αρχήν το ΝΑΤΟ υπόκειται στο διεθνές δίκαιο για την ευθύνη των διεθνών οργανισμών⁸⁹ όπως και για την ευθύνη των κυβερνήσεων-μελών. Όλα τα σιάφη υπόκεινται επίσης στις διατάξεις του διεθνούς ναυτικού δικαίου.

Παρά την πληθώρα καταγγελιών και ερευνών σχετικά με τη συμμετοχή του Frontex σε επαναπροωθήσεις (δείτε το μέρος 2.2.5 άνωθεν), ο οργανισμός συνεχίζει να αρνείται τη συμμετοχή του σε ομαδικές απελάσεις και εξηγεί τη

⁷⁹ Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Άρθρο 258-260.

⁸⁰ Forensic Architecture, 'The Killing of Muhammad Gulzar', 8 May 2020, διαθέσιμο στο:

<https://forensic-architecture.org/investigation/the-killing-of-muhammad-gulzar>;

International Association of Democratic Lawyers (IADL), 'IADL statement on grave violations of refugee rights in Greece and the EU and Turkey's invasion of Syria', 8 March 2020, διαθέσιμο στο:

<https://iadllaw.org/2020/03/iadl-statement-on-violations-refugee-rights-in-greece-and-the-eu-and-turkeys-invasion-of-syria/>.

⁸² European Commission, 'Remarks by President von der Leyen at the joint press conference with Kyriakos Mitsotakis et al, 3 March 2020, διαθέσιμο στο: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_20_380

⁸³ European Commission, 'Press remarks by Vice-President Schinas on immediate actions to support Greece', 4 March 2020, διαθέσιμο στο: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_20_395

⁸⁴ European Commission, 'Managing Migration: EU Financial Support to Greece, November 2020, p. 2, διαθέσιμο στο:

https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/202011_managing-migration-eu-financial-support-to-greece_en.pdf

⁸⁵ Nikolaj Nielsen, 'EU migration pact to deter asylum', euobserver, 24 September 2020, διαθέσιμο στο:

<https://euobserver.com/migration/149530>

⁸⁶ Προεδρικό Διάταγμα 141/1991 - Αρμοδιότητες οργάνων και υπηρεσιακές ενέργειες του προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και θέματα οργάνωσης Υπηρεσιών, διαθέσιμο στο:

<https://www.e-nomothesia.gr/kat-astynomikos-astynomia/armodiotetes-organon/pd-141-1991.html>

⁸⁷ Νόμος 2287/1995, Κύρωση του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα (Σ.Π.Κ.), διαθέσιμο στο: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-enoples-dynameis/n-2287-1995.html>

⁸⁸ Pursuant to Frontex's governing Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1896 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2019, για την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή· Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 656/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, περί κανόνων επιτηρήσεως των εξωτερικών θαλάσσιων συνόρων στο πλαίσιο της επιχειρησιακής συνεργασίας που συντονίζεται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ειδικά τα Άρθρα 3 και 4· και Κώδικας Δεοντολογίας του Frontex, Άρθρο 4, όλες οι επιχειρήσεις πρέπει να συμμορφώνονται με το διεθνές δίκαιο και με σεβασμό στα θεμελιώδη δικαιώματα.. Ο Frontex, ως Ευρωπαϊκός οργανισμός, δεσμεύεται επίσης από τον CFREU. Υπενθυμίζεται ότι οι ομαδικές απελάσεις συχνά παραβιάζουν τα Άρθρα 2, 4, 6, 7, 18, 19 και 47, όπως αναλύθηκε στο Μέρος 3.1. Κατόπιν υποψίες περιστατικών παραγκωνισμού θεμελιωδών δικαιωμάτων, ο Frontex είναι υποχρεωμένος να υποβάλει εκθέσεις για τα σοβαρά αυτά συμβάντα, δείτε: Media, Παράρτημα 14, Serious Incident Reporting, συγκεκριμένα τον Ένθετο 3.2, διαθέσιμο στο: <https://www.statewatch.org/media/documents/news/2016/aug/frontex-serious-incident-reporting.pdf>

Επιπρόσθετα, το Άρθρο 5 του Κώδικα Δεοντολογίας του Frontex επιβεβαιώνει ότι « οι συμμετέχοντες σε επιχειρήσεις του Frontex θα α) προωθούν, μεταξύ άλλων, την παροχή πληροφοριών σχετικά με δικαιώματα και διαδικασίες σε άτομα που ζητούν διεθνή προστασία και να παραπέμπονται σε εθνικές αρχές αρμόδιες για την λήψη των αιτημάτων τους για άσυλο· ... γ) λαμβάνουν ιδιαίτερος υπόψη τις ιδιαίτερα ευάλωτες ομάδες ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών, των ασυνόδευτων ανήλικων, των ανάπηρων ανθρώπων, όλων των ευάλωτων σε έμπορία ανθρώπων ή άλλου είδους εκμετάλλευση ή θυμάτων τέτοιου είδους εκμετάλλευσης».

⁸⁹ Draft Articles on the Responsibility of International Organizations, 3rd June 2011 (UN Doc A/CN.4/L.778), OXIO 11.

μείωση του αριθμού αφίξεων μεταναστών αναφέροντας τον COVID-19.⁹⁰ Ο γενικός διευθυντής του Frontex, Fabrice Leggeri, υποστηρίζει ότι «δεν υπάρχουν αποδείξεις άμεσης ή έμμεσης συμμετοχής του προσωπικού του Frontex ή υπαλλήλων που τοποθετούνται στο δυναμικό των επιχειρήσεων του Frontex από τα Κράτη Μέλη σε υποτιθέμενες «επαναπροωθήσεις» στο Αιγαίο Πέλαγος⁹¹ ενώ επιχείρησε να μετατοπίσει την ευθύνη στις εθνικές αρχές υποστηρίζοντας ότι ο Frontex δεν έχει την «τακτική διοίκηση» των επιχειρήσεων στο Αιγαίο,⁹² η οποία ανήκει στην Ελληνική Ακτοφυλακή, παρόλο που αξιωματικοί σύνδεσμοι της Ελληνικής Ακτοφυλακής τοποθετούνται σε σκάφη του Frontex. Εν τω μεταξύ, ως απάντηση σε καταγγελίες συμμετοχής του NATO σε επαναπροωθήσεις (δείτε το μέρος 2.2.5 άνωθεν) και σε επανειλημμένες ερωτήσεις στη Γερμανική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση σχετικά με το θέμα αυτό, ο Γερμανός υφυπουργός αρνήθηκε να δημοσιοποιήσει πληροφορίες με τη δικαιολογία ότι «η δημοσιοποίηση πληροφοριών σχετικών με την ερώτηση ενδέχεται να έχει αρνητικές επιπτώσεις στις δραστηριότητες του NATO στο Αιγαίο Πέλαγος όπως και στις διμερείς σχέσεις της Γερμανίας και της Ελλάδας και συνεπώς να αποδειχθεί επιζήμια για τα συμφέροντα της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας»⁹³

Τέτοιου είδους υπεκφυγές ως απάντηση σε ισχυρισμούς σχετικά με τη συμμετοχή των δύο αυτών διεθνών οργανισμών σε ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο μονάχα υπογραμμίζει τη δυσκολία άσκησης προσφυγής, πόσο μάλλον την αναζήτησή κάποιου είδους δικαιοσύνης, για τους επιζώντες. Επιπρόσθετα, οι επιζώντες διαρκώς περιγράφουν τις αρχές ως άγνωστους «καταδρομείς» με καλυμμένα τα πρόσωπα, αν και είναι πιθανό με βάση τον εξοπλισμό που χρησιμοποιούν ότι αυτοί οι καταδρομείς έχουν τη στήριξη του Κράτους. Αυτό κάνει την αναγνώριση των υπευθύνων οργανισμών και την άσκηση προσφυγής για τις παραβιάσεις που διαπράττονται από αυτούς, εξαιρετικά δύσκολες.

Σαν να μην έφτανε η ατιμωρησία, τέσσερις ομάδες παρακολούθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αλληλεγγύης προς τους μετανάστες –που έχουν καταδικάσει δημόσια τις ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο– αναγνωρίστηκαν από την Ελληνική αστυνομία σε μια έρευνα και κατηγορήθηκαν για κατασκοπεία, συγκρότηση και ένταξη σε εγκληματική οργάνωση, παραβίαση μυστικών της Πολιτείας, καθώς και παραβάσεις του Κώδικα Μετανάστευσης.⁹⁴ Η πράξη αυτή όχι μόνο στοχοποιεί τις τέσσερις προαναφερθείσες οργανώσεις αλλά ταυτόχρονα συνεισφέρει στην τρέχουσα εχθρότητα απέναντι σε οργανισμούς που δουλεύουν σε αλληλεγγύη με τους μετανάστες στην Ελλάδα.⁹⁵ Η έρευνα αποτελεί μια ξεκάθαρη απόπειρα να στραφεί η προσοχή μακριά από τα εγκλήματα που διαπράττει η ίδια η Ελληνική Κυβέρνηση, στρέφοντας την προσοχή του κόσμου σε ισχυρισμούς παραβάσεων από πλευράς φορέων της κοινωνίας των πολιτών και υπέρμαχων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Παρόμοιο αποτέλεσμα επιτυγχάνεται και από τη συστηματική δίωξη από πλευράς του Ελληνικού κράτους ενάντια σε μετανάστες με κατηγορίες διευκόλυνσης παράνομης εισόδου/εξόδου⁹⁶ ή την διεστραμμένη απόφαση να καταδικαστεί ο πατέρας ενός εξάχρονου παιδιού που βρήκε τραγικό θάνατο σε ναυάγιο κοντά στη Σάμο τον Νοέμβριο με την κατηγορία ότι εξέθεσε σε κίνδυνο τη ζωή του παιδιού του.⁹⁷ **Τέτοιες απόπειρες κρατών (και οργανισμών των κρατών όπως η ΕΕ) για να παγιδεύσουν**

⁹⁰ Frontex, 'Irregular migration into EU last year lowest since 2013 due to covid-19', 8 January 2021, διαθέσιμο στο:

<https://frontex.europa.eu/media-centre/news-release/irregular-migration-into-eu-last-year-lowest-since-2013-due-to-covid-19-j34zp2>

⁹¹ ECRE, 'Greece: Frontex Denies Involvement in Pushbacks, Expert Council Critique of NGO Registration Rules', 27 November 2020, διαθέσιμο στο: <https://www.ecre.org/greece-frontex-denies-involvement-in-pushbacks-expert-council-critique-of-ngo-registration-rules/>;

⁹² European Parliament, Committee on Civil Liberties Justice and Home Affairs, 1 December 2020, 13:45-15:45, διαθέσιμο στο:

https://multimedia.europarl.europa.eu/en/committee-on-civil-liberties-justice-and-home-affairs_20201201-1345-COMMITTEE-LIBE_vd;

⁹³ German Bundestag, Written questions in the week of June 22, 2020, responses received from the Federal Government, p.18 (§26),

διαθέσιμο στο (German): <https://dip21.bundestag.de/dip21/btd/19/203/1920374.pdf>;

Andrej Hunko, 'Questions from Andrej Hunko to the Federal Government, Written question about further pushbacks in the Aegean', 26 August 2020, διαθέσιμο στο (Γερμανικά):

<https://www.andrej-hunko.de/en/bt-en/fragen/5044-schriftliche-frage-zu-weiteren-pushbacks-in-der-aegeais>

⁹⁴ Γραφείο Ενημέρωσης Δημοσιογράφων Βορείου Αιγαίου, '(33) μέλη Μ.Κ.Ο. και (2) υπήκοοι τρίτων χωρών, περιλαμβάνονται σε δικογραφία για οργανωμένο κίνδυνο διευκόλυνσης παράνομης εισόδου αλλοδαπών στην ελληνική επικράτεια, μέσω της νήσου Λέσβου, 28 Σεπτεμβρίου 2020, διαθέσιμο στο:

http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27.%27&perform=view&id=97610&Itemid=2509&lang=

⁹⁵ Institute of Race Relations, 'Humanitarianism: the unacceptable face of solidarity', 2017, διαθέσιμο στο:

https://irr.org.uk/app/uploads/2017/11/Humanitarianism_the_unacceptable_face_of_solidarity.pdf

⁹⁶ Valeria Hänsel, Rob Moloney, Dariusz Firla, Rünbır Serkepkanı, 'Incarcerating the Marginalised: The Fight Against Alleged Smugglers on the Greek Hotspot Islands, Aegean Migrant Solidarity, Deportation Monitoring Aegean.bordermonitoring.eu, borderline-europe e.V, 2020, διαθέσιμο στο: https://bordermonitoring.eu/wp-content/uploads/2020/12/report-2020-smuggling-en_web.pdf

⁹⁷ Katy Fallon and Stavros Malichudis, 'Father faces criminal charge over son's death in migrant boat tragedy', The Guardian, 16 November 2020, διαθέσιμο στο

<https://www.theguardian.com/global-development/2020/nov/16/father-faces-criminal-charge-over-sons-death-in-migrant-boat-tragedy>,

μετανάστες, υποστηρικτές των δικαιωμάτων των μεταναστών και φορείς αλληλεγγύης ως εγκληματίες που αποτελούν απειλή στο έθνος, αποτελούν μια σκόπιμη και αποτελεσματική τακτική για να αποφύγουν τη δική τους ευθύνη για σοβαρά εγκλήματα και παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η βία και η αδιαφορία για την ανθρώπινη ζωή που παρατηρείται στις ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο και η κοινοτυπία αυτών των αποτρόπαιων πράξεων μέσω τόσο της συχνότητάς τους όσο και της εκτενούς διαλογικής απόπειρας των Ευρωπαϊκών θεσμών και των Μ.Μ.Ε. να μειώσουν την αξία των ζώων των μεταναστών,⁹⁸ δεν αποτυπώνεται επαρκώς από το τωρινό νομικό πλαίσιο για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τους ένδικους τρόπους εξασφάλισής τους. Το σύνθετο δίκτυο και η πολλαπλότητα των παραγόντων που εμπλέκονται στις ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο απαιτεί ανεξάρτητους διεθνείς οργανισμούς με σημαντική ερευνητική δικαιοδοσία και δύναμη για να ιχνηλατηθούν οι υπεύθυνοι. Στο πλαίσιο αυτό, η λογική βάση του διεθνούς ποινικού δικαίου ότι θηριωδίες «διαπράττονται από ανθρώπους, όχι από αφηρημένες οντότητες»⁹⁹ και η υπόσχεσή να «αποφυσικοποιηθεί» η κοινοτυπία του κακού φαντάζουν πιο ταιριαστές.

Η Ελληνική κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να διεξάγουν άμεσες και σοβαρές έρευνες για τις ήδη υπάρχουσες αποδείξεις παράνομων πράξεων στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, και να επιβληθούν μέτρα χάριν λογοδοσίας με στόχο τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο οργανισμός Frontex της ΕΕ και το NATO εμπλέκονται, άμεσα και έμμεσα, σε αυτές τις παράνομες πράξεις και πρέπει να αναστείλουν τις επιχειρήσεις τους στο Αιγαίο για όσο θα διαρκούν οι έρευνες αλλά και να φανερώσουν με διαφάνεια τις πληροφορίες και τα τεκμήρια που έχουν στην κατοχή τους. Ελλείψει τέτοιων πρωτοβουλιών, η Ελλάδα και η ΕΕ και οι λειτουργοί της – που ήδη αντιμετωπίζουν κατηγορίες για εγκλήματα ενάντια στην ανθρωπότητα για τις θανάσιμες πολιτικές μετανάστευσης που εφάρμοσαν στην Κεντρική Μεσόγειο¹⁰⁰ – καθιστούν τους εαυτούς τους συνεργούς σε εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας στο Αιγαίο.

---

⁹⁸ Σύμφωνα με πρόσφατη επιχειρηματολογία ενώπιον του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, «η κατηγορία των ‘μεταναστών’ έχει δημιουργηθεί για να δέχεται κατηγορηματικά επιθέσεις» στην ή από την ΕΕ, ακριβώς με τη μορφή της «διαλογικής πραγμάτωσης» που συχνά προηγείται της διάπραξης μαζικών εγκλημάτων. Δείτε το μέρος 3.3.3. κάτωθεν, και, γενικά:

Lena Karamanidou *et al*, ‘Border Management and Migration Control Comparative Report’, Working Papers Global Migration: Consequences and Responses, Paper 2020/46, March 2020, διαθέσιμο στο:

https://www.academia.edu/42383285/Border_Management_and_Migration_Control_Comparative_Report;

Liz Fekete, *Europe’s Fault Lines Racism and the Rise of the Right* (Verso, January 2018);

Reece Jones, *Violent Borders Refugees and the Right to Move* (Verso, October 2017).

⁹⁹ ‘Judgment’ in *Trial of the Major War Criminals before the International Military Tribunal*, vol 1 (International Military Tribunal 1947), pp. 171–341.

¹⁰⁰ Omer Shatz and Dr Juan Branco, Communication to the Office of the Prosecutor of the International Criminal Court Pursuant to the Article 15 of the Rome Statute, 2019, διαθέσιμο στο:

<https://www.statewatch.org/media/documents/news/2019/jun/eu-icc-case-EU-Migration-Policies.pdf>

3.3. Οι Ελληνικές αρχές διαπράττουν Εγκλήματα κατά της Ανθρωπότητας στο Αιγαίο

Οι ομαδικές απελάσεις που διαπράττονται από τις Ελληνικές αρχές σε βάρος των μεταναστών στο Αιγαίο αποτελούν μια **εκτεταμένη και συστηματική πολιτική**. Με τη συνέργεια ή την επιχειρησιακή υποστήριξη διεθνών σωμάτων και ιδιωτικών οντοτήτων, οι Ελληνικές αρχές διαπράττουν εν γνώσει τους εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας μέσω της συνεχιζόμενης διάπραξης επαναπροωθήσεων στο Αιγαίο. Το Καταστατικό της Ρώμης ορίζει¹⁰¹ και θέτει κανόνες σχετικά με τον προσδιορισμό των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας.

Ως εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας προσδιορίζονται από το Καταστατικό της Ρώμης οποιαδήποτε από τα απαριθμημένα εγκλήματα όταν διαπράττονται στο πλαίσιο γενικευμένης επίθεσης κατά οποιουδήποτε άμαχου πληθυσμού, εν γνώσει αυτής της επίθεσης. Ανάμεσα στα απαριθμημένα αυτά εγκλήματα συγκαταλέγονται τα ακόλουθα:

1. Παράνομη εκτόπιση
2. Παράνομη κράτηση
3. Βασανιστήρια ή άλλες απάνθρωπες πράξεις

Για να προσδιοριστεί ένα έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, πρέπει να πληρούνται τέσσερα βασικά στοιχεία: (I) η εν γνώσει διάπραξη ενός ορισμένου εγκλήματος, (II) η εκτεταμένη και συστηματική φύση του εγκλήματος (III) ενάντια ενός ενοχοποιημένου άμαχου πληθυσμού και (IV) η διάπραξη του εγκλήματος κατ' εφαρμογή ή προς εξυπηρέτηση της πολιτικής ενός κράτους ή μιας οργάνωσης.¹⁰² Όλα αυτά τα τέσσερα στοιχεία εντοπίζονται στη διάπραξη επαναπροωθήσεων στο Αιγαίο το 2020 από τις Ελληνικές αρχές.

¹⁰¹ Σύμφωνα με το Άρθρο 7(1) του Καταστατικού της Ρώμης «Για τους σκοπούς του παρόντος Καταστατικού, 'έγκλημα κατά της ανθρωπότητας' σημαίνει οποιαδήποτε από ης ακόλουθες πράξεις όταν διαπράττεται ως μέρος ευρείας και συστηματικής επίθεσης που κατευθύνεται κατά οποιουδήποτε άμαχου πληθυσμού, εν γνώσει της επίθεσης: α) Ανθρωποκτονία με πρόθεση· β) Εξόντωση· γ) Υποδούλωση· δ) Εκτόπιση ή βίαιη μετακίνηση πληθυσμού· ε) Φυλάκιση ή άλλη σοβαρή στέρηση της σωματικής ελευθερίας κατά παραβίαση βασικών κανόνων του διεθνούς δικαίου· στ) Βασανιστήρια· ζ) Βιασμός, γενετήσια δουλεία, εξαναγκασμός σε πορνεία, εξαναγκασμός σε εγκυμοσύνη, εξαναγκασμός σε στειρώση ή άλλη μορφή γενετήσιας βίας παρόμοιας βαρύτητας· η) Δίωξη κατά οποιασδήποτε αναγνωρίσιμης ομάδας ή κοινότητας για λόγους πολιτικούς, φυλετικούς, εθνικούς, εθνοτικούς, πολιτιστικούς, θρησκευτικούς ή λόγους φύλου, όπως αυτό ορίζεται στην παράγραφο 3, ή άλλους λόγους που αναγνωρίζονται παγκοσμίως ως ανεπίτρεπτοι κατά το διεθνές δίκαιο σε σχέση με οποιαδήποτε πράξη που αναφέρεται στην παρούσα παράγραφο ή οποιοδήποτε έγκλημα εντός της δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου· θ) Βίαιη εξαφάνιση προσώπων· ι) Φυλετικός Διαχωρισμός· κ) Άλλες απάνθρωπες πράξεις παρόμοιου χαρακτήρα οι οποίες με πρόθεση προκαλούν μεγάλο πόνο ή βαρεία σωματική βλάβη ή βαρεία βλάβη της διανοητικής ή σωματικής υγείας». Ελληνική Μετάφραση διαθέσιμη στο: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-dikasteria-dikaiosune/n-3003-2002.html>

¹⁰² Καταστατικό της Ρώμης, Άρθρο 7(1) και 7(2)(α).

3.3.1. Οι ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο περιλαμβάνουν εκ των πραγμάτων τη διάπραξη συγκεκριμένων εγκλημάτων που απαγορεύονται από το Καταστατικό της Ρώμης

ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΕΚΤΟΠΙΣΗ¹⁰³

«Εκτόπιση ή βίαιη μετακίνηση πληθυσμού» είναι η μετακίνηση των προσώπων για τα οποία πρόκειται με απέλαση ή άλλες πράξεις εξαναγκασμού από την περιοχή στην οποία νομίμως βρίσκονται, άνευ λόγων επιτρεπτών κατά το διεθνές δίκαιο.

Σε **κάθε** υπόθεση ομαδικής απέλασης που καταγγέλθηκε στην LCL, πληρούνται τα στοιχεία του εγκλήματος της παράνομης απέλασης (εκτόπισης) όπως ορίζονται στο Καταστατικό της Ρώμης:

- Αναγκαστική Εκτόπιση:* Σε όλα τα περιστατικά, η **αναγκαστική** διάσταση των απελάσεων είναι αδιαμφισβήτητη: όλοι οι επιζώντες εκτοπίστηκαν βίαια προς Τουρκικά χωρικά ύδατα, είτε μέσω επιθέσεων στα φουσκωτά τους και ρυμούλκηση αυτών, ή μέσω εξαναγκασμού επιβίβασης σε σωσίβιες λέμβους.
- Νόμιμη Παρουσία:* Με βάση τη Σύμβαση για το καθεστώς των προσφύγων (1951) **οι αιτούντες άσυλου είναι νόμιμα παρόντες, αν έχουν διαβεί παράνομα τα εξωτερικά σύνορα για να ζητήσουν άσυλο.**¹⁰⁴ Η εγκληματική ευθύνη για παράνομες απελάσεις δεν μπορεί να παρακαμφθεί μέσω άρνησης της δυνατότητας καταγραφής του αιτήματος των αιτούντων για άσυλο.¹⁰⁵ – που αρνείται κατηγορηματικά στα θύματα των επαναπροωθήσεων, όπως περιγράφηκε παραπάνω στο μέρος [2.2.1](#).
- Χωρίς Νόμιμη Αιτία:* Η παράνομη φύση της αναγκαστικής εκτόπισης στη διάπραξη επαναπροωθήσεων στο Αιγαίο είναι αδιαμφισβήτητη, δεδομένης της παράνομης φύσης των ομαδικών απελάσεων, και της παραβίασης της αρχής της μη επαναπροώθησης που πάντοτε ενέχουν, όπως περιγράφηκε παραπάνω στο μέρος [3.1](#).

¹⁰³ Καταστατικό της Ρώμης, Άρθρα 7(1)(δ), και 7(2)(δ).

¹⁰⁴ 1951 Σύμβαση για το καθεστώς των προσφύγων, Άρθρο 31.

¹⁰⁵ Achiume, T. et al, (GLAN), ‘Communication to the Office of the Prosecutor of the International Criminal Court Under Article 15 of the Rome Statute, The Situation in Nauru and Manus Island: Liability for Crimes Against Humanity in the Detention of Refugees and Asylum Seekers’, 14 February 2017, διαθέσιμο στο: <https://www-cdn.law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/02/Communiq%C3%A9-to-Office-Prosecutor-IntlCrimCt-Art15Rome-Stat-14Feb2017.pdf>

ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΚΡΑΤΗΣΗ¹⁰⁶

Φυλάκιση ή άλλη σοβαρή στέρηση της φυσικής ελευθερίας σε παραβίαση των θεμελιωδών κανόνων του διεθνούς δικαίου.

Σε **κάθε** ομαδική απέλαση που καταγγέλθηκε στην LCL μετά από άφιξη σε κάποιο Ελληνικό νησί, οι μετανάστες τέθηκαν υπό κράτηση, αυθαίρετα και παράνομα, σε παραβίαση των βασικών αρχών του διεθνούς δικαίου όπως περιγράφηκε παραπάνω στο μέρος [2.2.3](#). Οι μετανάστες που κατόπιν υποβλήθηκαν σε επαναπροωθήσεις κρατήθηκαν σε ανεπίσημους χώρους κράτησης, κατά τη διάρκεια της οποίας κράτησης τους αρνήθηκε συστηματικά η επαρκής πρόσβαση σε φαγητό, νερό, εγκαταστάσεις υγιεινής ή καταφύγιο, όπως επίσης και στη δέουσα νομική διαδικασία,¹⁰⁷ χωρίς να τους δοθεί καμία πληροφορία για τη μοίρα τους,¹⁰⁸ και χωρίς τη δυνατότητα να προσβάλουν νομικά την κράτησή τους. Όπως περιγράφηκε παραπάνω στο μέρος [2.2.2](#), οι συνθήκες κράτησής τους συχνά ισοδυναμούσαν με βασανιστήρια και απάνθρωπη μεταχείριση, δεδομένων των άσχημων συνθηκών κράτησής τους και τη σωματική και πνευματική βία στην οποία υποβλήθηκαν από τις Ελληνικές αρχές. Επιπρόσθετα, και όπως αναπτύχθηκε παραπάνω, τα άτομα που τίθενται υπό κράτηση είναι συχνά ευάλωτα και συμπεριλαμβάνουν βρέφη, παιδιά, ασυνόδευτα ανήλικα, άτομα με αναπηρίες και εγκυμονούσες γυναίκες.

ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ Ή ΑΛΛΕΣ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ¹⁰⁹

Ως «Βασανιστήρια» ορίζεται η με πρόθεση πρόκληση έντονου πόνου ή οδύνης, είτε σωματικά είτε ψυχικά, επί προσώπου που τελεί υπό την κράτηση ή υπό τον έλεγχο του κατηγορουμένου.

Άλλες απάνθρωπες πράξεις παρόμοιου χαρακτήρα οι οποίες με πρόθεση προκαλούν μεγάλο πόνο ή βαρεία σωματική βλάβη ή βαρεία βλάβη της διανοητικής ή σωματικής υγείας είναι επίσης εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας όταν διαπράττονται ως μέρος μιας εκτεταμένης και συστηματικής πολιτικής ενάντια σε έναν άμαχο πληθυσμό.

Σε κάθε επαναπροώθηση που καταγγέλθηκε στην LCL, οι επιζώντες υπέστησαν απάνθρωπες πράξεις, οι οποίες σε ορισμένες περιπτώσεις ισοδυναμούσαν με βασανιστήρια και οι οποίες σε όλες τις περιπτώσεις τους προκάλεσαν μεγάλη οδύνη. Με βάση τις καταθέσεις των επιζώντων, οι ίδιοι έπεσαν θύματα **λεκτικής και σωματικής βίας** (συχνά με στόχο την αχρήστευση του σκάφους με το οποίο ταξίδευαν, ή τη βίαιη μεταφορά ανθρώπων από ή προς τα φουσκωτά, τα σκάφη των αρχών ή σωσίβιες λέμβους χωρίς κινητήρα, και/ή ενώ βρισκόνταν υπό αυθαίρετη κράτηση) πριν εγκαταλειφθούν, στα ανοιχτά της θάλασσας, με κίνδυνο να χάσουν τις ζωές τους. Τέτοια βία συχνά περιλαμβάνει **ψυχολογική κακοποίηση**, όπως: παροχή παραπλανητικών πληροφοριών σχετικά με το πού θα μεταφερθούν οι μετανάστες· εξαναγκασμός των μεταναστών να πηδήξουν από ψηλά σκάφη, χωρίς οπτική επαφή με την ομάδα με την οποία ταξίδευαν, σε συνθήκες που προσομοιάζουν σε εικονική εκτέλεση· και/ή άρνηση να βοηθήσουν και σκόπιμη εγκατάλειψη ανθρώπων σε μη αξιόπλοα σκάφη χωρίς κανέναν τρόπο να καλέσουν για βοήθεια.

¹⁰⁶ Καταστατικό της Ρώμης, Άρθρο 7(1)(ε)

¹⁰⁷ *Prosecutor v. Dario Kordic, Mario Cerkez* (Appeal Judgement), IT-95-14/2-A, ICTY, 17 December 2004, § 116.

¹⁰⁸ UN GAOR, 44th sess, Item 8 of the Provisional Agenda, UN Doc E/CN.4/1998/44 (19 December 1997) annex 1 16-17 8(c); *Prosecutor v. Milorad Krnojelac* (Trial Judgement), IT-97-25-T, ICTY, 15 March 2002, § 137.

¹⁰⁹ Καταστατικό της Ρώμης, Άρθρα 7(1)(στ), 7(1)(κ), and 7(2)(ε).

Επιπρόσθετα, οι μετανάστες συχνά στερούνται την πρόσβαση σε επαρκείς φαγητό και νερό, ενόσω βρίσκονται υπό τον έλεγχο των Ελληνικών αρχών, είτε σε ανεπίσημους χώρους κράτησης στη στεριά, είτε στα σκάφη των Ελληνικών αρχών. Δείτε τα μέρη [2.1](#), [2.2.2](#), [2.2.3](#).

«Άλλες απάνθρωπες πράξεις» που αποτελούν εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και υφίστανται στη μεθοδολογία δράσης των ομαδικών απελάσεων στο Αιγαίο είναι: οι ξυλοδαρμοί.¹¹⁰ οι πράξεις εξευτελισμού.¹¹¹ η βίαιη μετακίνηση.¹¹² η κράτηση ή φυλάκιση σε εξαιρετικά ακατάλληλες ή απάνθρωπες συνθήκες (για παράδειγμα, χωρίς νερό, φαγητό ή εγκαταστάσεις υγιεινής).¹¹³ η σωματική κακοποίηση των κρατουμένων.¹¹⁴ η άρνηση καταφυγίου ή η δημιουργία συνθηκών που εκθέτουν τα θύματα σε σοβαρό κίνδυνο.¹¹⁵ οι σοβαρές επιθέσεις ενάντια στην ανθρωπινή αξιοπρέπεια (συμπεριλαμβανομένης της στέρησης φαγητού, νερού, επαρκούς καταφυγίου και ιατρικής περίθαλψης, και των απαραίτητων υγειονομικών συνθηκών).¹¹⁶

3.3.2. Οι ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο είναι εκτεταμένες και συστηματικές

Οι εγκληματικές πράξεις που περιγράφηκαν παραπάνω διαπράττονται ως μέρος μιας συστηματικής αλλά και εκτεταμένης επίθεσης.

- Ο όρος «*Συστηματική*» αναφέρεται σε ένα μοτίβο ή μεθοδικό σχέδιο, με βάση μια κοινή πολιτική, η οποία αντικατοπτρίζει την οργανωμένη φύση των πράξεων βίας και το γεγονός ότι είναι απίθανο να συνέβησαν τυχαία – σε αντίθεση με μεμονωμένες ή τυχαίες επιθέσεις.¹¹⁷
- Ο όρος «*Εκτεταμένη*» αναφέρεται είτε στη διάπραξη της εγκληματικής πράξης σε μια ευρεία γεωγραφική περιοχή ή σε βία μεγάλης κλίμακας, σε σχέση με τον αριθμό των εγκλημάτων και των θυμάτων.¹¹⁸

Επαναπροωθήσεις που διαπράττονται από τις Ελληνικές αρχές καταγράφονται στα Ελληνοτουρκικά σύνορα για χρόνια¹¹⁹ – ωστόσο από τον Μάρτιο του 2020 ένα κοινό μοτίβο έχει ακολουθηθεί σε κάθε καταγεγραμμένη περιστατικό επαναπροώθησης στο Αιγαίο Πέλαγος. Όπως υποδεικνύεται στην προηγούμενη μας έκδοση και στο μέρος [2.2](#) της παρούσας αναφοράς, **μια συνεπής μεθοδολογία δράσης αναγνωρίζεται σε όλες τις καταγεγραμμένες ομαδικές**

¹¹⁰ *Prosecutor v. Milan Lukic and Sredoje Lukic* (Απόφαση), IT-98-32/1-T, ICTY, 20 July 2009, §§ 977ff and 989ff; *Prosecutor v. Mladen Naletilic aka "Tuta", Vinko Martinovic aka "Stela"* (Δικαστική Απόφαση), IT-98-34-T, ICTY, 31 March 2003, §§ 345ff; *Prosecutor v. Pasko Ljubičić*, Case No. IT-00-41-PT, ICTY, Corrected Amended Indictment, 8 April 2002, §§ 54ff.

¹¹¹ *The Prosecutor v. Tharcisse Muvunyi* (Απόφαση και Ποινή), ICTR-2000-55A-T, ICTR, 12 September 2006, §§ 456, 530.

¹¹² *Prosecutor v. Milomir Stakic* (Έφεση), IT-97-24-A, ICTY, 22 March 2006, §§ 313ff, συγκεκριμένα, §317 (που διαπιστώνει ότι «συγκεκριμένες πράξεις βίαιης μετακίνησης μπορεί να είναι επαρκώς σοβαρές ώστε να ισοδυναμούν με άλλες απάνθρωπες πράξεις»); *Prosecutor v. Momcilo Krajisnik* (Trial Judgment), IT-00-39-T, ICTY, 27 September 2006, §§ 722ff.

¹¹³ *The Prosecutor v. Ignace Bagilishema* (Δικαστική Απόφαση), ICTR-95-1A-T, ICTR, 7 June 2001, § 490 (που διαπιστώνει ότι «η φυλάκιση ενός μεγάλου αριθμού ανθρώπων σε εκτεθειμένο χώρο χωρίς νερό, φαγητό ή εγκαταστάσεις υγιεινής, θα ισοδυναμεί με μια απάνθρωπη πράξη αν η πράξη είναι σκόπιμη και έχει ως συνέπεια τη σοβαρή πνευματική ή σωματική οδύνη ή μια σοβαρή επίθεση κατά της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας»), και §§ 491–494 (που διαπιστώνει ότι «η απαραίτητη προϋπόθεση της ίσης βαρύτητας» πληρείται σε αυτή την υπόθεση δεδομένων όλων των σχετικών περιστάσεων»).

¹¹⁴ *Prosecutor v. Miroslav Knocka et al.* (Δικαστική Απόφαση), IT-98-30/1-T, ICTY, 2 November 2001, §§ 208, 209; *The Prosecutor v. Siméon Nchamihigo* (Απόφαση και Ποινή), ICTR-01-63-T, ICTR, 12 November 2008, § 350; *Prosecutor v. Blagoje Simic et al.* (Δικαστική Απόφαση), IT-95-9-T, ICTY, 17 October 2003, §§ 773-775; *Prosecutor v. Krnojelac*, *Ibid.* n. 110, §§ 143, 209, 215.

¹¹⁵ *Prosecutor v. Ntakirutimana & Ntakirutimana* (Απόφαση και Ποινή), ICTR-96-10 & ICTR-96-17-T, 21 February 2003, §§ 853–856.

¹¹⁶ *Prosecutor v. Nnon Chea & Khieu Samphan*, 002/19-09-09-2007/ECCC/TC, Case 002/01 Judgment, 7 August 2014, §§ 440, 456ff (παρατηρεί ότι η στέρηση φαγητού, νερού, επαρκούς καταφυγίου, ιατρικής περίθαλψης και υγειονομικών συνθηκών στα πλαίσια της κράτησής τους αποτελεί επίθεση ενάντια στην ανθρωπινή αξιοπρέπεια των κρατουμένων), και §§ 563ff (σχετικά με τα ευρήματα του Σώματος σχετικά με την πτυχή αυτή των κατηγοριών, και αναφέροντας ότι τα ταξίδια των εκτοπισμένων σιγματίστηκαν από τη σχεδόν απόλυτη απουσία φαγητού, νερού, ιατρικής περίθαλψης, καταφυγίου και εγκαταστάσεων υγιεινής για χρονικές περιόδους που κυμαίνονται από μερικές ημέρες σε πολλές εβδομάδες και από τη γενική κακουχία και τις βίαιες συνθήκες που περιβάλλουν αυτή τη μετακίνηση πληθυσμού.)

¹¹⁷ *Prosecutor v. Dusko Tadic aka "Dule"* (Γνωμοδότηση και Απόφαση), IT-94-1-T, ICTY, 7 May 1997, § 648; *The Prosecutor v. Jean-Paul Akayesu* (Trial Judgment), ICTR-96-4-T, ICTR, 2 September 1998, § 580; *Prosecutor v. Dario Kordic, Mario Cerkez* (Απόφαση Έφεσης), IT-95-14/2-A, ICTY, 17 December 2004, § 94; *The prosecutor v. Germain Katanga*, ICC (Trial Judgment), 7 March 2014, ICC-01/04-01/07, § 1123.

¹¹⁸ *Prosecutor v. Kunarac*, § 94; *Prosecutor v. Tadic*, § 648; *Prosecutor v. Bemba Gombo*, ICC-01/05-01/08-424, 15 June 2009, §§ 116-126; *Prosecutor v. Jean-Pierre Bemba Gombo* (Απόφαση, Άρθρο 74 του Καταστατικού), ICC-01/05-01/08-3343, 21 March 2016, §§ 162-163, 688-689.

¹¹⁹ *Ibid.* n. 6.

απελάσεις. Οι άμεσες συνέπειες των εγκλημάτων αυτών είναι επίσης πανομοιότυπες σε όλα τα περιστατικά: οι μετανάστες απομακρύνονται από την Ελληνική επικράτεια, χωρίς καμία ευκαιρία να αιτηθούν διεθνούς προστασίας, και εγκαταλείπονται στη θάλασσα χωρίς καμία βοήθεια ή διαβεβαίωση ότι θα διασωθούν. Αυτή η συνεπής μεθοδολογία δράσης δείχνει ότι **οι επαναπροωθήσεις διαπράττονται συστηματικά.**

Οι καταθέσεις επιζώντων στην LCL υποδεικνύουν ξεκάθαρα ότι ακολουθείται μια συνεπής πολιτική σε μια ευρεία γεωγραφική περιοχή στο Αιγαίο – τόσο στη θάλασσα όσο και στα νησιά. Ένα συνεπές μοτίβο συμπεριφοράς από μια πληθώρα παραγόντων στην περιοχή αυτή, συμπεριλαμβανομένων, τουλάχιστον, μελών της Ελληνικής αστυνομίας και της Ελληνικής Ακτοφυλακής, οδηγεί σε πανομοιότυπα αποτελέσματα, καταδεικνύοντας έναν εκτεταμένο συντονισμό της επίθεσης ενάντια σε μετανάστες στο Αιγαίο.

Επιπλέον, τα άφθονα στοιχεία που καταγράφηκαν από την LCL – η οποία έχει καταγράψει τουλάχιστον 17 ομαδικές απελάσεις τους τελευταίους 10 μήνες, μαζί με αποδείξεις που δημοσιεύτηκαν από πληθώρα άλλων παραγόντων,¹²⁰ υποδεικνύει την **εκτεταμένη, μεγάλης-κλίμακας φύση του εγκλήματος.**

Έλληνες αξιωματούχοι παραδέχονται ότι απέτρεψαν την είσοδο 3000 μεταναστών στην Ελλάδα μονάχα τον Αύγουστο –και αρνήθηκαν να περιγράψουν τις συνθήκες των «αποτροπών» αυτών.¹²¹ Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τον Υπουργό Ναυτιλίας Γιάννη Πλακιωτάκη, έχει υπάρξει μείωση της τάξης του 84% στις νέες αφίξεις από την 1^η Μαρτίου του 2020, σε σύγκριση με την ίδια περίοδο το 2019.¹²² Όπως επεξηγήθηκε στην εισαγωγή της παρούσας αναφοράς, αυτή η μείωση συμπίπτει με αναφορές ενός νέου μοτίβου ομαδικών απελάσεων στο Αιγαίο.

Δεδομένων των εκτενών αναφορών ομαδικών απελάσεων με μια κοινή μεθοδολογία δράσης, η αναγνώριση των «αποτροπών» αυτών από πλευράς του Ελληνικού κράτους και η εκτεταμένη γνώση απελάσεων εντός της κοινότητας των μεταναστών, μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι οι **ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο αποτελούν μια συστηματική και εκτεταμένη πολιτική.**

3.3.3. Μετανάστες που επιχειρούν να αναζητήσουν άσυλο στην Ελλάδα, περνώντας από την Τουρκία, αποτελούν έναν στοχοποιημένο άμαχο πληθυσμό

Ως «άμαχος πληθυσμός», για τους σκοπούς του προσδιορισμού ενός εγκλήματος κατά της ανθρωπότητας, νοείται ένας μεγάλος αριθμός ανθρώπων, αναγνωρισμένου ως συνόλου, που βρίσκονται σε μια οριοθετημένη γεωγραφική περιοχή και στοχοποιούνται σε μια συστηματική ή εκτεταμένη επίθεση.¹²³ Ο άμαχος πληθυσμός μπορεί να είναι μια ομάδα οποιασδήποτε ιθαγένειας, εθνότητας ή μια άλλη ομάδα με διακριτικά χαρακτηριστικά, που αποδεικνύουν ότι δεν είναι μια τυχαία επιλεγμένη ομάδα ατόμων.¹²⁴ Σύμφωνα με πρόσφατη επιχειρηματολογία ενώπιων του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, «η κατηγορία των ‘μεταναστών’ έχει δημιουργηθεί για να δέχεται κατηγορηματικά επιθέσεις» στην ή από την ΕΕ, ακριβώς με τη μορφή της «διαλογικής πραγμάτωσης» που συχνά «προηγείται της διάπραξης μαζικών εγκλημάτων».¹²⁵ Η ίδια η Εισαγγελέας του ΔΠΔ έχει αναγνωρίσει τους μετανάστες ως έναν στοχοποιημένο άμαχο πληθυσμό, ειφράζοντας ανησυχία για τα «σοβαρά και εκτεταμένα εγκλήματα που φημολογείται ότι διαπράττονται σε βάρος των μεταναστών», στα πλαίσια της τρέχουσας έρευνας του ΔΠΔ για την κατάσταση στη Λιβύη.¹²⁶

Όλοι οι επιζώντες των επαναπροωθήσεων στο Αιγαίο που έχουν παράσχει τειμήρια και καταθέσεις στην LCL είναι – χωρίς καμία εξαίρεση– μετανάστες που πέρασαν τα σύνορα Τουρκίας-Ελλάδας σε αναζήτηση διεθνούς προστασίας στην Ευρώπη. Οι Ελληνικές αρχές τους στοχοποιούν συγκεκριμένα για ομαδική απέλαση (όπως παρουσιάστηκε στα μέρη 3.1 και 3.3.3) ακριβώς εξαιτίας της ιδιότητάς τους ως μετανάστες. Συνεπώς οι «μετανάστες» μπορούν να χαρακτηριστούν άμαχος πληθυσμός κατά την έννοια του Άρθρου 7.

¹²⁰ *Ibid.* ns.1-4.

¹²¹ Elena Becatoros, ‘Minister: Over 10,000 migrants stopped from entering Greece’, Ekathimerini, 2 September 2020, διαθέσιμο στο: <https://www.ekathimerini.com/256498/article/ekathimerini/news/minister-over-10000-migrants-stopped-from-entering-greece>.

¹²² *Ibid.*

¹²³ *The Prosecutor v. Germain Katanga* (Trial Judgment), 7 March 2014, ICC-01/04-01/07, §§ 1102-1105; *The Prosecutor v. Jean-Pierre Bemba Gombo*, ICC Trial Judgment, 21 March 2016, ICC-01/05-01/08, §§ 153-156.

¹²⁴ *The Prosecutor v Jean-Pierre Bemba Gombo*, Pre-Trial Chamber II, “Decision Pursuant to Article 61(7)(a) and (b) of the Rome Statute on the Charges of the Prosecutor Against Jean-Pierre Bemba Gombo”, 15 June 2009, ICC-01/05-01/08, §§ 76-77.

¹²⁵ *Ibid.* n. 99, § 409; §§ 404-412 and §§ 538-554.

¹²⁶ International Criminal Court, ‘Statement of the ICC Prosecutor to the UNSC on the Situation in Libya’, 9 May 2017, διαθέσιμο στο: <https://www.icc-cpi.int/pages/item.aspx?name=170509-otp-stat-lib>.

3.3.4. Οι ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο διαπράττονται κατ' εφαρμογή ή προς εξυπηρέτηση της πολιτικής ενός Κράτους ή μιας οργάνωσης.

Σύμφωνα με το Άρθρο 7 (2) (α) του Καταστατικού της Ρώμης, η επίθεση πρέπει να έχει διαπραχθεί «κατ' εφαρμογή ή προς εξυπηρέτηση της πολιτικής ενός κράτους ή μιας οργάνωσης».

Μια τέτοια πολιτική ή σχέδιο δεν χρειάζεται να έχει ανακοινωθεί ρητά ή να έχει υιοθετηθεί επίσημα, και μπορεί να συναχθεί από το σύνολο των περιστάσεων στις οποίες οι πράξεις αυτές λαμβάνουν χώρα.¹²⁷ Τα τεκμήρια ομαδικών απελάσεων που καταγράφηκαν από την LCL καταδεικνύουν μια επαναλαμβανόμενη, συστηματική, συντονισμένη και σχεδιασμένη παρέμβαση πολλών Κρατικών παραγόντων και αρχών, εκπαιδευμένων και εξοπλισμένων για να δρουν τόσο στη στεριά όσο και στη θάλασσα με σκοπό να απωθήσουν να θέσουν υπό κράτηση και να εκτοπίσουν με τη βία ομάδες μεταναστών. Στην πλειοψηφία των καταγεγραμμένων περιστατικών που περιγράφηκαν, χρησιμοποιήθηκε εκτενώς προσωπικό και πόροι που σχετίζονται με το Ελληνικό Κράτος. Σε αυτά περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, προσωπικό της αστυνομίας, με την υποστήριξη οχημάτων (συμπεριλαμβανομένων αυτοκινήτων και βαν)· τουλάχιστον ένα, και συχνά πολλά, θαλάσσια σκάφη (συμπεριλαμβανομένων ταχύπλων και μεγάλων σκαφών)· και την προμήθεια σωστικού εξοπλισμού, επαναπροσδιορισμένου για χρήση στις επαναπροωθήσεις (σωσίβιες λέμβοι). Η Ελληνική Αιτοφυλακή, αστυνομικές μονάδες, «καταδρομείς», και ακόμη και ένα ναυαγοσωστικό σκάφος σε μια καταγεγραμμένη περίπτωση, συμμετέχουν με συντονισμένο τρόπο στην υλοποίηση παράνομων επαναπροωθήσεων στο Αιγαίο. Επιπρόσθετα, έγγραφα που διέρρευσαν στα Μ.Μ.Ε. ή που αποκτήθηκαν μέσω αιτημάτων στο πλαίσιο της ελευθερίας της πληροφόρησης, καταδεικνύουν ότι η Ελληνική Αιτοφυλακή δίνει ξεκάθαρες εντολές στην υλοποίηση ομαδικών απελάσεων.¹²⁸ Αν ληφθούν όλες μαζί υπόψη, οι συνθήκες αυτές καταδεικνύουν ότι οι ομαδικές απελάσεις στο Αιγαίο πέλαγος δεν είναι ένα τυχαίο συμβάν, αλλά διαπράττονται από τις Ελληνικές αρχές κατ' εφαρμογή ή προς εξυπηρέτηση της πολιτικής του Κράτους, έστω και ανεπίσημα.

Επιπλέον, αν και είναι «ανεπίσημες» (λόγω της παράνομης φύσης τους), οι ομαδικές απελάσεις που εκτελούνται στο Αιγαίο συνάδουν και εκτελούνται κατ' εφαρμογή ή προς εξυπηρέτηση των επίσημων αποτρεπτικών πολιτικών για τη μετανάστευση που ήδη εφαρμόζονται στην Ελλάδα και τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, των οποίων «βασικό κίνητρο»¹²⁹ είναι η άμεση μείωση του αριθμού των μεταναστών που φτάνουν στην Ελλάδα σε αναζήτηση ασύλου, και η αποτροπή μελλοντικών μεταναστευτικών κινήσεων προς την Ελλάδα. Το ίδιο το γεγονός ότι η άσκηση προσφυγής για τις σκανδαλώδεις αυτές παραβιάσεις του εθνικού και Ευρωπαϊκού δικαίου που περιλαμβάνει κάθε συστηματική ομαδική απέλαση είναι θεωρητικά εφικτή –και έχει επιτευχθεί σε έναν βαθμό σε άλλες περιπτώσεις¹³⁰ – αποτελεί περαιτέρω απόδειξη ότι τα εγκλήματα που διαπράττονται συστηματικά στο Αιγαίο συνιστούν μέρος μιας σκόπιμης, αν και «ανεπίσημης» οργανωτικής πολιτικής του Ελληνικού κράτους και της ΕΕ.

Η μεταναστευτική πολιτική και η πολιτική των συνόρων των Ελληνικών αρχών δεν υφίστανται μεμονωμένα. Είναι, ως επί το πλείστον, σχεδιασμένες στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στενά συνυφασμένες με τις μεταναστευτικές πολιτικές της ΕΕ. Η «Συμφωνία ΕΕ-Τουρκίας» του Μαρτίου του 2016, η οποία στοχεύει σε περαιτέρω εξωτερική ανάθεση της διαχείρισης της μετανάστευσης εκτός της ΕΕ και στον «περιορισμό των

¹²⁷ *Prosecutor v. Rašević & Todović* (First Instance Verdict), No. X-KR/06/275, Court of BiH, 28 February 2008, p. 37. ¹²⁸ Δημήτρης Αγγελίδης, «Μαζί επαναπροωθούν, μαζί το συγκαλύπτουν», efsyn, 28 November 2020, διαθέσιμο στο: https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiomata/270551_mazi-epanaproothoyn-mazi-syggalyptoyn; Giorgos Christides et al, 'How Frontex boss Leggeri has deceived the public', Spiegel Politics, διαθέσιμο στο (Γερμανικά): <https://www.spiegel.de/politik/ausland/wie-frontex-chef-fabrice-leggeri-die-oeffentlichkeit-getaeuscht-hat-a-97235557-16c5-4340-bf9b-c1032b2dabab>.

¹²⁹ *Prosecutor v. Jean-Pierre Bemba Gombo*, ICC Trial Judgment, ICC-01/05-01/08-3343, 21 March 2016, §160; *Prosecutor v. Bosco Ntaganda*, ICC Trial Judgment, ICC-01/04-02/06, ICC, 8 July 2019, §674; *Decision Pursuant to Article 15 of the Rome Statute on the Authorization of an Investigation into the Situation in the Republic of Kenya*, ICC-01/09-19, 31 March 2010, §§ 90-93.

¹³⁰ Δείτε, για παράδειγμα:

Την πρόσφατη απόφαση του Δικαστηρίου της Ρώμης, στην οποία παράνομες πράξεις επαναπροωθήσεις από την Ιταλία στη Σλοβενία καταδικάστηκαν ως παραβιάσεις των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον συνταγματικό και διεθνή νόμο, συμπεριλαμβανομένου του δικαίωματος αναζήτησης ασύλου, του δικαίωματος αποτελεσματικής προσφυγής και της απαγόρευσης ομαδικών απελάσεων, ενώ ταυτόχρονα αναγνωρίζει την απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση στην οποία υποβάλλονται οι μετανάστες στη «Βαλκανική οδό»: Euromed Monitor, 'Rome Court decision against Italy's illegal migrant pushbacks is a significant step', 26 January 2021, διαθέσιμο στο: <https://euromedmonitor.org/en/article/4120/Rome-Court-Decision-Against-Italy's-Illegal-Migrant-Pushbacks-is-a-Significant-Step>; and *Commission v Hungary*, Case C-808/18, 17 December 2020.

¹³¹ Λάβετε υπόψη την επιδίωξη συμφωνιών εξωτερικής με χώρες όπως η Τουρκία, όπως φαίνεται από τη «Συμφωνία ΕΕ-Τουρκίας» του 2016. Δείτε, για παράδειγμα: Kondylia Gogou, 'The EU-Turkey deal: Europe's year of shame', Amnesty International, 20 March 2017, διαθέσιμο στο: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/03/the-eu-turkey-deal-europes-year-of-shame/>. Η το νέο Ευρωπαϊκό «Σύμφωνο για

μεταναστευτικών ροών» στην Ευρώπη, μέσω αποτρεπτικών πολιτικών έναντι των μεταναστών, είναι το βασικό παράδειγμα μιας πολιτικής της ΕΕ διαρκώς εφαρμοσμένης στα Ελληνικά νησιά.¹³¹ Η αυξανόμενη πολιτική και οικονομική υποστήριξη που παρέχονται από θεσμούς και οργανισμούς της ΕΕ για τις δραστηριότητες διαχείρισης των συνόρων της Ελλάδας αποδεικνύουν περαιτέρω την ισχυρή συμμετοχή της ΕΕ στις μεταναστευτικές πολιτικές στην Ελλάδα. Από το 2015, η Ελλάδα έχει λάβει 2.65 δισεκατομμύρια ευρώ από την ΕΕ ώστε να διαχειριστεί καλύτερα το ζήτημα της μετανάστευσης και να προστατεύσει τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ.¹³² Μέρος του προϋπολογισμού αυτού (10.75 εκατομμύρια ευρώ) διατέθηκε για την «Ενίσχυση των Ανατολικών Ελληνικών Συνόρων» το 2020 και ένα άλλο μέρος (22.85 εκατομμύρια ευρώ) διατέθηκε για την «Ανάπτυξη των θαλάσσιων πόρων της Ελληνικής Αιτωφύλακας και την (πρόσληψη) υπαλλήλων επιτήρησης συνόρων».¹³³ Το γεγονός ότι η «Κοινή Επιχείρηση 'Ποσειδών'» του Frontex στο Αιγαίο ενισχύθηκε με προσωπικό και εξοπλισμό κατόπιν της «Ταχείας επέμβασης στα σύνορα στο Αιγαίο» τον Μάρτιο του 2020 ¹³⁴ αποτελεί περαιτέρω απόδειξη της στενής εμπλοκής της ΕΕ στις Ελληνικές πολιτικές διαχείρισης συνόρων.

Με βάση τα παραπάνω, οι ομαδικές απελάσεις ως μια εκτεταμένη και συστηματική επίθεση στις ζωές των μεταναστών διαπράττονται αδιαμφισβήτητα τόσο κατ' εφαρμογή όσο και προς εξυπηρέτηση των οργανωτικών μεταναστευτικών πολιτικών του Ελληνικού Κράτους και της ΕΕ.

τη Μετανάστευση και το Άσυλο που δημιουργεί ένα πλαίσιο για τη διευκόλυνση και την αιτιολόγηση της παρεμπόδισης πρόσβασης στις διαδικασίες ασύλου, των μαζικών αυθαίρετων κρατήσεων και των επαναπροωθήσεων. Δείτε, για παράδειγμα:

European Association of Lawyers for Democracy and World Human Rights (ELDH), 'ELDH Statement on the new EU 'Pact on Migration and Asylum'', 5 November 2020, διαθέσιμο στο:

<https://eldh.eu/2020/11/05/eldh-statement-on-the-new-eu-pact-on-migration-and-asylum/>.

¹³² *Ibid.* n.85.

¹³³ *Ibid.* n.85.

¹³⁴ Frontex, 'Frontex launches rapid border intervention on Greek land border', 13 March 2020, διαθέσιμο στο:

<https://frontex.europa.eu/media-centre/news-release/frontex-launches-rapid-border-intervention-on-greek-land-border-J7k21h>.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τον Μάρτιο του 2020 διαπράττονται στο Αιγαίο ομαδικές απελάσεις με απόλυτη ατιμωρησία. Παρά τις ατράνταχτες αποδείξεις που καταδεικνύουν την πραγματική φύση και την ακραία βία των επαναπροωθήσεων αυτών, τόσο το έθνος όσο και η Ευρώπη κάνουν τα στραβά μάτια: αποτυγχάνοντας μέχρι και να επιχειρήσουν να καταστήσουν υπόλογες υπεύθυνες Ελληνικές αρχές, πόσο μάλλον άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς παράγοντες που εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα σε ομαδικές απελάσεις. Αντιθέτως, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει επαινέσει τις βίαιες πρακτικές «διαχείρισης των συνόρων και της μετανάστευσης»¹³⁵ που εφαρμόζονται στην Ελλάδα και εγγυήθηκε την υποστήριξή της με την παροχή σημαντικών χρηματοδοτικών και υλικών πόρων.

Ενώ η συστηματική βία των επαναπροωθήσεων στο Αιγαίο είναι σκανδαλώδης, είναι επίσης το λογικό τελικό σημείο ενός Ευρωπαϊκού συνοριακού καθεστώτος που διαρκώς θέτει ως προτεραιότητα και χρηματοδοτεί την κράτηση και τη φυλάκιση μέσω του συστήματος των «hotspots» (σύστημα κέντρων πρώτης υποδοχής), τις εσπευσμένες διαδικασίες, τις απελάσεις, τη στρατιοποίηση των συνόρων και την εξωτερικοποίηση μέσω συμφωνιών αμφισβητήσιμης νομιμότητας με τρίτες χώρες. Η απουσία σοβαρών ερευνών, πόσο μάλλον πρακτικών βημάτων νομικής προσφυγής για τις παραβιάσεις, είναι ξεκάθαρη ένδειξη ότι **οι ομαδικές απελάσεις αποτελούν κομμάτι της Ελληνικής και της Ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής: η χρήση του ανθρώπινου πόνου σε πράξεις θεαματικής κρατικής βίας με τον σκοπό της αποτροπής της μετανάστευσης, με κάθε κόστος.**

Αφού ανέστειλε μονομερώς (και παράνομα) το δικαίωμα αναζήτησης ασύλου και οχύρωσε βίαια τα σύνορα τον Μάρτιο του 2020, η Ελληνική κυβέρνηση έχει επανειλημμένα αυστηροποιήσει τη νομοθεσία της περί διεθνούς προστασίας¹³⁶ και έχει συστηματικά παρεμποδίσει την πρόσβαση σε άσυλο αγνοώντας κατάφορα το Ευρωπαϊκό δίκαιο. Στο πλαίσιο της πανδημίας του COVID-19 που εμπόδισε την Ελλάδα να εκτελέσει «επίσημες» απελάσεις στην Τουρκία, οι ομαδικές απελάσεις έχουν αποδειχτεί ένας βολικός τρόπος ανεπίσημης εφαρμογής της «συμφωνίας ΕΕ-Τουρκίας» και άλλων διμερών συμφωνιών «επανεισδοχών» με την Τουρκία, που αποτελούν μέρος της κίνησης εξωτερικής ανάθεσης των συνοριακών ελέγχων του Ευρωπαϊκού φρουρίου. Πέρα από κατάφορη παράβαση του διεθνούς, Ευρωπαϊκού και εθνικού Δικαίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα συστατικά στοιχεία της μεθοδολογίας δράσης των ομαδικών απελάσεων στο Αιγαίο αγγίζουν το βαθμό σοβαρότητας που είναι απαραίτητος για την καταδίκη εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας. Το γεγονός ότι εκατοντάδες μετανάστες έχουν εγκαταλειφθεί, και συνεχίζουν να εγκαταλείπονται, στη μέση της θάλασσας, χωρίς τρόπο να καλέσουν βοήθεια, σε μη αξιόπλοα φουσκωτά χωρίς κινητήρα και σωσίβια λέμβους, αποτελεί ένα νέο ορόσημο στην καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ευρώπη. **Αποκαλύπτει πώς οι ζωές των μεταναστών αντιμετωπίζονται ολοένα και περισσότερο ως αναλώσιμες, με έναν τρόπο που ανέκαθεν συνόδευε ιστορικά τη διάπραξη αποτρόπαιων εγκλημάτων.**

Η απάνθρωπη και απηνής μεταχείριση των φυλετικοποιημένων μεταναστών από το Νότιο Ημισφαίριο από πλευράς της Ευρώπης, σκοπίμως και αποτελεσματικά αποκρύπτει τον ιστορικό και τρέχοντα ιμπεριαλιστικό ρόλο των Ευρωπαϊκών κρατών σε πολλούς από τους λόγους για τέτοιου είδους μεταναστευτικά κύματα, όπως εισβολές, κατοχές και άλλες πράξεις πολέμου, αποικιακό χάσμα και πολιτικές διακυβέρνησης, εμπόριο όπλων, διωγμοί, εξόρυξη πόρων και υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Επίσης αποκρύπτει το γεγονός ότι είναι τα έθνη-κράτη που κατέχουν το μονοπώλιο στη βία –όπως καταδεικνύουν τόσο ξεκάθαρα οι συναντήσεις οπλισμένων, άρτια εξοπλισμένων κρατικών παραγόντων και ανθρώπων που αναζητούν ελευθερία και ασφάλεια σε εύθραυστα φουσκωτά, που περιγράφηκαν στις καταθέσεις επιζώντων ομαδικών απελάσεων στα μέρη 1 και 2 παραπάνω. Για τους επιζώντες ομαδικών απελάσεων στο Αιγαίο, η εστία της βίας είναι αδιαμφισβήτητα τέτοιοι παράγοντες, που δρουν κατ' εφαρμογή των κρατικών οργανωτικών πολιτικών.

Σε αυτό το πλαίσιο, είναι σημαντικό να αναρωτηθούμε τι ακριβώς θα σήμαινε δικαιοσύνη για τους επιζώντες εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας στο Αιγαίο, πολλοί από τους οποίους εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν ψυχολογικά τραύματα και δυσφορία ως αποτέλεσμα αυτών των εγκλημάτων. Επιζώντες που έχουν έρθει σε επαφή με την LCL αναφέρονται στη δικαιοσύνη με γνώμονα την ασφάλή τους άφιξη στην Ευρώπη. **Η δικαιοσύνη για τις ομαδικές απελάσεις ως εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας πρέπει, συνεπώς, να περιλαμβάνει ασφαλείς**

¹³⁵ European Commission, 'Press remarks by Vice-President Schinas on immediate actions to support Greece', 4 March 2020, διαθέσιμο στο: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_20_395.

¹³⁶ Oxfam and Greek Council for Refugees, 'Diminished, Derogated, Denied', 1 July 2020, διαθέσιμο στο:

<https://www.oxfam.org/en/press-releases/greeces-new-asylum-system-designed-deport-not-protect-warn-greek-council-refugees>.

και νόμιμες οδούς προς την Ευρώπη, όπως και τη διακοπή της χρηματοδότησης, την αποστρατιχοποίηση και την εξάρθρωση του βίαιου συνοριακού καθεστώτος της Ευρώπης.